

50 ÉVES A GÖDÖLLŐI VÁROSI KÖNYVTÁR

I. ELŐSZÓ HELYETT - AZ ELSŐ KÖNYVTÁRIGAZGATÓ VISSZAEMLEKEZÉSE (LÁSZLÓ MIKLÓS).....	4
II. GÖDÖLLŐ KÖNYVTÁRI HAGYOMÁNYAI A POLGÁROSODÁS KORÁTÓL 1953-IG (FÜLÖP ATTILÁNÉ).....	6
KÖNYVTÁRI TÖREKVÉSEK A POLGÁROSODÓ GÖDÖLLŐN.....	6
ISKOLAI KÖNYVTÁRAK.....	7
<i>Premontrai Gimnázium</i>	7
<i>Polgári Leányiskola</i>	8
<i>Minorita Rendiek Gödöllői Főgimnáziuma</i>	8
KÖZKÖNYVTÁRI TÖREKVÉSEK GÖDÖLLŐN.....	9
III. GÖDÖLLŐ KÖNYVTÁRAI 1953 - 2003 (BANA ÉVA).....	10
AZ AGRÁRTUDOMÁNYI EGYETEM KÖZPONTI KÖNYVTÁRA.....	11
A GANZ ÁRAMMÉRŐGYÁR KÖNYVTÁRA.....	11
<i>A műszaki könyvtár</i>	11
<i>A szakszervezeti könyvtár</i>	12
A MÉM MŰSZAKI INTÉZET KÖNYVTÁRA.....	12
MAGYAR NÉPHADSEREG HÍRADÁSTECHNIKAI ÜZEM KÖNYVTÁRA.....	12
MEZŐGAZDASÁGI BIOTECHNOLÓGIAI KUTATÓKÖZPONT KÖNYVTÁRA.....	12
OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK.....	13
<i>A Madách Imre Szakközép-, Szakiskola és Kollégium könyvtára</i>	13
IV. A JUHÁSZ GYULA VÁROSI KÖNYVTÁRTÓL A GÖDÖLLŐI VÁROSI KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONTIG (FÜLÖP ATTILÁNÉ).....	15
A GÖDÖLLŐI JÁRÁSI KÖNYVTÁR (1953 – 1960).....	15
<i>Könyvtári szolgáltatások</i>	16
<i>A gödöllői könyvtár állománya, feltárása</i>	18
<i>Hálózati könyvtári munka</i>	19
<i>Az olvasók</i>	20
<i>A könyvtárosok</i>	20
AZ IGAZI KÖNYVTÁRRÁ VÁLÁS AVAGY A SZABADPOLCOS KÖNYVTÁR KORSZAKA (1961 - 1973).....	21
<i>Az épület</i>	21
<i>Könyvtári szolgáltatások</i>	22
<i>A gyűjtemény gyarapodása, feltárása</i>	23
<i>Hálózati könyvtári munka</i>	24
<i>Az olvasók</i>	25
<i>A könyvtárosok</i>	26
A KÖNYVTÁR TÖRTÉNETE 1974-1985-IG.....	26
<i>Az épületet</i>	27
<i>Könyvtári szolgáltatások</i>	27
<i>A gyűjtemény</i>	29
<i>A járási hálózati munka</i>	29
<i>Az olvasók</i>	30
<i>A könyvtárosok</i>	30
KÖNYVTÁR ÚJ UTAKON (1985 - 2002).....	31
<i>A könyvtár épülete</i>	32
<i>A könyvtár állománya</i>	32
<i>Az olvasók</i>	33
<i>Szolgáltatások</i>	33
<i>Zenei részleg</i>	34
<i>Helyismereti gyűjtemény</i>	34
<i>A gyermekrészleg</i>	35
<i>Informatikai fejlesztések</i>	35
<i>Rendezvények</i>	36
<i>A könyvtárosok</i>	36
ÚJ KÖNYVTÁR SZÜLETIK (GLOSERNÉ SZABÓ GYÖRGYI).....	37
<i>Könyvtári terek és szolgáltatások</i>	37

<i>Az olvasók.....</i>	<i>38</i>
<i>A munkatársakról.....</i>	<i>39</i>
<i>Végezetül.....</i>	<i>40</i>
V. VISSZAPILLANTÓ.....	41
VOLT EGYSZER EGY JUHÁSZ GYULA IRODALMI SZÍNPAD (DR. AKÁC JÁNOSNÉ)	41
TÁBORAINK.....	43
<i>A Gödöllői Művésztelep Olvasótábor 1992-1996 (Bana Éva).....</i>	<i>43</i>
<i>Ifjúsági tábor Gödöllőn (Nádudvari Anna).....</i>	<i>47</i>
<i>Szóműves Tábor 1993 -1996 (Liskáné Fóthi Zsuzsa).....</i>	<i>48</i>
NAGYOBB RENDEZVÉNYEINK.....	50
<i>„Verecke híres útján...” (Bana Éva).....</i>	<i>50</i>
<i>Így írunk mi - Vers- és novellairó pályázat, 1996, 1999 (Liskáné Fóthi Zsuzsa).....</i>	<i>52</i>
<i>Fa Ága Rügyével - Kárpát-medencei Magyar Népmesemondók Találkozója 1997., 2000. (Liskáné Fóthi Zsuzsa).....</i>	<i>54</i>
RÉGI KÖNYVTÁRTAGOK VISSZAEMLEKEZÉSE.....	56
<i>„Egy kicsit többet kapni a világból...” - Kókai István interjúja Dr. Kendy Erika orvossal.....</i>	<i>56</i>
<i>„Személyesen a lakásomra” - Kókai István interjúja dr. Zsembery Sándorné pedagógussal.....</i>	<i>58</i>
<i>Egy notórius olvasó gondolatai (Solt Lajos pedagógus).....</i>	<i>61</i>
<i>Gondolatok a városi könyvtárról (Rudnay Károly egyetemi tanár).....</i>	<i>62</i>
VI. ADATTÁR.....	64
A KÖNYVTÁR MUNKATÁRSAINAK NÉVJEGYZÉKE A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG (SERES NÓRA).....	64
A KÖNYVTÁR KIADVÁNYAINAK JEGYZÉKE (LAKATOS GYÖRGYNÉ).....	68
50 ÉV STATISZTIKÁJA (OCISOVSZKY ZSÓFIA).....	70
50 ÉV ESEMÉNYNAPTÁRA (ISTÓK ANNA).....	72
VII. NÉV- ÉS INTÉZMÉNYMUTATÓ (OROSZ ÁGNES).....	86
VIII. 50 ÉV FOTÓI.....	87

Szerzők:

dr. Akác Jánosné, pedagógus
 Bana Éva, könyvtáros
 Fülöp Attiláné, könyvtáros
 Gloserné Szabó Györgyi, könyvtárigazgató
 Istók Anna, könyvtáros
 Kókai István, könyvtáros
 Lakatos Györgyné, könyvtáros
 László Miklós, ny. könyvtárigazgató
 Liskáné Fóthi Zsuzsa, könyvtáros
 Nádudvari Anna, író
 Ocsovszky Zsófia, könyvtáros
 Orosz Ágnes, könyvtáros
 Rudnay Károly, ny. tanár
 Seres Nóra, könyvtáros
 Solt Lajos, pedagógus

Szerkesztő: Istók Anna

A kiadásért felel: Gloserné Szabó Györgyi igazgató

Tisztelt Olvasó!

Nagy örömmel nyújtom át Önöknek az „50 éves a Gödöllői Városi Könyvtár” című jubileumi kiadványunkat. Fél évszázad egy intézmény életében szemvillanásnyi, egy ember életében majdnem egy emberöltő.

1953-ban olvasni nem tudó kislánként álltam a megnyitón. Akkor a két pici helyiségből álló „könyvraktár” kincseket rejtő palotának tűnt. Ahogy a község, majd a város fejlődött, úgy változott, gyarapodott és bővült könyvtárunk is. Mi könyvtárosok ebben az intézményben dolgoztunk és dolgozunk ma is szakmai tudásunkkal és elhivatottságunkkal azon, hogy mind szélesebb szolgáltatásokkal részesei, formálói legyünk a város kulturális életének.

Vannak makacsul visszatérő vágyai a könyvet, könyvtárat szerető olvasóknak. Ez a vágy 2002-ben teljesült. A megkezdett úton korszerű, új épületben, új szolgáltatásokkal, új szakmai kihívásokkal megyünk tovább: könyv, olvasó és könyvtáros.

Miközben könyvtárunk felnőtt az információs központ kívánalmaihoz, őrzi értékeit az odafigyelő olvasó és könyvtáros meghitt kapcsolatának.

Jubileumi kiadványunkban tisztelettel emlékezünk régi kollégáinkra, felidézzük az első lépéseket, emlékek villannak fel, egy-egy kiemelkedő rendezvény eseményeit élhetjük újra.

Fogadják szeretettel és reméljük, hogy kiadványunk emlékül szolgál olvasóinknak.

Gloserné Szabó Györgyi

igazgató

Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ

I. Előszó helyett - az első könyvtárigazgató visszaemlékezése (László Miklós)

Kedves Régi és Új Olvasóink!

1953 november 7-én született meg a Gödöllői Járási Könyvtár, igaz csak papíron, mert helyiségünk ekkor még nem volt. Az én kinevezésem is erre a napra esik. Ezután indult el egy alkalmas épület keresése, a város központjában szerettünk volna letelepedni, közel az iskolákhoz, hogy könnyen elérhető legyen. Szerencsénkre hamarosan megüresedett a Dózsa György úton egy akkor nagyon is alkalmasnak vélt épületrész, a mai könyvtáráépület közvetlen szomszédja, amit azóta már lebontottak.

Napokon belül festők, asztalosok, takarítók kezdtek dolgozni a helyiségekben, költségvetésünkben pedig szerepelt olyan összeg is, melyet szépítésre, dekorációra használhattunk fel. Így vásárolhattam csipke függönyöket, keleti mintájú szőnyeget, képeket, stb. Megérkeztek a bútorok és rövid időn belül az első könyvszállítmány is.

Lázás munka kezdődött, katalogizálni kellett a könyveket, hogy minél előbb beindíthassuk a kölcsönzést. Örömmel csak az csökkentette, hogy elég gyenge minőségű anyagot kaptunk, nem magyar írók műveit, hanem szedett-vedett anyagot, de a kölcsönzést el kellett indítanunk. A következő szállítmány már nívósabb volt, így lassan kialakult a kölcsönözhető állomány.

Olvasóink száma állandóan gyarapodott, nem is beszélve a diákok seregéről. Abban az időben könyvtárunknak kettős szerepe volt: egyrészt ki kellett elégíteni a helyi olvasók igényeit, fel kellett tölteni az állományt neves írók műveivel. Másrészt párhuzamosan az elsődleges funkciókkal beindítottuk a járás fiókkönyvtárait is. Irodalmi esteket, író-olvasó találkozókat szerveztünk Gödöllőn és környékén (Tamási Áron írói est Csömörön, Ady est a kultúrházban neves szavalóművészek részvételével, mesedélutánok a könyvtárban, stb.)

Aránylag rövid időn belül remekül funkcionált a könyvtár. Versenyeket nyertünk, pénzjutalmakat kaptunk, világvevő rádiót nyertünk. A Pestmegyei Népújság vezércikkében „A Gödöllői Járási Könyvtár szép munkája” címmel adott rólunk hírt a megyében.

A könyvtár nem csak esztétikailag volt szép, kellemes benyomást keltő intézmény, hanem szakmailag is figyelemreméltóvá vált. Felfigyeltek ránk az illetékesek is és sokszor könyvtárunkban töltötték gyakorlati idejüket az egyetem harmadéves könyvtárszakos hallgatói tanársegédjük felügyeletével.

1955-ben már szabad kezet kaptunk az anyag kiválasztásában, vásárlásában, így állományunk kezdett komoly anyaggá fejlődni. 1965-re minden község, tanya, major rendelkezett fiókkönyvtárral és hacsak néhány tucat könyvvel, de működtek. Főleg pedagógusok vállalták a kölcsönzést.

Büszkén és elégedetten tekintek vissza akkori munkánkra és boldogan értékelem a könyvtár jelenlegi munkáját. Hálás szívvel gondolok vissza a járás akkori vezetőire is - Dr. Gyetvai József, Dr. Jakubicsek Irma, Dékán Antal, az oktatási osztály vezetője - akik önzetlenül segítették munkánkat.

Sok sikert kívánok az elkövetkező 50 évre is a könyvtár munkájához!

Üdvözlettel,

László (Öcsi) Miklós
a könyvtár 50 évvel ezelőtti első vezetője

2003. május 27.

II. Gödöllő könyvtári hagyományai a polgárosodás korától 1953-ig (Fülöp Attiláné)

Gödöllő könyvtári hagyományait kutatva megállapíthatjuk, hogy nem dicsekedhet olyan főúri könyvtárral, mint a péceli Ráday kastély. I. Grassalkovich Antal nem volt könyvgyűjtő ember, mint tekintélyes barátja gróf Migadzzi Kristóf bécsi érsek és váci püspök. A könyvekről és az olvasásról alkotott véleményét jól példázza Beteges és unalmas gondolatai című aforizma-gyűjteményében leírt gondolat „Mulattattya könyveknek sokasága az emberi elmét, de mivel mind azokat által olvasni nem lehet, légyen annyi, a' mennyit olvashass.”

Odroy János Gödöllő hajdan és most (1875) című városmonográfiájában van az egyetlen nyoma annak hogy a gödöllői kastélyban is volt könyvtárszoba. A kastélykápolna félköríves oratóriumában volt a grófi könyvtár, két könyvszekrény állott itt (1). Mivel Odroy János, Gödöllő egykori plébánosa grófi könyvtárat említ, bizonyosak lehetünk benne, hogy a könyvtárat még az alapító Grassalkovich Antal korában rendezték be, hiszen utódai már hercegi címet viseltek. Bizonyára nem volt nagy számú a gyűjtemény, hiszen az oratórium maga is egy kis helyiség (2). A könyvtár itt csupán a barokk pompaszeretet és tekintélytisztelet tárgyasult formája volt. A palota dekoratív részét adta, de lakói nem voltak igazi gyűjtők, olvasók (3). A II. és III. Grassalkovich Antal idejében, mivel Gödöllőt ritkán látogatták, bizonyára a könyvállományt sem fejlesztették.

A pozsonyi Grassalkovich palota könyvtáráról fennmaradt két könyvjegyzék, amely azt bizonyítja, hogy itt tekintélyes könyvtára volt a családnak. Az 1787-ben, II. Grassalkovich Antal idején lejegyzett katalógus 871 könyvet tartalmaz, melynek nagyobb hányada francia nyelvű (649 db), a többi német (194), latin (23), magyar (3), és olasz (2). Gödöllői könyvjegyzék viszont nem maradt fenn, így a jegyzék csupán urai irodalmi ízléséről, érdeklődéséről, műveltségéről tanúskodik.

Könyvtári törekvések a polgárosodó Gödöllőn

Az 1867-es év Gödöllő történetében is fontos fordultnak számít. A magyar állam ekkor vásárolja meg a belga banktól a gödöllői uradalmat, melyet koronázási ajándékként ajánl fel az uralkodó párnak. Ferenc József viszont a birtok jövedelméről lemondott az állam javára, csupán a kastélyt és a vadászati jogot tartotta meg. A kastély felújítását követően az uralkodópár szívesen látogatott Gödöllőre.

A gödöllői koronabirtok a város fő munkaadója és gazdasági meghatározója volt. A Gödöllői Erdőhivatal, a koronauradalomhoz tartozó szeszgyár, gépműhely, malom sok gödöllőinek adott munkát. A királyi udvar gödöllői tartózkodása során a kastélyban végzett munka sokak számára nyújtott keresetet. Egyre növekszik a városban az iparosok száma, akárcsak az úgynevezett „intelligencia” - a hivatalnokok, orvosok, ügyvédek, tanítók. Ekkor válik Gödöllő a fővárosiak kedvelt nyaralóhelyévé, sokan letelepednek itt, mások házat bérelnak. Gödöllő társadalmi élete egyre színesebb lesz, s ehhez kialakulnak a megfelelő társadalmi szervezetek is (4). Ezek közül csak arra fordítunk figyelmet, melynek könyvtár-alapítási törekvései is voltak.

A Gödöllői Kaszinó 1871-ben alakult azzal a céllal, hogy a község művelt közönségét egy társadalmi egyesületbe tömörítse, megszervezze a társasági életet, s ápolja a hazafias szellemet. Helyiségeiben könyveket, hírlapokat, folyóiratokat bocsát az egyesületi tagok rendelkezésére. A kaszinó tisztikarában a könyvtárosé megbecsült feladatkör volt (5). Bizonyos, hogy a könyv és folyóirat-állományt fejlesztették, frissen tartották, hiszen az 1898-as Gödöllő és Vidéke a Társasági rovatban arról ad hírt, hogy a kaszinó bált rendezett, saját könyvtára javára, a bevétel 57,- Ft volt (6). A kaszinót 1930-ban újjászervezték, termei

báloknak, felolvasó esteknek adtak helyt, és a gödöllői polgárság mindenkori találkozóhelye volt.

1875. december 1-je szerepel azon a belügyminisztériumi határozaton, amely jóváhagyta a Gödöllő és Vidéke Történelmi és Régészeti Múzeumi Egylet alapszabályát. Célja: „Gödöllőn és vidékén, sőt bárhol felfedezett minél több történelmi és régiségi tárgyat egybegyűjteni és közművelődés előrehaladásának szempontjából az egylet költségén állandóan Gödöllő városában fenntartandó történelmi és régészeti múzeumot létrehozni, tárgyait a közönség használatára kiállítani; értekezletek és felolvasások által a történelem és a régészet iránti érdeklődést a közönségben felébreszteni és a nevezett tudományok ismeretét terjeszteni.” (7)

Az alapszabályban meghatározták továbbá egy régészeti, történelmi szakkönyvtár felállítását is. „A választmány (...) hatásköréhez tartozik az egylet múzeumának történelmi és régiségi tárgyakkal leendő ellátása és könyvtárának felszerelése”. Az egyesület tisztikarába, melynek elnökének Rómer Flórist a kor ismert régiség professzorát, titkárának egykori tanítványát Dobozi István maglódi jegyzőt választották, könyvtárnok és múzeumőr megnevezéssel a gödöllői Gönczy Benő református lelkész is megbízást kapott. A múzeumőr könyvtárnok a tárgyakról és a könyvekről is pontos nyilvántartást vezetett. Tervezte azt is az egyesület, hogy jövedelméből rendszeresen gyarapítja a könyvállományt (8). Nem lévén önálló épületük, a Gödöllői Kaszinó Egylet adott át egy helyiséget, amelyben négy szekrényt helyeztek el, és ebben tárolták azokat a múzeumi tárgyakat és könyveket is, amelyet az alapítók ajándékoztak az Egyletnek (9).

A Gödöllő és Vidéke Történelmi és Régészeti Múzeum-Egylet első évi jelentésében (1877) szerény könyvgyűjteményről számol be. A könyvtár akkor 66 kötet könyvből 25 kéziratból és 1 térképből állt. Elsősorban régészeti munkák voltak, melyet a tagok ajándékoztak a Múzeum-Egyletnek (8). Sajnos a következő évi jelentés nem számolt be igazi gyarapodásról: 1 rézmetszettel szerepel több az állományban (9), pedig ebben az évben kiadvány cseréről is megállapodtak a vasi, dél-magyarországi és békési hasonló egyletekkel. A második évi jelentést követően - amelyben nagyon bizakodtak az egylet felvirágzásában - nincs semmi hír a Múzeum-Egyletről. Feloszlott és alapszabálya értelmében gyűjteménye a Magyar Nemzeti Múzeumba került (7). A megszűnés oka volt bizonyára, hogy Rómer Flórist 1877-ben nagyváradi kanonokká nevezték ki. Ezzel az egylet azt a szervező és összetartó erőt veszítette el, melynek hiányában nem tudott tovább működni.

Iskolai könyvtárak

Premontrei Gimnázium

A Jászóvári Premontrei Kanonokrend új intézetet alapított Gödöllőn. A Koronauradalomtól kapott 88 hold területet a Fácános-erdőben, hogy ott iskolát, konviktust és rendházat építsenek. A Gödöllői Premontrei Reálgymnázium 1924-ben 180 tanulóval (ebből 40 bentlakó) kezdte meg a tanévet (10).

Az oktatási, nevelési feladatait olyan körülmények között tervezték meg, hogy nem hiányozhatott az új intézményből a tornaterem, verseny-uszoda, erdei iskola, gyakorló műhelyek, olvasótermek - s így a könyvtár sem. A gimnáziumban külön gyűjtemény állt a tanárok és az ifjúság rendelkezésére. A gyarapodásról az évkönyvek hitelesen beszámolnak.

Az 1930/31-es tanévről számot adó évkönyv szerint a tanári könyvtárban 8309 kötet volt és az év során 417 könyvvel gyarapodott. 42 féle magyar és külföldi folyóiratot járattak (11). A tanári könyvtár rendezésére 1936/37-ben került sor. Selejtezték az elavult könyveket, szakok szerint (tematikusan) rendezték és elkészült a szerzők szerinti nyilvántartás is. Ekkor a gyűjtemény 5041 kötetre és 1752 füzetre apadt, de már jól áttekinthető volt és igazi

könyvtárként használható. A könyvtárat Elias József nyugalmazott magyar királyi őrnagy vezette (12).

Az ifjúsági könyvtárban 1283 kötetet tartottak nyilván ugyanebben az 1930/31-es évben, a gyarapodás 92 kötet volt (11). Az 1935/36-os évkönyv arról ad hírt, hogy az ifjúsági könyvtár könyveit kötetni kellett, amelyből gyakori használatra következethetünk. Ekkor vette kezdetét az gyűjtemény katalogizálása, amely 1716 kötet volt (4). A könyvek gyarapítása a Katolikus Tanügyi Tanács Ifjúsági könyvtárjegyzéke alapján történt (3).

Az iskolai nevelés kiegészítőjeként alakult a Mária Kongregáció, mely a gimnázium indulásakor megkezdte működését. Könyvtárat tartott fenn, amelybe mintegy 25 féle folyóirat járt, és különféle hitbuzgalmi és ifjúsági könyveket kölcsönöztek a tanulóknak otthoni olvasásra. A gyűjteményt folyamatosan gyarapították.

A Mécse László Önképző Kör is saját könyvtárat tartott fenn. Az 1935/36-os évkönyv mintegy 467 kötet könyvről és folyóiratról számol be. A könyvtár elsősorban vásárlás, de ajándékozás útján is gyarapodott. 1939-ben a könyvtár Gabriel Asztrik vezetése alatt belépett a Magyar Könyvbarátok Egyesületébe (13).

A Szent Norbert Nevelőintézetben is külön olvasóterem állt a tanulók rendelkezésére, amelyben 107 kötet könyvet helyeztek el. Mintegy 43 féle napilapot és folyóiratot járattak, francia, angol, német és magyar nyelven.

1938-ban indult a gimnázium francia tagozata. Már a kezdetekkor felállították a tagozat könyvtárat, amely három részből állt: tanári könyvtár, ifjúsági könyvtár, klasszikusok könyvtára. Ez utóbbi francia nyelvű tankönyveket, és a magyar-francia kapcsolatokra vonatkozó irodalmat gyűjtötte (14). A francia tagozat 1939/40-es évkönyve szerint 367 kötet könyv és 25 füzet volt a gyűjteményben valamint 4 féle francia folyóirat. Sok ajándékot kaptak a Francia Kormánytól, a Magyar Külügyminisztériumtól. A növendékeken kívül azok szülei és más gödöllői érdeklődők is kölcsönözhetek ebből a könyvtárból (15).

1944 novemberében hadikórházat rendezett be a Magyar Honvédség a gimnázium épületében, majd decemberben szovjet csapatok foglalták el és hadifogolytábor lett. Az épületben és a berendezésben nagy károk keletkeztek, a könyvtárat teljesen széthordták.

Polgári Leányiskola

A Polgári Leányiskola Garó Emilia kezdeményezésére alakult 1907-ben, és az alapító Kossuth Lajos utcai házában működött. Később, (1910) átvette a község és a községháza épületében helyezte el (1916), majd a Hamvay Kúriába került az intézmény (1928) 1948-ban megszüntették a polgári iskolákat, így a gödöllőit is (10).

Könyvtáráról az iskola értesítőjéből szerezhethetünk adatokat. Elkülönülten működött a tanári és az ifjúsági könyvtár és felállítottak egy úgynevezett „segélykönyvtárat” is, ahonnan tankönyveket kölcsönöztek a szegényebb sorsú gyerekeknek. A segélykönyvtár gyarapodását a jobb módú tanítványok tankönyvajándékára alapozták (16).

Az 1937/38-as évkönyv szerint a tanári könyvtárban 688 db könyv volt, az éves gyarapodása 204 kötet. Elsősorban pedagógiai, didaktikai művek kerültek az állományba (tantervi tájékoztató, szakoktatási évkönyv), de helyet kaptak a kézikönyvek is, mint az Új Idők lexikona. Folyóiratok közül megvásárolták a Magyar Nyelv, az Új Idők, a Természettudományi Közönség, Turisták Lapja és a Hivatalos Közönség számait (16). Az ifjúsági könyvtárban 688 db könyv volt, éves gyarapodása mindössze 32 db (16).

Minorita Rendiek Gödöllői Főgimnáziuma

1911-ben nyílt meg a Minorita Rendiek Gödöllői Főgimnáziuma, 1921-től királyi katolikus főgimnáziumként működik, 1925-től pedig reálgimnázium. Az első tanévet a Kossuth

Lajos utcai Ráday-féle házban kezdték, majd a községháza épületében folyt az oktatás (1912-16), innen a Hamvay kúria épületébe költözött az iskola.

A tanári könyvtár az 1914/15-ös évkönyv tanúsága szerint 453 kötetből állt és az év során 55 db könyvvel gyarapodott. Főleg pedagógiai, történeti és valláselméleti könyveket vásároltak a gyűjteménybe.

Az ifjúsági könyvtárban 584 kötet volt és 100 példány volt az éves gyarapodás. Mivel a vásárlást tételesen felsorolja az évkönyv, képet kapunk a könyvtár összetételéről is. Elsősorban klasszikusok - Ovidius, Esopus, Virág Benedek, Heltai Gáspár, Mikes Kelemen - valamint történelmi könyvek sorakoztak a polcokon. Az ifjúsági- és kaland regények, mesék nagy részét ajándékba kapták (17).

A Hamvay kúria épületében, ahol a község helyiségeket bérel a koronauradalomtól, a könyvtárat a földszinten helyezték el, egy helyiségben összezsúfolva mindkét gyűjteményt. A tanári könyvtár gondozását Bujnovszky Aurélna bízták, aki egyben a kaszinó könyvtárosa is volt (18).

Az 1922/23-as tanévben könyvkötést is tanultak a diákok Schoffán Károly gödöllői könyvkötőmester irányítása mellett. Az iskola könyvtárának 110 kötetet kötöttek újra (19). A következő évben önálló helyiségekbe került a könyvtár, s a diákok további 250 könyvet bekötését végzik el.

Az Ifjúsági Segítő Egyesület könyvtára 1290 tankönyvet tartalmaz, s az év során 144 tanulónak kölcsönzött tankönyvet (20). Állományát folyamatos vásárlásokkal gyarapították.

Közkönyvtári törekvések Gödöllőn

A Gödöllő és Vidéke 1904. szeptember 11. számában a népkönyvtárakról közölt vezércikket. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a népkönyvtárakról szóló rendelete kapcsán gondolta végig a cikk írója a könyvtárak fontosságát. „Szép, léleknevelő, ízlést értelmet nevelő olvasmányokat” kíván, amely „fel fogja ébreszteni a népben, a parasztban az olvasási kedvet”. Megfogalmazza a közkönyvtárak egyik legfontosabb kritériumát: „a könyvtárak könnyen hozzáférhetőek legyenek mindenki számára. A könyvtáraknak díjat szedniük nem szabad”. Végezetül társadalmi összefogást sürget, hogy ez a fontos cél megvalósuljon (21).

A cikk azt bizonyítja, hogy a gödöllői értelmiség teljesen tudatában volt annak milyen fontosak a közkönyvtárak, mégis nehéz a könyvtáralapító kezdeményezések nyomára bukkanni. A Gödöllő és Vidéke 1901. november 24. számában a Társasági rovatban adja hírül, hogy a Besnyői Népkönyvtár Egyesület megünnepelte Erzsébet királyné születésnapját. Az egyesület önálló épülettel rendelkezett, és feltételezhetően olyan könyvgyűjteménnyel, melyet folyamatosan fejlesztettek (22). A Magyarországi egyesületek címtára (23) szerint 1900-ban Népkönyvtári Egyesület néven alakult a gödöllői szervezet, de tevékenységükről, hatókörükről sajnos nem sikerül korabeli forrásokot találni.

Hegedűs László 1920. július 8-án kelt édesanyjának írott levelében számol be arról, hogy „Forche fotós kölcsönkönyvtárat nyitott, és bemutatta”. Sajnos a korabeli sajtó nem emlékezik meg erről a kezdeményezésről sem (23).

Az Izraelita Nőegylet, melynek székháza az egykori községi óvodaépület helyén állt, is működtetett könyvtárat. A visszaemlékezésekből származó adatok szerint, mintegy 1500 kötet volt a gyűjteményben, melyet ez egyesületen kívüli érdeklődőknek is kölcsönöztek (24). A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége (MANSZ) gödöllői szervezete is működtetett egy nyilvános könyvtárat, melyet a Hársfa vendéglő emeleti részén helyeztek el (25). A község népiskolájában szintén működött nyilvános könyvtár Sidó Lajos községi tanító vezetésével. A könyvtár állománya a háború alatt elpusztult, szétszóródott (25).

Községi Népkönyvtár 1951-ben létesült Gödöllőn, amikor az akkori VB titkár Berze János kezdeményezésére, a régi művelődési ház épületében könyvtárat nyitottak. Mintegy 600 kötetből állt az állomány, amelyet az akkori körzeti könyvtártól kaptak. Részben ez a

gyűjtemény volt az alapja annak a könyvtárnak, amely 1953-tól Járási Könyvtár néven látta el olvasnivalóval Gödöllő és a régi gödöllői járás olvasóit (25).

Felhasznált irodalom

1. Odrobenyák János: Gödöllő hajdan és most. Gödöllő, 1875. 47 p.
2. G. Merva Mária: A barokk főúr irodalmi kalandja: Grassalkovich Antal beteges és unalmas gondolatai - in Grassalkovichok kora. Szerk.: Lábadi Károly. Gödöllő, 1997
3. Kerényi Ferenc: Pest Vármegye irodalmi élete (1790-1867), Bp. 2002
4. Bene Mihály-Kiss Éva-Lakatos Györgyné: Helytörténeti olvasókönyv - Gödöllő, 1998
5. Hovhannesian Eghia: Gödöllő a múltban és most. Gödöllő, 1933
6. Gödöllő és Vidéke, 1898. február 1. 4 sz.
7. Asztalos János: A Gödöllő és Vidéke Történelmi és Régészeti Múzeumi Egylet - in Váci könyvek. Szerk. Ráduly Emil. Vác, 1981
8. Gödöllő és Vidéke Történelmi és Régészeti Múzeum-Egyletének első évi jelentése. Szerk.: Dobozi István. Bp. 1877
9. Gödöllő és Vidéke Történelmi és Régészeti Múzeum-Egyletének második évi jelentése Szerk.: Dobozi István. Bp. 1878
10. G. Merva Mária: A gödöllői iskolák története (1708-1996). Gödöllő, 1996
11. A Jászóvári Premontrei Kanonokrend Szent Norbert Gimnáziuma és Szent Norbert Nevelőintézetének és Teológiai Főiskolájának évkönyve az 1930/1931. iskolai évekről. Bp. 1931
12. A Jászóvári Premontrei Kanonokrend Szent Norbert Gimnázium értesítője az 1936/1937. iskolai évről. Bp. 1937
13. A Jászóvári Premontrei Kanonokrend Szent Norbert Gimnázium évkönyve az 1939/1940. iskolai évről. Bp. 1940
14. A Jászóvári Premontrei Kanonokrend Szent Norbert Gimnázium Francia Tagozatának évkönyve az 1938/1939. iskolai évről. Bp. 1939
15. A Jászóvári Premontrei Kanonokrend Szent Norbert Gimnázium Francia Tagozatának évkönyve az 1939/1940. iskolai évről. Bp. 1940
16. A Gödöllői Államilag segélyezett Községi Polgári Leányiskola értesítője az 1937/38 iskolai évről. Gödöllő, 1938
17. A Minorita Rendiek Gödöllői Főgimnáziumának IV. értesítője. Bp. 1915
18. A Minorita Rendiek Gödöllői Főgimnáziumának VI. értesítője. Bp. 1917
19. A Gödöllői Királyi Kath. Főgimnázium értesítője az 1922/23. tanévről. Bp. 1923
20. A Gödöllői Királyi Kath. Főgimnázium értesítője az 1923/24. tanévről. Bp. 1924
21. Gödöllő és Vidéke. 1904. szeptember 11. 5. évf. 71 sz.
22. Gödöllő és Vidéke. 1901. november 24.
23. A magyarországi egyesületek címtára a reformkortól 1945-ig. Bp. Művelődéskutató Intézet, 1988
24. Hegedűs László: Gödöllő és a századforduló. 1981. Kézirat
24. Hidvégi Nándor: A gödöllői Juhász Gyula Járási Könyvtár története. 1960. kézirat

III. Gödöllő könyvtárai 1953 - 2003 (Bana Éva)

A Gödöllői Járási Könyvtárat 1953. november 7-én adták át, ekkor még más jelentős könyvállománnyal rendelkező könyvtára nem volt a nagyközségnek. Ipari létesítményeket ekkor még nem nagyon találunk, inkább mint nyaralóhely volt ismeretes a település. Az 50-es évek elején költözött Gödöllőre az Agrártudományi Egyetem és a Ganz Árammérőgyár, ez szembetűnően érezte hatását a község életében. A lakosság száma jelentősen megnőtt és ez

magával vonta a község egyéb irányú fejlődését is (építkezések, könyvtárak, iskolák alapítása, stb.).

Az Agrártudományi Egyetem Központi Könyvtára

1954-ben került a településre az Agrártudományi Egyetem Központi Könyvtára. A gödöllői székhely a gyűjtőkör bizonyos fokú kiszélesedését eredményezte. Amíg Budapesten támaszkodhatott a tájékoztató szolgálat a nagy könyvtárak anyagára, itt arra kellett berendezkednie, hogy az egyetemi oktató és kutató munkával kapcsolatban felvetődött kérdéseket saját állománya alapján válaszolja meg. A könyvtár állománya az 1961-es adatok szerint: közel 200 000 dokumentum, melynek 66%-a könyv, 20%-a periodika, 15%-a egyéb. A szerzeményezés tartalmi megoszlása:

55% mezőgazdasági
17% műszaki
7% természettudományi
16% társadalomtudományi
6% egyéb

Az Agrártudományi Egyetem (ma Szent István Egyetem) könyvtára jelenleg országos feladatkörű szakkönyvtár. Az egyetemen oktatót, illetve kutatót szaktudományok irodalmát gyűjti tartalmi teljességgel. Kölcsönzéssel, helybenolvasási lehetőséggel, szakirodalmi tájékoztatással, reprográfiával és könyvtárközi kölcsönzéssel áll olvasói rendelkezésére. Olvasói kérésre irodalomkutatást is végez. Témafigyelő szolgáltatása a minél magasabb színvonalú oktató-kutató tevékenységet kívánja segíteni. Gyűjti a fent megjelölt témakörökben megjelent idegen nyelvű irodalmat is.

A Ganz Árammérőgyár könyvtára

A Ganz Árammérőgyár könyvtára 1954-ben alakult, de a feldolgozó munka csak 1959-ben kezdődött el. 1964-68 között a szakszervezeti és a műszaki könyvtár közös kezelésben volt.

A műszaki könyvtár

A műszaki könyvtárról statisztikai adatokat 1960-tól lehet találni, előtte nem vezettek nyilvántartást. Az első, pontosan vezetett adatok szerint a könyvtár állománya és forgalmi adatai 1960. december 31-én a következők voltak:

könyvállomány	2465 kötet
folyóirat	317 darab
egyéb	764 darab
összesen	3446 darab
olvasók száma	412 fő

A dokumentumok nyelvi megoszlása:

%	könyv	folyóirat
magyar	75	25
német	15	35
angol	5	20
oroszl	3	3

A könyvtár gyűjtőköre: műszaki könyvek, műszaki folyóiratok, szabadalmi leírások, dokumentációs kartonok, cikk-kivonatok voltak. A gyár profiljába illő műszaki irodalmat teljes mélységében gyűjtötte, ezenkívül a közgazdasági szakirodalmat, kiemelten a vezetéselmélettel foglalkozó kiadványokat. Kizárólag a gyár dolgozói részére kölcsönzött, kérésre témafigyelést végzett, fordított.

A szakszervezeti könyvtár

A szakszervezeti könyvtár 1968-ban költözött új helyiségbe. Könyvbeszerzési kerete 1971 után 20 ezer forintra emelkedett, a kötetek száma ekkor 6 987 kötet volt. Válogatva gyűjtötte a szépirodalmi és ismeretterjesztő irodalmat, Könyvet, hanglemezt és folyóiratot is kölcsönzött. Szolgáltatásait kizárólag a gyár dolgozói vehették igénybe.

1999. december 31-én mind a műszaki, mind a szakszervezeti könyvtárat megszüntették, állományukat kiárusították a gyár dolgozóinak.

A MÉM Műszaki Intézet könyvtára

1969-ben költözött Gödöllőre a MÉM Műszaki Intézet könyvtára. Az első leltárkönyvi bejegyzés 1970 áprilisában történt. Állományának nagysága:

16 000 kötet könyv - ebből 3 000 kötet szépirodalom

6000 darab folyóirat

21 000 kötet kutatási jelentés

2 500 darab szabvány

A könyvtár gyűjti az intézeti kiadványok mellett a mezőgazdaságtudomány egész területének irodalmát, a közgazdaságtudományt, statisztikát és műszaki tudományokat. Gyűjtőköre kiterjed a határterületek irodalmára, valamint a számítástechnikára is. Csak az intézményi dolgozók részére kölcsönöz. A könyvtár anyagát igazgatói engedéllyel társintézetek, egyetemek dolgozói és hallgatói is használhatják helybenolvasásra.

Magyar Néphadsereg Híradástechnikai Üzem könyvtára

A Magyar Néphadsereg Híradástechnikai Üzem könyvtára gyűjtötte az üzem profiljának megfelelő műszaki, közgazdasági, vezetéselméleti szakirodalmat. A szépirodalmi és ismeretterjesztő műveket válogatva szerezte be. Könyv- és folyóirat-kölcsönzési, valamint helybenolvasási szolgáltatásait kizárólag az üzem dolgozói vehették igénybe. Állományának nagysága az utolsó évben a következő volt: 9 000 kötet könyv - ebből 2 000 kötet szépirodalom és 91 féle folyóirat. A könyvtárat 1989-ben megszüntették, állományát az üzem dolgozóinak kiárusították.

Természetesen a város többi üzemében, intézményének legtöbbszörében (HUMAN, Kisállattenyésztő Kutatóintézet, stb.) működtek könyvtárak, amelyek a kutatások profiljába vágó szakirodalmat gyűjtötték magyar és idegen nyelven. Ezeknek a könyvtáraknak a működéséről azonban statisztikai adat nem áll rendelkezésünkre.

Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpont könyvtára

A Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpontot a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium alapította 1986-ban, annak felismerése nyomán, hogy a biotechnológia és annak alkalmazásai lesznek a jövőbeni fejlődés kulcstényezői a gazdaság ezen ágazatában. Az intézet könyvtára már a beruházás időszaka alatt is gyarapította állományát, így az 1989-es átadáskor mintegy 1000 kötetes szakkönyv és kb. 2000 darabos idegennyelvű folyóirat-állomány várta az olvasókat. Az ezt követő 10 évben a könyvtár évente 97 féle angol nyelvű tudományos folyóiratot fizetett elő és könyvállománya is bővült.

2000-től a szűkülő anyagi források miatt az éves folyóirat rendelést 61 címre kellett lefaragni, de országos viszonylatban és tudományos szempontból is ez még mindig igen jelentős állománygyarapodásnak mondható. Jelenleg 21 000 darabos folyóirat és 2 600 kötetes szakkönyv állománnyal rendelkezik.

A könyvtár gyűjteménye helyben használható, bárki számára hozzáférhető és az itt található dokumentumokról fénymásolat vagy digitális másolat készíthető. Kölcsönzésre csak a kutatóintézet dolgozóinak van lehetősége.

Oktatási intézmények

Az általános és középfokú oktatási intézmények mindegyikében a kezdeti zárt szekrényes könyvtárakat felváltották a szabadpolcos iskolai könyvtárak. Ezek állományát a legtöbb iskolában ma már függetlenített könyvtáros tanárok gondozzák. A fejlődésben nem kevés szerepe volt a gödöllői városi könyvtárnak, amely Közös Iskolai Ellátórendszer működtetésével szorgalmazta a korszerű könyvtári környezet kialakítását, és könyvtárszakot végzett pedagógusok foglalkoztatását az iskolai könyvtárakban, valamint módszertani segítséget nyújtott. A Juhász Gyula Városi Könyvtár által működtetett Iskolai Ellátórendszer tagjai a következő oktatási intézmények voltak:

- Damjanich János Általános Iskola
- Erkel Ferenc Általános Iskola
- Hajós Alfréd Általános Iskola
- Montágh Imre Általános Iskola
- Petőfi Sándor Általános Iskola

A Madách Imre Szakközép-, Szakiskola és Kollégium könyvtára

Az oktatási intézmények közül ki kell emelni a Madách Imre Szakközép- és Szakiskola (régén 202. sz. Madách Imre Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépiskola) könyvtárát, amely az 1970-80-as években kiemelten magas színvonalú állománnyal rendelkezett a pedagógiai szaktudományok területén, a teljesség igényével gyűjtötte az e témába tarozó könyvek irodalmát. Állományának nagysága jelenleg közel 20 000 kötet könyv.

Az oktató-nevelő munkához kapcsolódóan gyűjti a különböző tantárgyak szakirodalmát. Az ismeretterjesztő irodalmat, illetve a kötelező és ajánlott irodalmat válogatva szerzeményezi.

Az itt oktatók és tanulók részére kölcsönzéssel, helybenolvasással és tájékoztatással áll rendelkezésre. A könyvtárhasználati foglalkozások megtartása mellett főleg osztályfőnöki órákhoz szervez könyvtárra, könyvekre és egyéb ismerethordozókra épülő foglalkozásokat.

Felhasznált irodalom:

1. Könyvtárak és művelődési intézmények Gödöllőn. Megjelent a Magyar Könyvtárosok Egyesülete alapításának 50. évfordulója, a gödöllői vándorgyűlés alkalmából. Gödöllő, 1985

2. Gödöllő könyvtári ellátottsága és olvasási kultúrájának alakulása a felszabadulás óta.
Szakdolgozat.

IV. A Juhász Gyula Városi Könyvtártól a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központig (Fülöp Attiláné)

A kezdetek

A századelőn Szabó Ervin modern könyvtárhálózati törekvései ellenére (1), nagy számban alakultak elszigetelt népkönyvtárak a falvak könyvtári ellátására. Valójában ez nem volt más, mint kulturális „játékonykodás”, csak számokban eredményes könyvtárlétesítés. A falvakban 200-300 kötetes könyvtárak voltak, melyek állománya alig gyarapodott, s maguk a települések sem fordítottak rá gondot. A második világháború alatt a kis gyűjtemények elkallódtak.

A 4329/1949. /XI. 26./ Mt. Számú rendelet létrehozta a Népkönyvtári Központot, és a Népművelési Minisztérium felügyelete alá helyezte. A Népkönyvtári Központ feladata volt, hogy körzeti könyvtárakat szervezzen, s ezek lássák el a községeket könyvtári szempontból feldolgozott könyvekkel, irányítsák és ellenőrizzék az ott folyó munkát.

A gödöllői népkönyvtárat is ellátó budapesti körzeti könyvtár 1950. július 15-én alakult. A Népkönyvtári Központtól kapott könyvcsomagokat központilag leltározták, feldolgozták és eljuttatták a községekbe. A falvakban nem végeztek önálló gyarapítást. A könyvtárost betanították, ellenőrizték a munkáját, és havi jelentésekben számoltak be az eredményekről a Népművelési Minisztériumnak (2).

A gödöllői népkönyvtár 1951 tavaszán alakult, és a Kossuth Lajos utcai kultúrházban működött. A könyvtárnak több kezelője is volt, utolsó könyvtárosa Kecskeméti Mihályné, a művelődési ház vezetője.

A Gödöllői Járási Könyvtár (1953 – 1960)

1952. augusztus 1-től létrejött a megyei és a járási könyvtárak hálózata (3). Ennek eredményeként 1953 októberében járási könyvtár alakult Gödöllőn. Sajnos, az alapításról a könyvtár irattára semmilyen forrást nem őrzött meg. Az első hivatalos levél dátuma 1953. október 27., a letéti leltárkönyv 1953. november 3-án kelt bejegyzéssel indul, míg a helyi leltárkönyvben 1954. január 21-én vezették be az első adatokat. A könyvtár hivatalos születésnapja 1953. november 7. Ekkor kapta meg a kinevezését az első igazgató, László Miklós pedagógus (4).

Az új könyvtárnak még nem volt épülete, a munkák a kultúrházban a régi népkönyvtár helyiségeiben indultak el. Az alkalmas épület megszerzése nem volt könnyű feladat. Az igazgató szorgalmazására, az akkori népművelési felügyelő, Rigó Jánosné támogatásával több pályázó közül a járási könyvtár kapta meg a Dózsa György úti épület négy helyiségét. A főúton álló épület az 1800-as évek elején épült, és többféle célt szolgált. Itt működött a községi előljáróság, udvarán volt a községi börtön, amit korábban lebontottak. Volt benne kocsmá, később OTP fiók, a Járási Pártbizottság helyiségei, az Áramszolgáltató irodái, bemutatóterme, lizstraktár és fodrászat is (4).

Az új könyvtárnak kettős feladata volt. Egyrészt Gödöllő könyvtári ellátásának megoldása, másrészt a községi könyvtári hálózat megszervezése. A járás területén lévő falvakban könyvtárakat kellett létrehozni, azokat könyvvel ellátni, könyvtárosokat „betanítani”, irányítani és folyamatosan ellenőrizni az ott folyó munkát. A könyvtár megnyitásakor a helyi kölcsönzés megindítására helyezték a fő hangsúlyt, ugyanakkor párhuzamosan folyt a hálózat szervezése is.

A kultúrházban lévő egykori népkönyvtár anyagát bevonták a járási könyvtár gyűjteményébe, és ezzel az 515 kötet könyvvel indult meg a kölcsönzés. A könyvek száma már

a kezdeteknél nagyon kevésnek bizonyult, ezért a járási hálózat első könyvszállítmányából (1391 kötet) kiemelték 500 db könyvet a gödöllői kölcsönzés megsegítésére.

A központi ellátótól kapott könyvküldemények összetétele távol állt a valós olvasói igényektől. Magas színvonalú mezőgazdasági szakkönyvek, politikai-ideológiai művek érkeztek emelt példányszámban. Kevés volt az ismeretterjesztő és a szépirodalom, erősen hiányzott a gyermek és ifjúsági irodalom. A könyvtár a beszerzési keretéből maga is vásárolt könyveket, de ez nem sokat javított a helyzeten, mert a kor könyvkiadása is hasonló szerkezeti problémákkal küzdött.

Könyvtári szolgáltatások

A kölcsönzés

Kezdetben kétkartonos módszerrel kölcsönöztek. Mivel hosszadalmas volt az adminisztráció és a forgalom egyre növekedett áttértek a tasakos, egykartyás kölcsönzésre. (1958. január 1.) A beiratkozási díj 3 Ft volt, tanulóktól 1 Ft-ot kértek. A lemorzsolódott olvasók visszahívó levelet kaptak, stencilezett, szerény kivitelű kedves invitálást. Mivel a szépirodalmi könyvek száma igen alacsony volt, ezért egy alkalommal csak két darab szépirodalmi művet lehetett kölcsönözni. A könyvkiválasztás eleinte füzet katalógusból történt. A rendelőjegyzéken bekeretezték azokat a könyveket, amelyeket megvásároltak vagy megkaptak a könyvtárba, s az olvasók ezekből a jegyzékekből választhattak.

Nagy szerepe volt a kölcsönző könyvtáros személyiségének, az olvasók gyakran ráhagyatkoztak, és az ő ajánlásai alapján kölcsönöztek könyvet. Ezen a rendszeren némileg módosított az, amikor a Megyei Könyvtártól ún. „böködős” szekrényt kaptak. A könyvek gerinccel az olvasó felé álltak egy üvegezett hátú szekrényben, ahol keskeny csíkban rés volt minden polcnál. Az olvasó kicsit előre tolta a polcon a kiválasztott könyvet, a könyvtáros leemelte és kikölcsönözte. Ez a megoldás kicsit közelített a szabadpolcos állomány-elhelyezéshez.

Nyaranként hetente kétszer a strandon strand-kölcsönzés folyt. Igaz nem volt számottevően nagy a forgalom, de hozzájárult ahhoz, hogy a könyvtár ismertsége növekedjen, és a könyvtárvezetés nagyra értékelte az akció reklámértékét.

Olvasóterem

Helybenolvasásra alkalmas helyiséget már a kezdetekkor kialakítottak a könyvtárban, lexikonokat, szótárakat helyeztek el az akkor még szegényes olvasótermi gyűjteményben. A sajtótermékek közül 2 napilap és 10 folyóirat volt a kínálat. A beszerzett periodikákról lista nem maradt fenn, de az olvasók kívánságfüzete ebben a tekintetben is beszédes. Kéri, hogy a könyvtár rendelje meg az „Élet és Irodalom”, a „Magyar ifjúság” és a „Magyarország” című lapokat.

1957-ben a sötét udvari helyiségből az utca felőli oldalra kerül át az olvasóterem. Növekedett a folyóiratok választéka is, 1959-ben 5 féle napilap és 40 folyóirat volt a polcokon. Az olvasóterem látogatottsága ugrásszerűen megnövekedett. Amíg 1958-ban 2284 látogatót tartottak nyilván, egy évvel később már 5000 főt regisztráltak.

Diafilmtár

1958-ban kerültek diafilmek a járási könyvtárba. A diafilm csoportos leltárkönyv utolsó bejegyzése 1971-ben történt, ekkor lezárják a gyűjteményt. Az induláskor 396 db diafilmet tartottak nyilván, 1970-ben már 2894 db tekercs volt a gyűjteményben. Mivel a filmek gyorsan

tönkrementek, az utolsó évben nagyarányú selejtezésre került sor, és mindössze 2126 film maradt a diafilmtárban. A filmek összetétele:

%	1954	1970
ismeretterjesztő	82	71
felnőtt szépirodalom	4.5	6
gyermek és ifjúsági irodalom	13.5	23

Járási Színműtár

A Járási Színműtár a megyei Tanács Művelődési Osztályának szorgalmazására alakult 1958-ban. Körlevélben arra ösztönözték a községeket, hogy a náluk lévő darabokat, színműveket juttassák el a járási könyvtárba. A tervek szerint ez a nagyobb gyűjtemény segítette volna a járás községeiben működő színjátszó csoportok darabkiválasztását, a járási színjátszó stúdió munkáját. Az 1958-as beszámoló szerint egyetlen könyv sem érkezett a községektől. A Megyei Könyvtár 48 kötettel alapozta meg a színműtárat, amelyet csekély mértékben tudtak helyi forrásból fejleszteni. Pedig szükség volt rá, hiszen az olvasóteremben akkor már gyakran összejöttek a Juhász Gyula Irodalmi Színpad tagjai, és itt működött a Járási Színjátszó Stúdió is.

Fiókkönyvtárak

Az öreghegyi fiókkönyvtár 1954-ben alakult 200 kötettel, és az MDP székházában kapott helyet. Kezelője Török Béláné volt. A fiókkönyvtárnak egy év múlva költöznie kellett, mert a helyiségét lakásnak alakították át, így az új könyvtáros, Gyurcsik Józsefné lakására kerültek a könyvek. A könyvtárvezető az 1956. évi beszámolóban nagy elismeréssel ír a könyvtáros munkájáról, aki ha kell házhoz viszi az irodalmat, a késedelmes olvasókhöz maga megy el a könyvekért. A fiókkönyvtár csak 1956 végéig működött, amikor helyiség hiányában megszűnt (4).

A máriabesnyői letéti könyvtár 1955-ben kezdte meg a kölesönzést az általános iskola épületében. Vezetője Akác Jánosné tanítónő volt. A községi tanács 100 kötet megvásárlásával támogatta az új letét indulását.

Rendezvények, programok

A könyvek, a könyvtárak népszerűsítéséhez, az olvasótoborzáshoz már a könyvtáralapításkor gyakorolt módszer volt a rendezvények szervezése. Az első években mesedélutánokat tartott a könyvtáros heti rendszerességgel, illetve a fiókkönyvtárakban könyvismertetések szerveztek. A könyvhét programjainak megszervezésére Járási Könyvhét Bizottság alakult. Így az 1955-ös Könyvhéten a könyvtárosok bizományosi könyvárusítást vállaltak, mintegy 70.000 Ft-os forgalmat bonyolítottak. Ebben az évben Földes Mihály író volt a könyvhét vendége.

A helyi kezdeményezéseken túl országos akciók is indultak, a könyvtári munka „eredményesebbé tételére.” A Népművelési Minisztérium által hirdetett Felszabadulási Emlékverseny elsősorban a helyi tanácsok és a könyvtárosok felajánlásán alapult. Az akció főleg számbeli eredményeket hozott, a könyvtárak ellátottságában és olvasói létszámában. A Gödöllői Járási Könyvtár aktívan kapcsolódott be a szervező munkába, a megyében második helyezést értek el, jutalmul egy rádiót kapott a könyvtár (4).

1957-től rendszeressé váltak a könyvtárban az irodalmi és zenei estek. Az Arany János ünnepélyt a nagysikerű Ady-est és kiállítás követte, majd „Anna örök” címmel Juhász Gyula emléke előtt tisztelegtek az előadók. A városban erős igény volt az ilyen irodalmi-művészeti

programokra. Bolvári Sarolta tanítónő lakásán találkozott rendszeresen az az értelmiségi csoport, amelynek tagjai szerkesztették és előadták ezeket a műsorokat.

1959-től a könyvtár hivatalos keretet adott a kezdeményezésnek, amikor Juhász Gyula Irodalmi Színpad létrehozásával befogadta, s bizonyos mértékben védelmezte is a csoportot. Az akkori politikai vezetők idegenkedve néztek minden magánkezdeményezésen alapuló társaságot, arra gyanakodva, hogy valójában a rendszer elleni szervezkedést öltöztetik irodalmi köntösbe. Így a könyvtár irodalmi színpada nem csak kitágíthatta az érdeklődők körét, de valamiféle garanciát is jelentett a helyi vezetés számára. Ebben az időszakban a gödöllői irodalmi-művészeti élet legjelentősebb csoportja volt az Irodalmi Színpad, vállalva a magyar irodalom jeleseinek bemutatását, de válogattak más nemzetek irodalmából is (Észak irodalma, Olasz-est, Csehszlovák-est, Francia-est, Dél keresztje néger-est).

1959. szeptember 22-én, amikor a könyvtár ünnepélyesen felvette Juhász Gyula nevét, az Irodalmi Színpad nagyszabású műsorral mutatkozott be. Az 1959/60-as évadban 22 előadást tartottak, és mintegy négy és félezer néző látogatta a programokat.

A gödöllői könyvtár állománya, feltárása

Az állomány összetételére 1954-től vannak pontos adataink. Ettől az évtől vezetik az egyedi és csoportos leltárkönyveket. A leltárkönyvek vezetése nem volt pontos, ezért 1958-ban felülvizsgálták, és a szükséges javításokat elvégezték (4). Az ismeretterjesztő könyvek aránya évről évre növekszik a gyűjteményben (5), pedig a forgalmi statisztikák a szépirodalom iránti fokozott keresletről szólnak.

%	1954	1960
szépirodalom	53.2	48.6
gyermek - és ifjúsági irodalom	13.6	14.5
ismeretterjesztő irodalom	33.2	36.9

A könyvállomány összetétele ebben az első időszakban a Népkönyvtári Központtól kapott könyvcsomagok függvénye volt. Eleinte nem sok lehetőség volt egyéni vásárlásra. Később a Megyei Tanácstól illetve a Járási Tanácstól kapott összegeket a könyvtár maga vásárolta el. Rendszeresen válogattak a Széchenyi Könyvtár kötelempéldányai duplum köteteiből. Rendelkeztek továbbá saját könyvbeszerzési kerettel is. A könyvek elhasználódása gyors volt és nem volt elegendő pénz a kötetésre. Az ismeretterjesztő könyvek aránya a következőképpen alakult az 1954-1960 közötti időszakban:

	1954	1960
	%	%
Marx, Engels, Lenin:	2.8	1.4
politika, társadalom és tört. tud.:	4	10.4
nyelvtudomány:	0.8	0.7
természettudomány:	1.6	1.8
orvostudomány:	1.6	1.6
technika:	2.7	2
mezőgazdaság:	8.5	3.8
művészet, sport:	4	5.1
irodalomtudomány:	1.7	2.8
földrajz:	3.7	4.3
általános művek:	1.8	3
összesen ismeretterjesztő:	33.2	36.9

Kezdetben aránytalanul magas volt az ideológiai és politikai művek aránya, amelyen az időszak végére sikerült változtatni. A politika mellett a társadalom és történettudomány, valamint a művészetek karakteresebben képviselte magát. A kézikönyvtár szépen gyarapodott, lexikonokat, tájékoztatási segédleteket vásároltak.

A katalógusok építése lassan haladt, pedig az olvasók igényelték már. A meglévő cédula anyag rendezésével elkészültek, az igazi problémát a hiányzó kartonok sokszorosítása jelentette. A katalógusok csak 1962-ben kerültek olyan állapotba, hogy az olvasók is használhassák.

A könyvállomány növekedésével az elhelyezés is gondot okozott. Az igazgató, Hídvégi Nándor beszámolójában már 1958-ban jelezte, hogy a szomszédos fodrászat helyiségére is szüksége van a könyvek elhelyezéséhez. A könyvtár nem rendelkezett alkalmas raktár helyiséggel. 1957-ben megcserélték a raktár és az olvasóterem helyiségeit, de ez sem volt igazán jó megoldás. Az olvasóterem a napos, utcai oldalra került, a raktár viszont a vizes falu szobába, ami nem tett jót az ott elhelyezett könyveknek. „A megfelelő helyiségbővítés, illetve a könyvtárnak új helyiségbe való költöztetése állandóan felszínen van az illetékeseknél” - fogalmazott jelentésében a könyvtár igazgatója. Ez a probléma évtizedekig kísérte a könyvtárat, egészen 2002-ig az új épület átadásáig.

Hálózati könyvtári munka

A járási könyvtár feladatsorában a helyi könyvtári ellátás biztosítása mellett ugyanolyan hangsúllyal szerepelt a járás községi könyvtárainak ellátása, felügyelete. A járási tevékenység részletes ismertetésére jelen kiadványban nincs elegendő hely, mégis röviden ki kell térni rá, hiszen a könyvtár munkájában fontos és nagy energiákat mozgató feladat volt.

Induláskor hét községben működött letéti népkönyvtár: Csömörön, Isaszegen, Kerepesen, Kistarcsán, Pécelen, Szadán és Zsámbokon. Az állományuk egyenként 200-300 kötet volt. A budapesti körzeti könyvtártól egy kosárban ömlesztve érkeztek meg a letéti lapok, így a pontos állományfelmérésre csak 1955-ben került sor. Az 1954-es év a lázas könyvtáralapítás jegyében telt el. További hét községben nyitottak könyvtárat: Dányban, Locsodpusztán, Nagytarcsán, Szilasligeten, Vácszentlászlón, Valkón és Ilkamajorban. Az új községi könyvtárakban 200 kötetből álló gyűjteményt helyeztek el, majd 100-100 kötetrel növelték az év során.

Sok problémát okozott a nem megfelelő könyvellátás, az érkező könyvszállítmányok összetételéről ugyanaz mondható el mint Gödöllőn. A helyi tanácsok nem érezték át igazán a népkönyvtárak jelentőségét. Sok helyen nem volt megfelelő helyiség, berendezés. Nehéz volt a könyvtáros személyének a kiválasztása. Arra törekedtek, hogy pedagógusokat kérjenek fel a könyvtárak vezetésére. Az első időkben társadalmi munkaként vállalták a könyvtárak vezetését, így gyakran cserélődött a könyvtáros személye. Később csekély tiszteletdíjat kaptak.

Amikor a községi tanácsok kezelésébe kerültek a könyvtárak, lényeges változások történtek. Több helyen megoldódott az elhelyezés gondja, klub-szobákat alakítottak ki. Hét községben az általános iskolában, hat faluban a művelődési otthonban, és egy helyen a községi tanács épületében helyezték el a könyvtárat.

A járás könyvtáraiban elhelyezett könyvek száma lassan növekedett. 1954-ben 5166 kötet, 1960-ban 7622 kötet szerepelt az összesített nyilvántartásban. Az állomány összetételében sem volt jelentős változás (6).

%	1954	1960
szépirodalom:	45	44
gyermek-ifjúsági irodalom:	16	19
ismeretterjesztő irodalom:	39	37

A gyűjteményekben nagy számban voltak elavult és duplum könyvek, amelyeket nem tudtak kölcsönözni. A számszerű eredményeknél tehát rosszabb volt a helyzet, amelyet a könyvtárvezető éves jelentéseiben rögzített is. Az olvasók és a kölcsönzött kötetek száma azonban folyamatosan emelkedett. A legkiemelkedőbb év az 1956-os volt:

	1953	1956	1959
olvasók száma (fő)	1 652	3 147	2 416
kölcsönzött kötetek száma (db)	8 268	31 287	40 031
kölcsönzött kötet/olvasó	5	9.9	16.5

Valójában az olvasás intenzitása növekedett a községekben. Az erősödő érdeklődést és igényt bizonyítja, hogy a hiányosságokkal küszködő gyűjteményekből évente mind több könyvet kölcsönöztek az olvasók. Bizonyára a gyűjtemény rendszeres gyarapodása, a javuló elhelyezés, a könyvtárosok személyisége áll az emelkedő forgalmi adatok mögött.

Az olvasók

Az olvasók lelkesen fogadták az új könyvtár megnyitását. December végéig 349 fő iratkozott be és 1190 kötet könyvet kölcsönöztek. Közben a könyvtár gyűjteménye is gyarapodott, elérte 2603 kötetet. Az első beiratkozó Jakubicsek Irma járási vb titkár volt, akinek a döntése eredményeként a könyvtár megkapta a Dózsa György úti épületet. Az olvasók foglalkozás szerinti összetétele az első évben a következőképpen alakult:

	fő	%
tanulók	213	61
alkalmazottak	57	16.3
munkások	32	9.1
értelmiségi (pedagógus)	13	3.7
háztartásbeli	20	5.7
mezőgazdaság dolgozó	4	1
nyugdíjas	3	0.8
egyéb	9	2.4

A könyvtárat elsősorban az általános és középiskolai tanulók vették birtokba, valamint a főiskolai hallgatók. Az érdeklődők másik tekintélyes csoportja az alkalmazottak, adminisztratív munkát végzők voltak. A kor politikai elvárásainak megfelelően a munkások és a mezőgazdasági dolgozók magas száma lenne kívánatos. Erre az elkövetkezendő évek során is nagy erőfeszítéseket tettek. Alapvetően mégis a tanulók, alkalmazottak, értelmiségiek maradtak a könyvtár elsősorban használói. Az olvasók száma 1954-ben volt a legmagasabb. Nagyban hozzájárult ehhez az eredményhez, hogy fiókkönyvtárakat nyitottak a városban.

A könyvtárosok

Kezdetben három munkakört alakítottak ki a könyvtárban: a vezető, a szervező könyvtáros és a kölcsönző könyvtáros munkakörét. A könyvtár első vezetője László Miklós volt (1953. október 5 - 1957. február 20). Pedagógus diplomával kezdett a járási könyvtárhálózat megszervezéséhez. Munkatársaival eredményes alapozó munkát végzett, jó kapcsolatokat tartott a város vezetőivel. 1956-ban a forradalom leverését követően elveszítette a politikai vezetés bizalmát. Nem várta meg a letartóztatást, 1957 februárjában külföldre távozott (7).

Távozását követően egy darabig vezető nélkül működött a könyvtár. Majd rövid ideig Kondora Tibor volt az igazgató (1957. március 15 - 1957. június 1). Ügyészi kinevezését követően ő is távozott az intézményből. A nyár folyamán Rákász Irén volt a megbízott vezető. 1957. szeptember 1-től könyvtárvezetői gyakorlattal bíró szakember került a könyvtár élére Hidvégi Nándor személyében, aki korábban a sátoraljaújhelyi Járási Könyvtár vezetője volt. A helyi könyvtárvezetői feladatokon túl ő vezette a gödöllői egyedi és csoportos leltárkönyvet, rendben tartotta az irattárat, vezette az állóeszköz- és anyag nyilvántartást.

A szervező könyvtáros Nerád Erzsébet volt. Az igazgatóval együtt szervezte a járási könyvtári hálózatot, végezte a hálózati adminisztrációt. Beindította és felügyelte a községekben a leltározást. Őt Rákász Irén (Kovács Sándorné) váltotta ebben a feladatkörben, aki frissen szerzett könyvtárszakos diplomájával helyezkedett el a gödöllői könyvtárban. A helyi kölcsönzést Jósvai Lajosné 1953. október 2 - 1959. október 15-ig látta el. Ezt követően többen váltották egymást ebben a feladatkörben.

Az igazi könyvtárrá válás avagy a szabadpolcos könyvtár korszaka (1961 - 1973)

Az MSZMP Művelődéspolitikai Irányelveinek megjelenését követően a könyvtárakon számon kérték, hogyan érvényesítik az irányelvekben leírtakat a mindennapi munkájuk során, mit tesznek a munkás és paraszt olvasók olvasáskultúrájának emeléséért. Működésük sikerességét ebből a szempontból ítélték meg. Miközben a könyvtár igyekezett az akkori igényeknek megfelelő könyvtári állományt létrehozni, feltárni, működtetni, megpróbált megfelelni a politikai elvárásoknak is. Olvasótoborzásnál nagy hangsúlyt fektettek a munkásolvasókra, keresték a kapcsolatot a szakszervezeti könyvtárakkal, társadalmi szervezetekkel, vidéken a termelősövetkezeteket próbálták megnyerni a községi könyvtárak támogatására. Erősen népszerűsítették az ismeretterjesztő könyveket. A jelentésekben gyakran találunk ilyen mondatokat: „Az olvasás színvonala emelkedett. Színvonal és komoly mondanivaló nélküli regényeket már csak nagyon elvétve keresnek olvasóink.” (8)

A járási könyvtár vezetése a hálózat könyvtárai számára az Ötéves Tervek alapján tervszámokat gyártott, előre meghatározta az olvasók és a kölcsönzések negyedéves számait. A II. Ötéves Terv során túlzóak voltak az elvárások, a könyvtárak mindig a elvart alatt teljesítettek. A III. Ötéves Tervidőszakban már igyekeztek reális, teljesíthető direktívákat előírni, így a számszerű eredmények nem is maradtak el az elvárástól.

Az épület

1961-ben nagyobb átalakítások folytak az épületben. A szomszédos férfi fodrászat helyiségét ajtóval kötötték össze a könyvtárral, a tatarozás költségeit is biztosították. A munkák elhúzódtak (9), és a tényleges kialakítás csak 1962 tavaszán történt meg. A négy hónapos zárva tartást követően egy önálló gyermekrészleggel bővült szabadpolcos könyvtár nyitotta meg kapuját. A Megyei Könyvtártól szép bútorokat kaptak. Világos polcok, katalógus szekrény, új íróasztalok, kölcsönző pult került a könyvtárba.

1966. január 1-én Gödöllőt várossá nyilvánították. A városi ranghoz méltó kulturális intézmény kívánalma is hozzájárult ahhoz, hogy újabb felújítási munkákat végeztek a könyvtár épületén. A következő évben új bútorok kerültek a kölcsönző térbe. Mégis az olvasók számának növekedése, és az egyre szaporodó könyvállomány a hatvanas évek végére kinőtte a könyvtárat. A működési feltételek egyre romlottak, szűknek bizonyult a hely a könyvek elhelyezésére, az olvasótermi helyek száma sem elégítette ki az igényeket. A gyermekrészleg sem volt képes megfelelően ellátni a 800 gyermek olvasót.

1971 májusában a könyvtár valamennyi helyiségét felújították. Sokat segített a raktározási gondokon, hogy a blahai városrészben új fiókkönyvtárat nyitottak, s mintegy 2000

kötet elhelyezése megoldódott. A gyermekkönyvtár a Munkácsy úti Petőfi Sándor Általános Iskola úttörő szobájába költözött. „Kettős funkciójú” könyvtárként ellátta az iskolai könyvtári feladatokat, és a város gyermekolvasóit kulturált, tágasabb helyen fogadta. A 70-es években a könyvtár épületében is komoly statikai problémák merültek fel: az iroda és a raktár közötti fal hosszában megrepedt. Az épület süllyedni kezdett és kiderült, hogy a talajvíz elleni szigetelése is hiányzik. A raktár helyzete tarthatatlanná vált, így a Városi Tanács épületében biztosítottak egy szobát, ahol további 3000 kötetet tudott száraz körülmények között tárolni a könyvtár. Újabb, nagyobb léptékű bővítésre, átépítésre 1974-ben került sor.

Könyvtári szolgáltatások

Kölcsönzés

A szabadpolcos kölcsönzési rendszer kialakítása a korszerű könyvtári munka jelentős állomása volt 1962-ben. A „böködős” szekrényt korszerű polcok és válogatásra alkalmas tágasabb helyiség váltotta fel. A tervek szerint egy tájékoztató könyvtáros és egy adminisztrációt végző munkatársnak kellett volna ellátnia a kölcsönzést, s a ruhatáros személye is szükséges lett volna a zökkenőmentes munkához. Személyi fejlesztést viszont nem kapott a könyvtár.

Bevezették a könyvek előjegyzését, s a visszaérkezést követően értesítést küldtek az olvasóknak. Akik nem újították meg könyvtári tagságukat visszahívó levelet kaptak, és nem is hatástalanul, az olvasók jó néven vették a személyes megszólítást. Az éves beszámolók visszatérő mondata a könyvtárközi kölcsönzés alacsony száma miatti sajnálkozás. Talán az olvasók sem ismerték eléggé, a könyv megérkezésének lassúsága is arra ösztönözte őket, hogy másik (budapesti) könyvtárból kölcsönözzék ki. Ha nem is közismert, de itt is igénybe vehető szolgáltatás volt pedig a könyvtárközi kölcsönzés. A könyvajánlásokon túl tájékoztató munkát is végeztek a könyvtárosok. Irodalomkutatásokat készítettek, faliújságot szerkesztettek, s gyakori volt a telefonos felvilágosítás.

A gyermekrészleg 1962-től önállóan működött, a jobb körülmények a gyermekkönyvtári olvasószolgálati mutatók növekedését eredményezték. A kölcsönzésen túl rendszeresek voltak a mesedélutánok, vetítések, könyvajánlások, közös társasjáték.

Olvasóterem

Az olvasóterem problémája az átalakítással sem oldódott meg. Az asztalok a kölcsönzőtérbe kerültek, ahol egyre szűkebb lett a tér, hiszen új polcokat kellett elhelyezni. A hatvanas évek végén a korábbi 60 fő helyett már csak 25 vendéget tudtak leültetni a könyvtárban. Így a rendszeressé váló rendezvények kikerültek a könyvtár épületéből.

Fiókkönyvtárak

A királytelepi általános iskolában folyamatosan működött a fiókkönyvtár. Hetente egy alkalommal 3 órára nyitott ki. A fiók elsősorban férőhely gondokkal küzdött, a könyvkínálat sem volt kielégítő, alig 300 kötet könyv képezte az állományt.

A Gödöllő-Veresegyház vasútvonal megszüntetését követően a Blahai városrészben a vasútállomás épületét 1971-ben fiókkönyvtárrá alakították át. Az átalakítás költségeit a városi tanács, a berendezés gondját a megyei könyvtár vállalta. Az új fiókkönyvtár működtetéséhez plusz anyagi források nem voltak, létszámot nem kapott a könyvtár, így a meglévő költségvetésből és személyzettel oldották meg a kölcsönzést. Heti egy alkalommal volt nyitva a blahai könyvtár 4 órára az indokolt 12 óra helyett.

Rendezvények, programok

A könyvtár irodalmi rendezvényei a Juhász Gyula Irodalmi Színpad tevékenységével szorosan összefüggtek. 1960-ra sajnos a csoport helyzete vitatottá vált. Működésük anyagi hátterét a továbbiakban nem a könyvtár, hanem a Művelődési Ház biztosította. Így az irodalmi színpad jogilag és finanszírozásban a művelődési házhoz, művészeti vezetés tekintetében továbbra is a járási könyvtárhoz tartozott. Sajnos ez a változás a csoport működését hátráltatta, és anyagi okok miatt egy ideig szüneteltette is.

Az űrt, melyet működésük hiánya keltett, egy új csoport, a „Könyvbarátok köre” próbálta betölteni. Havonta két alkalommal szerveztek találkozót, könyv anketókat .

Ünnepi Könyvhéten rendszeresen zajlottak író-olvasó találkozók, a Költészet napjáról is előadással, kiállítással emlékeztek meg. A Mezőgazdasági Könyvhónapon könyvkiállítás, könyvvásár volt a program. A gyermekek részére mesedélutánokat, vetítéseket tartottak, és könyvtárbemutató foglalkozásokat rendszeresítettek.

Nagyszabású országos műveltségi akciók zajlottak, melyekhez a könyvtár is csatlakozott. 1969-ben bekapcsolódtak „Tiszán innen - Dunán túl” című országos honismereti rádiós vetélkedőbe. A résztvevők felkészülését a könyvtárosok segítették, és az egyik forduló helyszíne is a gödöllői könyvtár volt.

1973-ban „Játék a könyvtárban” címmel könyv- és könyvtárhasználati vetélkedősorozatot hirdetett a Magyar Rádió könyvtárosok és olvasók részére. Pest megyét a gödöllői járási könyvtár képviselte.

A József Attila Országos Olvasó Mozgalomba is bekapcsolódott a könyvtár. Elsősorban könyveket biztosítottak a résztvevőknek. A kölcsönzések során elbeszélgettek a fiatalokkal, így próbálták elmélyíteni olvasmányélményüket. 1963-ban Gödöllőn 94 fiatal, a járás községeiben 206 fő vett részt az olvasómozgalomban, és 788 fiatal jelvényt is kapott, azaz sikeresen teljesített.

A Magyar Úttörők Szövetsége kezdeményezte a „Harsan a kürtszó” kulturális mozgalmat, melynek egyik programja könyvtártag-toborzó verseny volt. Az akciót nem ítéltjük teljesen eredményesnek. Igaz sok beiratkozót hozott a gyerekkönyvtárba, de a következő évben erősen csökkent a gyermekolvasók száma, nem sikerült igazi könyvtárhasználóvá válniuk. Az 1971-ben meghirdetett olvasó-toborzó verseny sem hozott átütő sikert.

A könyvtár rendezvényeinek sorából kitűnik, hogy igyekezett a helyi értékeket felkarolni, megőrizni, ugyanakkor országos közművelődési programokban is részt vettek.

A gyűjtemény gyarapodása, feltárása

A könyvtár állománya az 1961-1973 közötti időszakban több mint háromszorosára növekedett. Dinamikus volt a szerzeményezés, az éves gyarapodás 1972-ben érte el a maximumot, 3221 kötet volt. Mivel a gyarapodást a 2. és 3. Ötéves Terv tervszámai határozták meg, a gödöllői könyvtár is arra törekedett, hogy az időszak végére a lakosonkénti 1 kötet számot elérjék. Ezt a célkitűzést nem sikerült elérni, az egy lakosra jutó könyvek száma csupán 0,9 volt. A könyvtár gyarapodása:

	könyvek száma	éves gyarapodás
1961	9 869	1 764
1964	15 648	2 534
1970	23 231	1 929
1973	31 251	2 063

A szerzeményezés során kiemelten vásárolták a gyermek- és ifjúsági irodalmat. Az ifjúsági könyvek aránya a kezdetekkor sem volt magas a gyűjteményben, de a gyors elrongyolódás miatt, a fokozott odafigyelés ellenére lassú volt a javulás. Egy 1968-ban készült jelentés megállapítja: „Nagyon szép és megyei átlagon felül van az ismeretterjesztő irodalom (37.6%), ezzel szemben kevés és fejlesztésre szorul az ifjúsági és gyermekkönyvek aránya (18%). Igaz 1973-ra ez az arány 19.42%-ra növekedett.

A gyűjtemény tartalmi összetételében lassú átrendeződés figyelhető meg. Csökkent az ideológiai művek, a mezőgazdasági és orvostudományi szakirodalom, valamint az általános művek aránya. Növekedett viszont a társadalomtudományi, a politikai irodalom, a művészetek és az ifjúsági irodalom súlya a gyűjteményben.

	1961	1965	1970	1973
	%	%	%	%
marxizmus klasszikusai	1.3	0.8	0.8	0.8
társadalomtudomány	10.5	9.7	12.3	12.7
nyelvtudomány	0.7	1.1	1.3	1.2
természet tudomány	2	2	2.3	2.7
orvostudomány	1.4	1.4	1.2	1.2
technika	2.2	2.5	2.9	3.4
mezőgazdaság	3.7	2.2	2.1	2
művészetek	5.2	5.7	5.8	6.7
irodalomtudomány	2.7	3	3.4	3.5
földrajz	4.1	4.5	4.5	5
általános művek	2.9	2.1	2.8	1.4
szépirodalom	48.3	44	42.3	40
gyermek és ifjúsági irodalom	15	21	20	19.4

Folyamatosan bővült a folyóiratok választéka is. Amíg 1963-ban 44 féle periodikát rendelt a könyvtár, addig 1973-ban már 74 féle napilapot és folyóiratot járattak. A választék így sem volt kielégítő, hiányoztak az idegen nyelvű lapok. Az alapvető irodalmi és politikai folyóiratokat 1963-tól rendszeresen köttették.

A diafilmtár csoportos leltárkönyvébe az 1971-es évben került az utolsó bejegyzés. Ezt megelőzően nagyarányú selejtezést hajtottak végre, az összes megrongálódott elavult filmet kivonták az állományból. A filmek kölcsönzése a televízió térnyerésével egyre csökkent, s mivel népszerűségét veszítette, 1968-tól többet nem is vásárolt a könyvtár.

1964-től hanglemezek is találhatóak a gyűjteményben. Kezdeként 63 hanglemezt vásároltak. Először csak az iskoláknak és a községi művelődési házaknak kölcsönözték, a helyi rendezvényekhez, programokhoz használták.

A könyvtárban pontos nyilvántartásokat vezettek, amelyek naprakészen képet adtak a gyűjteményről (11). 1962-ben a szabadpolcos kölcsönzésre való áttéréssel egy időben elkészültek a legfontosabb olvasói katalógusok, amelyek betűrendben és szakrendben tárták fel a könyvtár állományát, és az olvasók eligazodását egy sorozati katalógus segítette. A gyermekkönyvtárban külön szerzői, cím és témakatalógus volt. 1971-ben ismét nagyobb arányú katalógus átépítésbe kezdtek, a könyvtár szakkatalógusát csoportképzéses rendszer szerint átdolgozták.

Hálózati könyvtári munka

A községi könyvtárak tanácsi kézbe adása 1961-ben befejeződött. Ezt követően a járási könyvtár a községek szakmai felügyeletét, módszertani segítségét látta el. Az állománygyarapítás, leltározás, feldolgozás már a községekben történt. A gyarapítás rendszeres

ellenőrzését, a könyvtárak statisztikai adatainak összesítését Gödöllőn végezték. A módszertanos könyvtáros havi egy alkalommal - szükség esetén többször is - meglátogatta a könyvtárakat. Ellenőrizte a raktári rendet, az állománybavétel módját, az alapnyilvántartások pontos vezetését, irányította a teljes körű állományellenőrzést. A járási könyvtár irányításával a 70-es évek elején öt függetlenített könyvtárban készült el a katalógus rendszer. A községekben a könyvünnepek alkalmával író-olvasó találkozót, vetélkedőt, könyves bált rendeztek. A könyvtárosok szakmai eredményeinek, problémáinak fóruma a járási könyvtárosok munkaértekezlete volt. Évente két alkalommal hívták össze Gödöllőn.

Kezdetben 12 könyvtár szakmai módszertani felügyeletét látták el, majd 1966-tól az aszói és gödöllői járás összevonását követően 27 község könyvtári munkájának koordinálását végezték. A hálózati tevékenység igen jól szervezett és dokumentált munka volt, melynek eredményei az egyes községek könyvtáraiban voltak lemérhetőek.

A Csömörön és a Vácszentlászlón felépült új művelődési házban a könyvtárnak is szép helyiségeket alakítottak ki. De Isaszegen, Nagytarcsán, Kerepesen is önálló helyiségben volt a könyvtár, míg a többi községekben az általános iskolában vagy a művelődési házban kapott egy-egy termet. Gyakran ezeket a helyiségeket más célra is használták. A tanácsi kezelésbe vétel jótékonyan hatott a könyvtárak támogatására. Kevés kivétellel a községfejlesztési alpból támogatták a könyvtárak könyvbeszerzését, berendezését.

Dányban egyedülálló kezdeményezés indult, a községi könyvtárat „tsz mintakönyvtárrá” kívánták fejleszteni. A gyűjtemény kialakításához az Agrártudományi Egyetem könyvtára adott könyveket, az elhelyezést az általános iskolákban oldották meg, polcokat a Megyei Könyvtár ajándékozott a községnek.

A községi könyvtárak fejlesztésének egy lehetséges forrása volt a helyi termelészövetkezetek anyagi támogatása. Eleinte nem voltak sikeresek ezek a tárgyalások, majd később hét termelészövetkezet is rendszeres anyagi támogatást nyújtott a könyvtáraknak. Mindez csak 1968-ig, az új gazdasági mechanizmus bevezetéséig tartott, ezt követően elapadtak a termelészövetkezeti támogatások.

Az olvasók

Az olvasók toborzása - mivel ezt a tervszámok is előírták - minden év visszatérő és fontos feladata volt. A könyvtár nem érte el a 2. ötéves tervben előírt direktívát, miszerint a lakosság 13%-a legyen könyvtárlátogató. Gödöllőn ez az eredmény 9.7% volt. A 3. Ötéves Terv végére 15% volt az elvárás, a teljesítés 12.8%-ra sikerült. Valójában a könyvtár olvasóinak száma akkor emelkedett meg számottevően, amikor az épületet kibővítették, új szolgáltatást vezettek be, vagy fiókkönyvtárat nyitottak. Bizonyos, hogy az állomány gazdagodása is vonzotta az olvasókat, hiszen a könyvbeszerzési keret 1961 és 1973 között több mint háromszorosára növekedett.

A könyvtári statisztikai jelentések tartalmazzák az olvasók foglalkozás szerinti összetételét. Igaz, az adatgyűjtésnél elsősorban a munkás és paraszt olvasók számának figyelésén volt a hangsúly. Az 1965. évi statisztika az értelmiségi olvasókat az egyéb kategóriába utasította, így különös képet rajzolt az év olvasói összetételéről.

%	1961	1965	1970	1973
munkás	16.2	11.2	15.1	20.4
paraszt	0.3	1.1	0.7	0.6
értelmiségi	12.7	-	14.5	13.1
tanuló	43.6	57.5	52.9	52.9
egyéb	27.2	30.2	16.8	13.1

A munkás olvasók aránya emelkedett ebben az időszakban, de elmondhatjuk, hogy a könyvtár fő használói elsősorban a tanulók, értelmiségiek és alkalmazottak voltak.

Az olvasók főleg szépirodalmat kölcsönöztek. 1961-ben a kölcsönzött könyvek 58.6%-a, 1971-ben 66.1%-a volt regény, elbeszélés, verseskötet. A gyermek és ifjúsági regények forgalmi aránya a 10-15% között mozgott. Az ismeretterjesztő irodalmat kiemelten ajánlották a könyvtárosok, hiszen a könyvtár célkitűzései között szerepelt az olvasók „irányítása” is. Az újonnan beszerzett könyvekből könyvkiállítást készítettek. Az ismeretterjesztő irodalmon belül, legnagyobb arányban a társadalomtudományi könyveket kölcsönözték az olvasók. 1973-ban minden negyedik ismeretterjesztő könyv a társadalomtudományok polcáról került az olvasók kezébe.

A könyvtárosok

Hidvégi Nándor, a könyvtár igazgatója 1961 augusztus 15-én megvált az intézménytől, a bajai Felsőfokú Tanítóképzőben kapott tanári állást. A járási hálózat kialakításában, a gödöllői könyvtár szakmai kialakításában elvitathatatlan érdemei voltak. Távozásával a gödöllői könyvtár történetének alapozó korszaka lezárult, és kezdetét vette a látványos növekedés, gyarapodás, tartalmi és formai kiteljesedés időszaka.

Munkáját Kovács Sándorné (Rákász Irén), a korábbi szervező könyvtáros vette át. Az ő vezetése alatt szerveződtek igazi hálózattá a járás községi könyvtárai. A járási könyvtár elfogadott, megbecsült intézmény volt a városban, szakmai véleményét a községi tanácsi vezetők is elfogadták. A könyvtár folyamatos bővülése, felújítása, fiókkönyvtárak megnyitása, az állomány gyarapodása jellemzik ezt az időszakot.

A szervező könyvtáros feladatára egy ideig nem találtak megfelelő személyt. Majd Dr. Moór Terézia vette át ezt a területet. A hálózati eredmények az ő szakmai hozzáértését is dicsérik. A könyvtárban dolgozó kollégák nevét külön mellékletben tesszük közzé. Itt csak annyit jegyeznek meg, hogy a gyermek könyvtárosok, felnőtt kölcsönző könyvtárosok, feldolgozók valamennyien fontos, és meghatározó egyéniségek voltak a korszak könyvtártörténetének.

A könyvtár története 1974-1985-ig

1974. jelentős korszakhatár a könyvtár történetében. Ebben az évben került sor olyan jelentősebb felújításra, hogy növekedett a könyvtár alapterülete és számottevően javultak a szolgáltatások. Az időszak szakmai munkáját nagyban meghatározta az 1977. évi megyei szakfelügyeleti vizsgálat, amely behatóan elemezte a járás községeiben és a gödöllői könyvtárban zajló szakmai munkát. Ajánlásokat dolgoztak ki a politikai, a fenntartói és szakmai irányítók részére, és hosszútávon meghatározták a városi-járási könyvtárban folyó munkát is.

Ebben az időszakban építette ki tudatosan a könyvtár a kapcsolatrendszerét. Létrehozták a Városi Könyvtárközi Bizottságot, amely valamennyi gödöllői könyvtár (üzemi, szakszervezeti, általános- és középiskolai, egyetemi, intézeti és szakkönyvtár) részvételével a könyvtárak közötti információcserét, könyvtárközi kölcsönzést, tapasztalatcserét szervezte. A Bizottság működése néha formális volt, mégis megszületett egy, a könyvtárakat bemutató kiadvány, az intézmények folyóirat katalógusaikat megküldték egymásnak, és az egyetemi intézeti kiadványokból, üzemi lapokból tiszteletpéldány került a városi könyvtárba. Ezen túl a könyvtár közös programokat bonyolított a Művelődési Központtal, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulattal, és együttműködési szerződésük volt a Városi KISZ bizottság Kulturális Szakbizottságával. Folyamatos bővítések, építkezések jellemezték a könyvtár történetének ezt a korszakát, valamint nagy csoportokat mozgató közművelődési akciók, programok.

Az épületet

A városi tanács 1973 októberében foglalkozott a könyvtár helyzetével. A tarthatatlan szűkösség, az épület statikai problémái miatt a könyvtár kibővítése és felújítása mellett döntöttek. A könyvtár a mellette lévő lakás alapterületével, mintegy 80 m²-el növekedett. Az építkezés 1974 novemberétől 1975 júniusáig tartott. A felnőtt szabadpolcos könyvállomány a művelődési ház (Kossuth Lajos utca) egyik termébe, a raktár egy magánháznál bérelt helyiségbe került. A kölcsönzés az építkezés ideje alatt szünetelt. Központi fűtést szereltek, a villanyhálózatot korszerűsítették és olvasótermet alakítottak ki. Eltűnt a korhadt fapadló, parkettázták a könyvtárat. A felújítás költségeit a Városi Tanács biztosította, mintegy 550.000,- Ft értékben. A teljesen új berendezés, szőnyegek, függönyök a Megyei Tanács illetve a Megyei Könyvtár anyagi támogatásával került a könyvtárba. Ekkor 200 m²-re növekedett a könyvtár alapterülete. A visszaköltözés után sem volt azonban problémamentes a működés. A központi fűtés kazánja gyakran elromlott, így volt amikor a könyvtár fűtés hiány miatt zárva tartott.

1978-ban nyilvánvalóvá vált, hogy a könyvtár épületével kapcsolatos problémákat nem oldja meg a Gödöllőn újonnan épülő Művelődési Ház. Az előzetes elképzelések szerint a művelődési házban egy épületszárnyat a városi-járásai könyvtár elhelyezésére alakítottak volna ki. Ezért ebben az évben ismét a régi épület tatarozására, bővítésére került sor.

1980 ismét egy nagyobb arányú bővítés időpontja. Ekkor készült el a tágas olvasóterem, amely nem csak a kézikönyvtár, hanem a folyóiratok, hanglemezek kulturált elhelyezését is megoldotta. A Dózsa György úti épületben új gyermekrészleget alakítottak ki, és teljesen új könyvtári bútorokkal rendezték be. Felújították a könyvtár elektromos hálózatát, korszerűsítették a fűtést. A könyvtár alapterülete ekkor 400 m²-re növekedett. Az átalakítás költségét, 720.000 Ft-ot a Városi Tanács biztosította, a berendezésre 300.000 Ft-ot kapott a könyvtár az Országos Közművelődési Alapból.

A következő nagyobb arányú bővítés 1987-ben történt. A szomszédos Nemzeti Bank új épületbe költözött, és helyiségei a könyvtár könyvkiválasztó tereinek, raktárának növekedését szolgálták. Ekkor alakult ki egy olyan könyvtári környezet, amely támogatta a korszerű könyvtári munkát, és az olvasók igényének is megfelelt.

Fennállása óta hat alkalommal végeztek bővítést és felújítást az öreg könyvtár épületen. A kezdeti négy szobából 689 m²-re növekedett a könyvtár területe.

Könyvtári szolgáltatások

A könyvtár felnőtt részlegében egyre differenciáltabb tájékoztató munka folyt. A könyvajánlásokon, referenz kérdések megválaszolásán túl számottevően növekedett az irodalomkutatások száma, ajánló bibliográfiákat, tájékoztató anyagokat készítettek a munkatársak és helyismereti sajtófigyelést végeztek a Városi Pártbizottság megrendelésére. Keresett szolgáltatássá vált a könyvtárközi kölcsönzés is.

Iskolai ellátórendszer

Az iskolai ellátórendszer 1983-ban kezdte meg működését. A város négy általános iskolája részére végezte a szakszerű állománygyarapítást, állománybavételt és feltárást. Szakmai, módszertani segítséget nyújtott az iskolai könyvtárakban dolgozó pedagógusoknak. A könyvbeszerzési keretet a Városi Tanács Művelődési Osztálya biztosította, az első évben 138.000,- Ft-ot, de ez az összeg az ellátórendszer fennállásának 18 éve alatt soha nem haladta meg a 200.000,- Ft-ot.

Az ellátórendszer működésének első évtizede eredményes korszak volt. Folyamatos állománygyarapítás, pontos nyilvántartások, módszeresen épített gyűjtemény jellemezték. Később, amikor a könyvtárak emelkedését nem követte a könyvbeszerzési keret növekedése,

megcsappantak a könyvszállítmányok, s az ellátórendszer egyre inkább veszített jelentőségéből. A Köznevelési Törvény szabályozta az iskolai könyvtárak helyzetét, előírta a könyvtáros tanár alkalmazását, az iskolai könyvtár gyűjtőkörének rögzítését. Így a szerzeményezés és dokumentum-beszerzési keret az iskolákban dolgozó szakemberekhez került. Az iskolai ellátórendszerben az állománygyarapítás 2001-ben megszűnt, megmaradt viszont a szakmai kapcsolat és a módszertani segítségnyújtás.

Fiókkönyvtárak

1974 novemberében nyitotta meg a könyvtár az Imre úti iskolában a közös fenntartású gyermekkönyvtári fiókot. Már évek óta nehezményezték a pedagógusok a Munkácsy úti iskola kiváltságos helyzetét, ahol a városi könyvtár gyermekrészlege működött. Valóban, az olvasók tekintélyes hányada a Petőfi iskola tanulói közül került ki. Az új gyermekkönyvtári fiók működéséhez az Imre úti iskola biztosította a tantermet, a könyvtár pedig a kézikönyvtári és ifjúsági könyvanyagot. A kölcsönzést a könyvtár egyik munkatársa látta el, heti 10 órában. A fiók működése eredményes volt, mégis a megnyitást követően másfél év múlva be kellett zárni, mert a helyiséget lebontották.

A Stromfeld sétányon (Palotakerti lakótelep) 1976. december 12-én nyílt meg a III. számú fiókkönyvtár. Mintegy 2000 kötet, és jól összeválogatott kézikönyvtár várta a környék olvasóit. A kis könyvtár forgalmas volt, sok olvasót vonzott, s két év múlva már helyhiánnyal küszködött.

Máriabesnyőn a Damjanich János Általános Iskolában az iskolai könyvtár állományának kiegészítésével nyílt meg a IV. számú fiókkönyvtár, mely kettős funkciót látott el, egyszerre működött iskolai és közművelődési könyvtárként.

Tovább működött a fiókkönyvtár Királytelepen, (1983-ig) és a Blahán. A 70-es évek végén a városrészek kis könyvtáraiban csökkent a forgalom, romlottak a könyvtári mutatók. Az állomány frissítése nem volt olyan rendszeres mint korábban, s a nyitvatartási idő sem volt elegendő.

Rendezvények

A hagyományos könyvtári rendezvények mellett megjelentek a munkás olvasókat megcélzó programok. Már korábban felvették a kapcsolatot az üzemi könyvtárakkal, s most kiterjesztették az együttműködést a szocialista brigádokra is. A rendezvény szervezője a városi könyvtár, házigazdája pedig a szocialista brigád tagjai voltak. A városban szocialista brigádok vetélkedője zajlott 1976-ban. A könyvtár tevékenyen kivette a részét a vetélkedő lebonyolításából. A feladatok elkészítése, ajánló bibliográfiák összeállítása, segédanyagok biztosítása volt a feladata.

1976 nyarán szervezte a könyvtár az első olvasótábort, munkás fiatalok részére. A Ganz Árammérőgyár szentjakabi pihenőházában egy héten át zajlottak a foglalkozások, műelemzések, az írókkal való találkozások.

1979-ben a Művelődési Házzal közösen Móricz vetélkedőt szerveztek, a szocialista brigádokat célozta ez a program is. Az ilyen típusú vetélkedők több éven át folytatódtak, egyik legsikeresebb volt a Művelődési Házzal közösen szervezett József Attila brigádvetélkedő és a hozzá kapcsolódó rendezvények.

A könyvtárnak megyei első helyezést jelentett az a helyismereti vetélkedő, melyet „Lakóhelyünk Pest megye” címmel hirdettek meg szocialista brigádok részére, és Gödöllőn a Művelődési Központ és Helytörténeti Gyűjtemény összefogásával bonyolítottak.

A rendezvények másik jellegzetes újdonsága volt, hogy megjelentek azok a klubok, könyvtári kiscsoportok, amelyek speciális programokat kívántak. A komolyzenei klub havonta három alkalommal jött össze közös zenehallgatásra, zeneművek elemzésére, gyakoriak voltak az ismeretterjesztő zenei TIT előadások is.

A gyermekkönyvtárban is működött egy gyerekcsoport „Kis könyvtárosok köre” néven. Részben a könyvtári belső munkafolyamatok iránt érdeklődő gyerekekből szerveződött, akik megismerkedtek a könyvtárhasználattal, olvasmányélményüket közösen dolgozták fel, és segítettek a könyvtárosnak a könyvek pakolásában, cédula előrendezésben, a késedelmes gyerekek elérésében.

1978-ben született meg az a kis közösség, amely a „Nyugdíjasoké a könyvtár” nevet viselte. Az idős olvasók könyvtári közössége a legrégebben működő kiscsoport a könyvtárban, összejöveteleit ma már „Őszikék” néven tartják.

Középisikolás fiatalokból szerveződött a „Bibliophilus” könyvbarát kör 1983-ban. Az összejöveteleken közösen hallgattak meg egy elbeszélést, verseket olvastak, s erről mondták el véleményüket, gondolataikat. Közös zenehallgatás, a fiatalokat foglalkoztató problémák megbeszélése volt a találkozások kötetlen része.

A minden évben megrendezett könyves ünnepek, író-olvasó találkozók felsorolását a mellékletben részletezzük. Az időszak kiemelt nagy rendezvénye volt a könyvtár fennállásának 25. évfordulója. Szakmai napot rendeztek a könyvtárak közművelődésben betöltött szerepéről, majd este irodalmi műsorral köszöntötték az olvasókat.

A gyűjtemény

Az állománygyarapítás elveit a könyvtár gyűjtőköri szabályzatában fektették le. Alapvetően nagyon átgondolt, megtervezett szerzeményezés jellemezte a hetvenes évek második felét. Arra törekedtek, hogy a magyar könyvkiadás által megjelentett szépirodalmi könyveket túlnyomó részben megvásárolják. Csak az értéktelennek ítélt könyvek nem kerültek be a gyűjteménybe. Ugyancsak a teljességre törekedtek a középfokú ismeretterjesztő könyvek megvásárlásánál. Kiemelt gyűjtési terület volt a pedagógia, szociológia, statisztika és a társadalomtudományi könyvek, valamint a művészetek. Megvásárolták a kertészkedéssel, állattartással kapcsolatos ismeretterjesztő könyveket is, valamint az idegen nyelvek nyelvkönyveit középfokú szinten, a világnyelveket a felsőfokú szintig. A lexikonok, kézikönyvek, a tájékoztatást segítő bibliográfiák, adattárak szerzeményezése is kiemelt terület volt. Nagyon odafigyeltek az ifjúsági szép- és szakirodalom fejlesztésére, mivel a nagyarányú vásárlások ellenére minden évben visszatérő feladat volt a gyermekkönyvek kiemelt szerzeményezése.

A gyűjtemény fejlesztése átgondolt és dinamikus volt. Az 1974-85 közötti időszakban a dokumentum állomány megduplázódott. 1974-ben 34 531 kiadványt tartottak nyilván a leltárkönyvek, 1984-ben ez a szám 73 239 volt. Mégis az időszak végét valamiféle stagnálás és megtorpanás jellemezte. 1974-ben 182 000 Ft-ot fordítottak dokumentum beszerzésre, és az időszak folyamán ez az összeg nem nagyon változott, 180 000 és 200 000,-Ft között ingadozott.

Az új típusú, audio-vizuális könyvtári dokumentumok gyűjtését is megkezdte a könyvtár. Elsősorban komolyzenei, gyermek meselemezeket és népzenei felvételeket vásároltak. Valójában nem az átgondolt szerzeményezés, hanem a számszerű gyarapodás jellemezte a zenei gyűjteményt. Feltárása kezdetben egy kézírásos füzet katalógusban történt.

A folyóiratok napilapok választéka is gyorsan bővült. 1974-ben a Megyei Tanács fejlesztési alapjától kapott pénzzel kiegészítették a folyóirat-beszerzési keretet, így 126 féle sajtóterméket rendeltek. Az előző évben 56 féle periodika volt a könyvtárban.

A járási hálózati munka

1976-ban a hálózatok tagkönyvtárai már erősek voltak, s közülük több alkalmas arra, hogy a könyvtári törvény előírásainak megfelelően önálló könyvtárakká váljanak. 13 községben önálló könyvtár működött: főfoglalkozású könyvtárossal, megfelelő épületben, saját

költségvetéssel rendelkeztek. A függetlenített könyvtáros felelt a szerzeményezésért, állományba vette a dokumentumokat, katalógust készített, és nyitva tartási időben olvasószolgálatos feladatokat látott el. Évente beszámolt a községi tanács VB-nek az ott folyó munkáról.

A módszertani munka ezekben a könyvtárakban nagymértékben megváltozott. A járási instruktorként látogatásai alkalmával szakmai tanácsokat adott, problémás esetekben közbenjárt a község vezetőinél a könyvtár érdekében, segített a rendezvények megszervezésében. Részt vett a testületi beszámolókon, értékelte a községben folyó munka szakmai színvonalát. A legtöbb feladatot a könyvtárosok betanítása jelentette, gyakori volt a személyi változás, nehéz volt megfelelő szakembert találni a községi könyvtárakba.

További 7 településen részfoglalkozású, 9 községben tiszteletdíjas könyvtáros dolgozott. Azokban a könyvtárakban, ahol tiszteletdíjas könyvtáros működött, továbbra is szükség volt arra, hogy a járási könyvtár szerzeményezze és dolgozza fel a könyveket.

1983-ban megalakult a községi ellátórendszer, első lépésként három település részvételével.

A községekben alapvető probléma volt még a könyvtárak elhelyezése. Általában a szűkösség volt a jellemző. Egy-egy településen történt átmeneti javulás, de növekvő könyvállomány pár év múlva kinőtte a helyiséget, és újra megoldást kellett keresni. A járások megszűnésével 1986-ban a könyvtár járási feladatköre is megszűnt.

Az olvasók

Az olvasók számának növekedését az Ötéves tervek tervszámai írták elő. A tervszámokat a városra és a járás községeire lebontották, s az olvasótoborzáskor ennek próbálták megfelelni a könyvtárosok. Habár a 70-es években ezek a tervszámok nem voltak idealisztikusan túlzók, mégis a teljesítésük nem volt könnyű feladat és nem is mindig sikerült. Az olvasók száma az évek során erősen ingadozott. Az átépítések, épület bővítések miatti zárva tartások, a fűtésihiány, az olvasószolgálatos könyvtárosok személyének gyakori változása erősen befolyásolták az olvasói létszám alakulását. A lakosság 12-13,7%-a volt könyvtárhasználó. Mivel a korszak közművelődési akciói jóformán csak a munkás olvasókat célozták, ezért a munkás olvasók száma növekedett a könyvtárban: az olvasók 19-20%-a származott ebből a rétegből.

A Petőfi Sándor Általános Iskolában elhelyezett gyermekrészleg nem volt olyan népszerű a gyermekolvasók körében, mint a korábbi könyvtár. Olvasóinak 80%-a az otthont adó iskola tanulói voltak, a város más iskoláiból ritkán keresték fel. Ezen a helyzeten átmenetileg segített az Imre úti iskolában működő gyermekkönyvtári fiók, de ez csak rövid időre jelentett megoldást. 1980-ban az önálló gyermekrészleg megnyitásával a gyermekek könyvtári ellátása számottevően javult. Növekedett a forgalom, a gyerekeket vonzotta a külön olvasóterem, a csoportos foglalkozások, a sok játék.

A könyvtárosok

Erre az időszakra alapvetően az volt a jellemző, hogy a könyvtár alapterülete fokozatosan növekedett, új fiókkönyvtárakat nyitottak, új szolgáltatások indultak, a könyvtáros személyzet száma viszont nem emelkedett a feladatok növekedésének megfelelően. A könyvtárigazgató keserűen állapította meg az 1981. évi munkatervben: „Személyi ellátottságunk nem megfelelő, elmarad más hasonló városok ellátottsága mellett és a Szakmai Irányelvekben meghatározott létszámtól is.”

A könyvtárban szakképesített munkatársak dolgoztak, folyamatos volt a szakmai továbbképzés. Nagyon gyakori volt a könyvtárosok cseréje. A hatvanas években huzamosan itt dolgozó kollégák nyugdíjba mentek, helyüket szakképzett fiatal munkatársakkal töltötték be. A

GYES miatti szabadságok, a kisgyerekek betegsége miatti hiányzások nagy teherként neheztedek a könyvtárra.

A könyvtár igazgatója 1985. március 1-ig Nagy Lajosné (korábbi nevén Kovács Sándorné Rákász Irén) volt. A nyár folyamán megbízott igazgatóként Gloserné Szabó Györgyi látta el a vezetői feladatokat, majd 1985. szeptember 1-jén új vezető került a könyvtár élére, Antal Terézia. Az új vezető új szemléletet hozott. A hagyományos könyvtári szolgáltatások és működési keretek újragondolását, a kulturális vállalkozás lehetséges módjait törekedett kialakítani. Ekkortól az új utak keresésének korszakát élte a könyvtár. Igaz ez az útkeresés évekre visszavetette a klasszikus könyvtári munkát.

Könyvtár új utakon (1985 - 2002)

A könyvtár történetének sajátos útkereső korszaka az 1985-1991 közötti időszak. Megváltozott, differenciálódott a szervezeti struktúra. Az igazgatóhelyettes hálózati módszertani munkája mellett felügyelte az állománygyarapítást, kezelte a házi pénztárat is. A munkaterületeket csoportokra osztotta, így megalakult a feldolgozó csoport, a felnőtt olvasószolgálati csoport, valamint a gyermekrészleg, mint önálló szervezeti egység. A csoportok vezetőit nagyobb hatáskörrel és felelősséggel ruházta fel.

Új szemlélet költözött a könyvtárba: a kultúra olyan érték, melynek bizonyos ágait vállalkozás formájában gazdaságosan, sőt nyereségesen is lehet művelni. A Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat és a könyvtár fenntartásában egy ideig antikvárium üzemelt a Stromfeld sétányon a fiókkönyvtárban. Információs kiadvány jelent meg „Gödöllői kalendárium” címmel, benne járási közhasznú információs adattárat tett közzé a könyvtár. A vállalkozási tevékenységet a „Gödöllői Könyvtárért Alapítvány” végezte, arra számítva, hogy a vállalkozások hasznát a könyvtár fejlesztésére fordítja. A próbálkozások alapjában véve nem hoztak látványos - pénzben mérhető - eredményeket, mégis egy másfajta gondolkodást, szemléletet jelentettek.

Megjelent a könyvtárban a számítógép, s ezzel olyan informatikai fejlődés vette kezdetét, ami részben új pályára állította a könyvtáros szakmai munkát. Először a könyvtárosok, majd az olvasók is megtanulták az új technika kezelését, és az ezredfordulóra a könyvtár nélkülözhetetlen munkaeszközévé vált a számítógép.

A rendszerváltást követően az 1990-es években az olvasói igények nagymérvű változását tapasztalta meg a könyvtáros szakma. A korábbi kölcsönzés és könyvcentrikus könyvtári ellátás helyére az információ megszerzésére irányuló törekvés lépett. Az információ már nem csak nyomtatott formában jelenhetett meg, hanem CD-n, számítógépes adatbázisban vagy az Internet hálózat valamelyik számítógépén.

Gödöllői könyvtári ellátásában is nagy fordulat következett be. Megszűntek a szakszervezeti könyvtárak, a megmaradt intézeti könyvtárak zártakká váltak. Új középfokú oktatási intézmények alakultak, melyek már a kezdeteknél megvetették könyvtári gyűjteményük alapjait. Ebben az új helyzetben a városi könyvtár szerepe is megváltozott. Munkájában az információs szolgáltatások megszervezése és a közművelődési jelleg került előtérbe.

A megváltozott szemléletű, s az információs szolgáltatások felé erősen nyitó könyvtár szellemiségét az 1993-ban kinevezett új igazgató Gloserné Szabó Györgyi határozta meg. Személyében tapasztalt vezető került a könyvtár élére, aki korábban módszertanos könyvtáros és igazgatóhelyettes volt, az iskolai és községi ellátórendszer gyakorlati megteremtője és számos könyvtárépítési és kialakítási munkában vett részt. Szakmai eredményei, kitartó és határozott vezetési módszerei révén a gödöllői könyvtár népszerűsége egyre növekedett.

Ebben az időszakban új pályázati lehetőségek is nyíltak, amelyet a könyvtár igyekezett kihasználni és olyan szakmai programokat indultak el az intézményben, melyek fedezését

költségvetési keretből nem lehetett megoldani. Az eredmények nem maradtak el és a Művelődési Minisztérium 1996-ban „Az év könyvtára” címmel ismerte el a gödöllői városi könyvtárban folyó munkát.

A könyvtár épülete

A könyvtár utolsó nagyobb átalakítása 1987-ben történt, amikor a Nemzeti Bank helyiségeit építették át könyvtári célra. A kilencvenes években egy nagymértékben leromlott rossz állagú épület adott otthont a könyvtárnak. A tetőszerkezet meghajlott, a falon repedések támadtak. Nagyobb esők alkalmával a tető beázott. Az elektromos hálózat veszélyessé vált. Az utcai fronton a lecsorgó víz kimosta a vakolatot az eresz alatt, a víz a falat áztatta. Az udvarról az esővíz és a hólé a falak mellé folyt, áztatta az alapot és befolyt a folyóirat raktárba is. A könyvtár csatornahálózata tönkrement, folyamatos csörepidések, eldugulások nehezítették a munkát. A belső kép is lehangelő volt. A bútorzat szegényes és kopott volt, hiányzott a tisztasági festés.

1996-ban a könyvtár tetőszerkezetén és udvarán állagmegóvási munkákat végeztek, és megtörtént a belső tér tisztasági festése is. 1998-ban az olvasóterem bútorzatát felújították, új függönyök, szőnyegek kerültek az épületbe, s újra egy barátságos meleg könyvtár képe fogadta a belépőt.

A könyvtár állománya

A könyvtár gyűjteményében a nagyobb hányadot a hagyományos ismerethordozók, a könyvek, folyóiratok képviselték. 1993-tól nagy arányban szereztek be videokazettákat, CD-lemezeket és CD-ROM-okat. A dokumentum beszerzési keret 12%-át fordították nem hagyományos ismerethordozók megvásárlására, s ez az arány az évek során folyamatosan növekedett. A szerzeményezés tartalmi szempontból is módosult. Korábban a szépirodalmi művek túlsúlya volt a jellemző, a 90-es években az ismeretterjesztő irodalom képviselt nagyobb arányt.

%	1993	1995	1998
szépirodalom	32	27	25
ifjúsági irodalom	14	9	8
szakirodalom	54	64	67

Ebben az időszakban zajlott a könyvárak drámai emelkedése. A növekvő könyvbeszerzési keret egyre kevesebb könyv megvételére volt elegendő. Mivel a gyűjtőkörnek megfelelő kézikönyveket megpróbálta beszerezni a könyvtár, szükségszerűen adódott, hogy az ismeretterjesztő könyvek száma növekedett látványosan. A szépirodalmi művek beszerzésénél a példányszámmal „takarékoskodtak” az állománygyarapítók, szinte minden könyvet csak egy példányban vásároltak meg. A gyűjtemény gyarapodása tehát nem volt olyan látványos ebben az időszakban:

db	1985	1990	1995	2000
könyvek	64 859	62 938	88 893	92 807
videokazetták	-	15	280	833
CD, LP lemezek	1797	2863	3 019	3464
CD-ROM	-	-	22	281
egyéb	144	167	172	269
összesen	66 800	65 983	92 430	97 657

A könyvtárban megjelenő számítógépek elsősorban a dokumentumok feltárásában jelentettek nagy változást. A könyvtár a Szirén Integrált Könyvtári Rendszer alkalmazása mellett döntött és a korszak végére elvégezték a könyvek számítógépes adatfeldolgozását. A feldolgozó munkát ebben az időszakban a párhuzamosság jellemezte, egyszerre építették a cédula katalógusokat és a számítógépes adatbázist.

Az olvasók

A városi könyvtár olvasóinak 54%-a értelmiségi vagy közép- és felsőoktatási intézmény hallgatója. A további 25% általános iskolába jár. Elsősorban az értelmiség és tanulók igényei alakítják a könyvtár szolgáltatásait. Figyelemre méltó a nem aktív réteg (munkanélküliek, háztartásbeli és nyugdíjasok) aránya is: 12%. Az olvasók 9%-a foglalkozását tekintve fizikai dolgozó, vagy a kisvállalkozók körébe tartozik.

A bővülő szolgáltatások és a rendszeres propaganda eredményeként a látogatók száma és a kölcsönzött dokumentumok száma jelentősen emelkedett. Megnövekedett a folyóiratolvasó, az olvasóterem forgalma, valamint a zenei- és videorészleg szolgáltatásait igénybevevők száma.

Szolgáltatások

A könyvtár arra törekedett, hogy lehetőség szerint valamennyi dokumentumát kölcsönözze. A hagyományos könyvkölcsönzésen túl kölcsönözték a folyóiratokat az aktuális legfrissebb szám kivételével, a közügyi tájékoztató köteteit, a folyóiratok bekötött évfolyamait, s az olvasótermi dokumentumokat is - az utóbbit a könyvtár zárva tartásának idejére. A hanglemezek és videokazetták kölcsönzése klubtagsági rendszerben történt.

Az olvasóterem mintegy 22 olvasónak adott helyet. A külön szobában lévő folyóirat-olvasó kínálatát a mindenkori olvasói igények szerint állították össze, a kínálat 140 féle folyóirat és napilap volt.

A közügyi tájékoztató olyan közhasznú információs gyűjtemény, amely alapvető referenz műveket tartalmaz, a jogi, pénzügyi, adóügyi tájékoztatás friss dokumentumait, a lakosságot érintő helyi közérdekű információkat (menetrendek, telefonkönyvek, címtárak céginformációs kiadványok, testületi ülések jegyzőkönyvei). Az információkból számítógépes adatbázis épült oly módon, hogy a könyvtár megvásárolta a Szabó Ervin könyvtár közhasznú adatbázisát, és a gödöllői adatokkal kiegészítette azt. A közügyi tájékoztató számítógépén működött a Jurix (1996-tól Jogikus) jogi tájékoztató program, amely megbízható, friss jogi információkat nyújtott.

1995-től a könyvtárnak lehetősége volt Internet elérésre. Kezdetben levelezésre, könyvtárközi kölcsönzésre használták, majd minél több kolléga sajátította el a használatát és a tájékoztató munka egyik legfontosabb eszközévé vált. 1998-tól az Internet az olvasók számára is hozzáférhető volt a könyvtárban.

Az irodalomkutatás sem vesztett népszerűségéből, elsősorban a helytörténeti kutatók és a szakdolgozat írók igényelték. A könyvtárközi kölcsönzés is jól működő szolgáltatás volt, annak ellenére, hogy a könyvtárak egy része csak térítés ellenében küldi el a könyveket. A könyvtár 1998-tól tagja volt a Pest Megyei Könyvtárak Szirén hálózatának, amelynek tagjai gyorsan és ingyenesen juttatták el egymásnak a kért dokumentumokat.

A könyvtárban fénymásoló működött, amelyen kizárólag könyvtári anyagokról készítettek másolatot. A nyolcvanas évek második felében keresett szolgáltatás volt a zenei hanglemezek, kazetták másolása. A könyvtár korszerű, jó minőségű másoló és lejátszó berendezésekkel rendelkezett, s mivel ilyen típusú szolgáltatások akkoriban nem működtek, a könyvtár elégitette ki ezt az igényt. Változás akkor következett be, amikor megjelentek a másolásra specializálódott kisvállalkozások, és a könyvtár berendezései is elavultak.

Zenei részleg

1985-ben a könyvtárban egy önálló helyiségben kezdte meg működését a zenei részleg. Barátságosan berendezett „zeneszobában” egyszerre nyolc ember hallgathatta fülhallgatón a felvételeket. A korszerű berendezések és a minőségi zenehallgatás lehetősége elsősorban a fiatalokat vonzotta. A gyűjtemény főleg komolyzenei és népzenei felvételekből állt, de a használói igények hatására a könyvtár megkezdte a könnyűzenei művek vásárlását is. 1987-ig, a könyvtár bővüléséig működött az udvari hátsó helyiségben a zenei részleg, és nem kapcsolódott a könyvtár többi helyiségéhez. A bővítést követően a könyvkiválasztó tér melletti szobába került át. Ekkor kezdték meg a hanglemezek kölcsönzését is. A zenei gyűjteményt betűrendes cédulakatalógus tárta fel. 1993 óta elsősorban CD-ket vásárolt és kölcsönzött a könyvtár.

A „Más Arc” videó gyűjtemény is a zenei részlegben kapott helyet. Irodalmi művek filmadaptációit, és az iskolai kötelező irodalom filmváltozatát vásárolta meg a könyvtár, majd művészfilmek, ismeretterjesztő kazetták és minőségi gyermekfilmek kerültek a gyűjteménybe. A videotékák kínálatától erősen különböző gyűjtemény felkeltette az emberek érdeklődését, sok használót vonzott a könyvtárba. A kölcsönzés feltétele a könyvtári tagság mellett a Videó-klub tagság volt. Az éves tagdíj mindig egy műsoros kazetta ára volt, s a klubtagok egy éven át ingyenesen bármennyi videokazettát kikölcsönözhetnek a gyűjteményből. A klubtagsági díjat videó szerzeményezésre fordították, így a használók számának megfelelően gyarapodott a gyűjtemény is.

Helyismereti gyűjtemény

A könyvtár szinte megszületése óta gyűjtötte a gödöllői helytörténeti irodalmat. Kezdetben nem volt tervszerű, átgondolt szerzeményezés, inkább az esetlegesség jellemezte. Később a 70-es évek krónikáiról mozgalma teremtett olyan igényeket, hogy szükség volt a helyismereti gyűjteményre. A társadalmi igényen túl a szakma is a helyismereti gyűjtemények kialakítását szorgalmazta. A könyvtár jó kapcsolatokat tartott fenn az üzemekkel, intézményekkel. Így kerültek a gyűjteménybe az üzemi lapok, termékismertető kiadványok, az iskolatörténeti munkák. A gyűjtemény nagysága 1987-ben érte el azt a szintet, amikor szükségessé vált, hogy külön katalógusban tárják fel. Betűrendes és tárgyszó-katalógus készült, amely a könyveket, broszúrákat tartalmazta és a gyűjteményes munkákat monografikus szinten dolgozták fel. Az olvasók a katalógus illetve a könyvtáros segítségével igazodtak el a helyismereti gyűjteményben. A könyvek nem voltak szabadpolcon, de kérésre az olvasóteremben használhatták az érdeklődők.

Korábban a gyűjtőkör kiterjedt a gödöllői járás területére, a községek helyismereti irodalmát is beszerezték, és válogatva ugyan, de Pest megye helyismereti vonatkozású műveit is vásárolták. A járási feladatkör megszűnésével a gyűjtőkör a Gödöllő környéki települések irodalmára szűkölt.

A helyismereti sajtófigyelés a Megyei Könyvtár kezdeményezésére indult el. Előtte is gyűjtötték a sajtókivágatokat, de a feltárása nem történt meg. A Megyei Könyvtár valamennyi járási könyvtárba eljuttatta a járás településeire vonatkozó cikkek tárgyszavazott címléírásait. A könyvtárak dolga volt a cédulák sokszorosítása, a tárgyszórendszer finomítása és katalógusba rendezése. Az 1978-1989 közötti helyismereti cikkanyag szinte teljes feltárását biztosította ez a szolgáltatás.

A számítógép megjelenésével az elsők között keresték a megoldást a helyismereti dokumentumok címléírásainak adatbázisba rendezésére. A Megyei Könyvtár járt ebben is élen, így a városi könyvtárak a Textár adatbázisban tárták fel a könyv jellegű dokumentumokat. Később, amikor a könyvtár a Szirén Integrált Könyvtári Rendszer alkalmazására tért át, a

helyismereti könyveket, cikkeket a Szirén adatbázisban tárták fel. Napjainkban a gyűjtemény a világhálón is hozzáférhető.

A gyermekrészleg

A gyermekkönyvtárban elsősorban a 14 éven aluli gyerekek olvasóvá nevelése történt. Az itt végzett munka nagyon fontos, hiszen a könyv és az olvasás megszerettetése ennél a korosztálynál dől el. A könyvtárhasználati szokásokat a gyermekkorban kell kialakítani. A gyűjtemény kialakításánál kiemelt szempont volt mindig a gyermekek lehető legjobb ellátása. A csoportos foglalkozások, könyvtári órák, könyvtári kiscsoportok, író-olvasó találkozók, bábfoglalkozások megerősítették a gyerekekben, hogy a könyvtár nem „csak” az olvasás, de a szabadidő kellemes eltöltésének helyszíne is.

Ennek az elgondolásnak a jegyében alakították ki a gyerekkönyvtárban a „családi könyvtárat”. A könyvek elrendezésének újfajta módja a családi könyvtár, ami szakít a hagyományos raktári renddel. A gyerekeket foglalkoztató témacsoportokat alakították ki a könyvtárosok, és a témacsoportokhoz sorolták be a könyveket, függetlenül attól hogy az ismeretterjesztő vagy szépirodalmi alkotás volt. A rendszer jó működése a megfelelő témacsoportok kialakításán múlott, ami a gyerekek érdeklődésének változásával módosulhatott is. A gyerekek szívesen fogadták az új típusú elrendezést. Habár évekig működött így a gyerekkönyvtár, 1992-ben visszatértek a könyvek hagyományos elrendezéséhez.

Az iskolai könyvtárakban ebben az időszakban nem volt olyan szintű a gyűjtemény feltárása, hogy könyvtárhasználatra tanítsák a gyerekeket. A könyvtári órákat a városi könyvtárban tartották meg. A gyerekek itt elsajátították ugyan a családi könyvtárban való eligazodást, de nem tudtak mit kezdeni középiskolásként a felnőtt részleg, vagy a középiskolai könyvtár raktári rendjével.

A kölcsönzésen és tájékoztatáson túl a gyerekkönyvtár továbbra is nagyon színes programokat ajánlott: napközis foglalkozások, olvasóvetélkedők, pályázatok kiírása, olvasótáborok szervezése. 1995-ben egy multimédiás számítógép került a gyermekrészlegbe, így azoknak a gyerekeknek is módjuk volt elsajátítani a számítógépek használatát, akiknek erre otthon nem volt lehetőségük.

Informatikai fejlesztések

Az első számítógép 1989-ben került a könyvtárba. Valójában a „Gödöllői Könyvtárért” alapítvány tulajdonában volt, és csak közvetetten szolgálta a könyvtár céljait. Az alapítvány egy helyi hetilap nyomdai előkészítését végezte, s egyéb vállalkozási tevékenységet is folytatott, melynek tiszta jövedelmét a könyvtár fejlesztésére használta fel. A könyvtáros kollégáknak alkalmuk nyílt a számítógépes szövegszerkesztői munka elsajátítására, ez jelentette az első ismerkedést a számítógéppel.

1993-ban a könyvtár még mindig egy számítógéppel és egy lézernyomtatóval rendelkezett. A gépen Word szövegszerkesztővel dolgoztak, meghívók, szórólapok, könyvtári kiadványok készültek. Három évvel később 3 számítógép működött a könyvtárban, segítve a tájékoztatást, és a FoxPro adatbázis-kezelő program használatának elsajátításával kisebb könyvtári adatbázisok kiépítése kezdődött (folyóirat nyilvántartás, gyarapodási adatbázis).

1995 kiemelkedő év volt a könyvtár történetében. Egy modem segítségével telefonon kapcsolódott a Biotechnológiai Kutatóközpont számítógépéhez, s azon keresztül az Internetre. Az első időszakban a könyvtárosok nagy lehetősége volt megismerni az Internet használatát, s felhasználni a tájékoztató munkában.

1998-ban már 6 pályázati úton nyert számítógép volt a könyvtárban, hálózatba kötve. A Szirén Integrált könyvtári rendszer adatbázisában 36.000 könyvtári dokumentum került be, a számítógépes feldolgozás folyamatos volt. A tájékoztató munkában olyan adatbázisokat is

használtak, melyet más könyvtáraktól, informatikai cégektől vásároltak. Az irodalmi analitikus, a közhasznú információk, valamint a jogi információk adatbázis mellett saját adatbázist is építettek, így a helyismereti cikk-adatbázist, valamint a könyvtár videó, CD és CD-ROM adatbázisát.

A könyvtár sikeresen pályázott a Soros Alapítványnál, és 1998 őszén 5 Internet kapcsolattal ellátott (bérelt vonalas) számítógép állt munkába, melyet térítés nélkül használhattak az olvasók.

Rendezvények

A gödöllői könyvtárat a kezdetektől fogva nagyfokú nyitottság és közművelődési szemlélet jellemezte. Kiadványunkban részletesen felsoroljuk azokat a programokat, amelyek a könyvtárban, vagy a könyvtár rendezésében zajlottak. Mégsem felesleges az 1985-2002 közötti időszak programjainak általános tendenciáit végiggondolni.

A korszak könyvtári rendezvényeit egy másfajta irányultság jellemezte. Részben a korábbi koncepciót követve a könyves ünnepekhez kapcsolódtak a rendezvények, részben új, hagyományteremtő programok indultak, amelyek a gödöllői értékek bemutatását tűzték ki célul. Ilyen volt az Erzsébet királyné tiszteletére hirdetett vers- és prózamondó verseny, amely a Gödöllői Királyi Kastély Barátainak Egyesülete és a könyvtár közös programjaként indult 1995-ben, s azóta is megrendezésre kerül minden Erzsébet napon. Az egykori gödöllői Művésztelep hagyományait, művészi hitvallását, életmódját ismertette meg a fiatalokkal az az olvasótábor, amelyet 1992-1996 között szervezett a könyvtár. Az „Így írunk mi” vers- és novellairó pályázat azokat a tehetséges fiatalokat kutatta, akik még nem jelentettek meg írásokat. A „Szóműves” olvasótábor, a mesemondó versenyek is elsősorban a fiatalokat szólították meg.

A rendezvények másik jellemzője volt, hogy kiléptek a gödöllői keretek közül. A táborok, a vers- és prózamondó versenyek a környező településeken is visszhangra találtak. A „Fa ága rügyével” Kárpát-medencei Magyar Népmesemondók Találkozója rendhagyó programja volt a hagyományápoló mozgalmaknak, mert a figyelmet a mese hagyományozódási folyamatára irányította, és a határokon innen és túlról az eddig nyilvános szerepléshez nem jutott mesélőket is megkereste.

Rendszeresen sorra kerültek könyvtárszakmai programok, amelyek főleg a környék községi és városi könyvtárainak problémáit, valamint a szakmai új irányzatainak problémáit vitatták meg.

A rendezvények formái is megújultak, kiállítások, bemutatók, könyvudvari, majd a város főterére szervezett egész napos programok zajlottak, amelyek mind szélesebb körben szólították meg az embereket.

A könyvtárosok

Ebben az időszakban a könyvtárban 13 fő főfoglalkozású és 1 fő részfoglalkozású közalkalmazott dolgozott. Könyvtáros szakmai munkakörben 13 munkatárs látta el a feladatokat. A könyvtár pénzügyi, gazdasági munkáját a Petőfi Sándor Művelődési Központ gazdasági csoportja végezte.

Az intézményben gyakori volt a létszámmozgás. A rendszerváltást követően a jobb fizetés reményében mentek el kollégák és a vállalkozási szférában kerestek állást. A könyvtárügyben elindult változások, technikai fejlesztések Gödöllőn is a könyvtárhoz vonzották azokat a munkatársakat, akik jövőjüket ezen a pályán képzelték el. A megnyíló új lehetőségek a magas fokú hivatástudat a kilencvenes évek közepére igazi „csapatot” kovácsolt a

könyvtárban. Nagy szerepe volt ebben a könyvtárvezetésnek, amikor az érdeklődésüknek megfelelő munkaterületre irányította a kollégákat és szakmai elképzeléseik megoldásához nagyfokú önállóságot biztosított. Kreatív légkörű csapatmunka volt a könyvtár eredményeinek egyik forrása. Ez a „csapat” fejlesztette olyan szintre a könyvtári szolgáltatásokat, amely túlnőtte a régi épület lehetőségeit, s megérlelte a városvezetésben azt a gondolatot, hogy új könyvtárat építsenek.

Új könyvtár születik (Gloserné Szabó Györgyi)

Hatszor került sor összesen a belvárosi lakóépület bővítésére. A működési körülmények fokozatos javítását követte a létszámfejlesztés és a szolgáltatások bővítése. Az épület állaga az elmúlt tíz évben annyira leromlott, hogy a felújítás vagy átépítés szóba sem jöhetett. A könyvtár berendezése szintén elavult és korszerűtlen volt. A mostoha körülmények ellenére igyekeztünk a kor kihívásainak megfelelő könyvtári munkát végezni. Szakmailag is folyamatosan készültünk, leraktuk alapjait mindannak a szolgáltatásnak, melyet egy új, korszerű épületben végezni kívántunk. Az önkormányzat programtervezetében egyre hangsúlyosabb célkitűzésként szerepelt az új könyvtár felépítése.

1999 februárjában a képviselő testület elfogadta a könyvtár funkcionális tervét, és döntött az új könyvtár és információs központ építésének előkészítéséről, az épülő könyvtár helyéről. (Sikerült a városcentrumban, a kulturális szolgáltatás szempontjából ideális helyen maradni.) Mivel egy ekkora beruházás önerőből történő megvalósítása meghaladja a város lehetőségét, pályázatot nyújtott be címzett támogatásra. A pályázat sikeres volt, 370 millió Ft-ot nyertünk, három részre elosztva lehetett felhasználni. 2000 októberében a testület határozatot hozott a beruházás beindításáról.

2001 májusában átadtuk a munkaterületet és megkezdődött a gyermekkönyvtár bontása. Az átmeneti időszakban a gyermekkönyvtár a palotakerti kihelyezett fiókkönyvtárban működött, a felnőttkönyvtár valamennyi szolgáltatásával továbbra is az olvasók rendelkezésére állt. 27 hónapos előkészítő munka (1999 febr.) után 9,5 hónap alatt készült el a Városi Könyvtár és Információs Központ.

Könyvtári terek és szolgáltatások

A régi könyvtár területe 900 m², az új létesítmény 3067 m², melyből a használók által is látogatható 1800 m². Jelenleg 95 ezer dokumentum van, de az új könyvtárban közel kétszerese helyezhető el. Jövőképzünkben olyan könyvtár szerepel, amely mintegy 40 ezer fő könyvtári igényeit ki tudja elégíteni, 100-120 ezer látogatót fogad évente, az olvasói igényeket jól szervezett és feltárt gyűjteménnyel, és mintegy 180 ezer dokumentummal elégíti ki. Olvasóbarát szolgáltatásokat nyújt, mind a klasszikus könyvtári, mind az új típusú információszolgáltatás terén. A város kulturális találkozóhelyévé, kisebb létszámú szakmai konferenciák helyszínévé szeretnénk válni.

A stratégiánknak megfelelően a földszintre szerveztük azokat a közösségi tereket, amelyek a gyors információszerzésre adnak lehetőséget, valamint mozgalmasabbak a hagyományos könyvtárhasználatnál. Ezek a terek a könyvtár nyitottságát és külső kapcsolatait szolgálják, és képesek önálló működésre is.

A fogadócsarnok - a praktikus feladatain túl (ruhatár, WC) - tájékoztat az épületben való eligazodásról, a legfontosabb könyvtárhasználati szabályokról és a város kulturális programjairól. Itt helyeztük el a könyvtári regisztrációs pontot - a beiratkozás, dokumentum kiadás - visszavétel, s a helyi könyvtári szolgáltatásokról nyújtott információ helyszínét. A katalógus számítógépek már itt az olvasó rendelkezésére állnak, tájékozódhat arról, hogy

megvan-e a dokumentum a gyűjteményben. A földszinti ellenőrzési pontot elektronikus védelemmel látták el.

Folyóirat-olvasónkban 150 periodika, ebből 80 db napilap és magazin várja a látogatókat. Itt helyeztük el az Infopontot és EU Pontot is, mely közhasznú információkat szolgáltat, valamint Európai Uniós információkkal szolgál. A folyóirat-olvasó egyik sarkában van a könyvtár büféje - a szabad falfelületet kamara kiállításokra használjuk. Összességében kávéházhoz hasonló környezetet próbálunk teremteni. A folyóirat-olvasó használatát nem kötjük könyvtári tagsághoz, bárki által szabadon látogatható.

A könyvtár rendezvényterme 90 (max. 120) fő befogadására alkalmas, ideális helyszíne a könyvtári rendezvényeknek. Alkalmas 2-3 szereplős színházi produkciók fogadására, előadóestek, kamara- koncertek lebonyolítására és kisebb konferenciák tartására. A hozzá kapcsolódó folyóiratolvasó - kávézó - a nyitvatartási időn kívül fogadások, vagy kötetlen beszélgetések helyszíne lehet.

A földszinten található, habár igen elkülönülve az épületet átszelő passzázs másik oldalán az audio-vizuális részleg, amely a zenei könyvtárat és a "MásArc" videotékát jelenti. Az elkülönültséget a sajátos építészeti előírások (passzázs kialakítása) adta kényszer szülte. A zenei gyűjteményben 10 zenehallgató helyen, 9 csatornán tudunk műsort kiadni. A filmekbe való beletekintés, vagy egy-egy film végignézése két videón lehetséges.

A földszintről lépcsőn, illetve lifttel lehet feljutni az első emeleti kölcsönző-térbe. Az utcai szárnyban van a gyermekkönyvtár, a belső udvar csendesebb részén a felnőtt részleg könyvkiválasztó tere található, s kettőt szimbolikusan és valóságosan is összeköti az Internet-híd. Az építészek térben így fogalmazták meg azt az elvárásunkat, hogy a könyvtár különböző részlegei szabadon átjárhatóak legyenek, ne legyenek merev határok a felnőtt és gyermekkönyvtár között.

A felnőtt könyvkiválasztó térben, mintegy 388 m²-en, 1065 polcfolyóméteren helyeztünk el 45 000 könyvet. Terveink szerint idegen nyelvű részleget alakítunk ki, amely elsősorban az adott idegen nyelvet már beszélők nyelvgyakorlási és tájékozási igényeit szolgálja.

A gyermekkönyvtár több mint 200 m², mintegy 10 000 kötet, tágas olvasóterem és gyermekfoglalkoztató várja az olvasókat. A gyermekfoglalkozások, író-olvasó találkozók, játszóházas programok ideális helyszíne az olvasóterem, amely paravánokkal kisebb terekre osztható.

A két épületrészt összekötő Infohídon 7 korszerűen felszerelt számítógépen léphetnek ki a könyvtárhasználók az Internetre. Lehetőség van irodalmi programok (Word, Excel, Power Point) használatára, nyomtatásra, szkennelésre és CD-re, floppyra történő adatmentésre.

A második emeleten, az olvasóteremben 36 olvasói hely van, 184 m²-en. A kb. 8 000 kötet olvasótermi könyvet 217 polcfolyóméteren helyeztük el. Tanulásra, elmélyült kutatásra alkalmas a hely, amely ugyan közös térben van a kölcsönzővel, mégis elkülönül és zárt tér, a klasszikus olvasóterem nyugalmaival. A forgalmas, Dózsa György úti rész zaját a tömöraktár fogja fel. 130 m²-en 54 000 kötet befogadására alkalmas. Helyismereti gyűjteményünk - az olvasóterem szomszédságában - az egyetlen olyan olvasói tér a könyvtárban, amelyiknek "ajtaja" van. Az állomány védelme indokolja ezt a zártságot. Az eddig raktárban tartott helyismereti dokumentumokat most szabadpolcra kerültek, 76 m²-en, és 156 polcfolyóméteren helyeztük el a könyvtár régi könyveit, a helyismereti dokumentumokat, és a könyvtári szakirodalmat.

Az irodák nagyobb része a tetőtérbe került, illetve az állománygyarapítók a raktár szomszédságában lévő helyiségben dolgoznak.

Az olvasók

Rövid idő telt el, hogy az olvasói és könyvtárhasználói szokásokról messzemenő következtetéseket vonhassunk le. Kolléganőnk (Liskáné Fóthi Zsuzsanna) által készített átfogó felmérése alapján mégis képet kapunk arról, hogy az új épület, új szolgáltatások milyen hatással voltak a beiratkozási kedvre, mennyire elégedettek szolgáltatásainkkal. Az újdonság varázsa sok új olvasót szerzett (30%). A könyvtárhasználók nagy részét (70%) azonban a több éve folyamatosan visszatérő olvasók teszik ki (12).

A jelenleg beiratkozott olvasók száma 7500 fő. A gödöllői könyvtár 25%-os igénybevétele az országos átlag felett van (országos átlag 14-15%). A látogatók számának jelentős emelkedése részben az új modern korszerű épület iránti érdeklődésnek, másrészt a hagyományos könyvtári szolgáltatás mellett megjelenő új típusú és információs szolgáltatások bevezetésének köszönhető. A könyvtár forgalmi adatai:

	2001	2002	2003. I. félév
beiratkozott olvasók száma (fő)	4 046	5 386	7 655
látogatók száma (fő)	41 992	66 910	60 719

Az olvasók hamar megbarátkoztak az épülettel, könnyen eligazodnak benne. Továbbra is elsősorban a könyvkölcsönzés és folyóirat-olvasás kedvéért jönnek, de egyre népszerűbb a multimédiás gyűjtemény. A könyvtárhasználók ismerik az információs központ által nyújtott lehetőségeket, de még nem használják ki azt. Ez tűnik ki a felmérésből. Internetes honlapunk nagyban hozzájárul könyvtári szolgáltatásaink népszerűsítéséhez. Könyvtárlátogatóink korcsoportonkénti összetételét az alábbi táblázat mutatja be:

korcsoport	teljes népesség (%)	könyvtárba járók (%)
14-25 éves	15	49
26-45 éves	27	31
46-55 éves	14	9
56 év feletti	25	10

Sajnos meg kell említenünk, hogy van egy olyan olvasói réteg (az idősebb korúak), akik nehezen barátkoznak meg az épülettel és a kölcsönzési renddel. Ezt a problémát kiemelt figyelemmel kezeljük. A rendelkezésünkre álló modern tájékoztató rendszer mellett fontos feladatnak tekintjük, hogy olvasóink bármilyen probléma esetén bizalommal forduljanak a könyvtárunkhoz.

A munkatársakról

Az olvasók által használható terület mintegy 1800 m², a térben szétszórt szolgáltatások ellátásához, valamint a napi 9-19-ig tartó nyitva tartáshoz új munkatársakra volt szükség. Induláskor 10 fő közalkalmazotti állást kapott a könyvtár, amiből meg kellett oldani a gazdasági csoport felállítását, a gondnokot, a takarító személyzetet. Végül 6 szakképzett könyvtáros munkatársat vettünk fel.

Az intézményben jelenleg a 33 fő munkatárs dolgozik, teljes munkaidőben 26 fő (részmunkaidőben 7 fő). Ebből 25 fő a közalkalmazott, (a többieket megbízási díjjal, polgári szolgálatosként, közhasznú munkavállalóként foglalkoztatjuk). Könyvtáros szakmai munkakörben 19-en dolgoznak - ebből 15 fő felsőfokú végzettségű, 4 fő középfokú.

A szolgáltatást csúsztatott munkarendben látjuk el, egy csoport munkáját a csoportvezető fogja össze. A betegségek, szabadságok miatt a beosztást naponta újra kell alakítani. Teljesen új állás a könyvtárunkban a programszervezői munkakör. Az intézmény jó marketingjét annyira fontosnak tartjuk, hogy szakembert alkalmazunk ebben a munkakörben.

Feladata a könyvtár programjainak szervezése, összehangolása a város közművelődési intézményeinek kínálatával, valamint a földszinti közösségi terek bérbeadása.

Végezetül

Otthagytuk a régi épületet, amelynek időközben lebontották, de nem akarjuk otthagyni azt a szellemiséget, ami a gödöllői könyvtárat jellemezte. Szeretnénk továbbra is nyitott, olvasóbarát, otthonos hangulatú könyvtár lenni.

Sok szó esett Gödöllőn erről az épületről, sokan lelkesen elfogadták, mások kritikával illették. Akik viszont eljöttek hozzánk és felfedezték mennyire a könyv és az információ birodalma ez a hely, olvasóink, látogatóink maradnak. Mert a könyvtár nem csak falakból áll, az igazi könyvtár: a könyv, az olvasó és a könyvtáros.

Jegyzetek

- 1 Szabó Ervin: Emlékirat községi nyilvános könyvtár létesítéséről Budapesten In: Szabó Ervin könyvtártudományi cikkei és tanulmányai. Bp. 1959. 207-264-5 p.
- 2 Tóth Gyula: Tévút vagy tortó? 50 éve alapították a körzeti könyvtárakat. In.: Könyvtári Figyelő 46. évf. 2000. 1-2 sz.
3. 2.042-13/1952 /V.14./ Mtsz. Határozat
4. Hidvégi Nándor: A Gödöllői Juhász Gyula Járási Könyvtár története. Kézirat. 1960. 11. p. Forrás: Könyvtár Irattár 1954.
5. Csoportos leltárkönyv helyi állomány. 1954-1979.
6. Gödöllő Járási Könyvtár Csoportos Leltárkönyve (Hálózati) 1954 – 1963.
7. László Miklóssal folytatott személyes beszélgetés során elmondta, hogy a pártbizottságon valaki hallotta, hogy 1956 októberében „ellenforradalmárokkal” tartott kapcsolatot. Így a neve kikerült a PB. „szégyentáblájára”. Megpróbálta magát tisztázni a megfoghatatlan vád alól, de érezte, hogy nem győzte meg a gyanakvókat. Ekkor döntött az ország elhagyása mellett.
8. Hidvégi Nándor: A Gödöllői Juhász Gyula Járási Könyvtár 1960. évi beszámoló jelentése. Kézirat. Forrás: Könyvtár Irattár. 1960 1-7/1961.
9. A Gödöllő Vegyes KTSZ fodrász részlegének átadása egy öt résztvevős csere utolsó láncszeme volt. Igaz, 1961. márciusában már megszületett a döntés, a kivitelezés mégis több mint egy évet váratott magára.
10. Gódor Nóra: A Gödöllői Juhász Gyula Városi Könyvtár története. 1953-1973. Jászberény, 1996. Szakdolgozat.
11. 1962-ben a Járási Népi Ellenőrzési Bizottság vizsgálta a könyvtár és a hálózat munkáját. Elismerően állapították meg: Gödöllő pontos nyilvántartásokat vezet. Ezek a következők voltak: helyi- és letéti könyvek cím és csoportos leltárkönyve, helyi és letéti brosúra nyilvántartás, folyóirat-nyilvántartás, diafilmek cím- és csoportos leltárkönyve, helyi és letéti könyvállomány raktárlapjai.
12. Liskáné Fóthi Zsuzsanna: Egy könyvtár új ruhája - avagy egy könyvtári információs központ működése egy olvasói megkérdezés tükrében. 2003. Szakdolgozat.

V. Visszapillantó

Volt egyszer egy Juhász Gyula Irodalmi Színpad (dr. Akác Jánosné)

„Múltamba vissza ösvény nem vezet
És ködbe fullad az emlékezet.”

Juhász Gyula

Az ötvenes években meghívót kaptam egy baráti beszélgetésre Sárrika kolléganőmhöz: „Csak néhányan leszünk, ha van kedved, hozz egy kedvenc versedet, vagy egy könyvet, amit olvasol. Mindenkinek ez a belépője.” Valahogy így indultak azok a csütörtöki találkozások Bolváry Sarolta tanárnő szerény, de nagyon meghitt otthonában, amelyek éveken keresztül meghatározták egy maroknyi ember művészetekbe kapaszkodó, értékeket kereső, a hétköznapi gondokból kiszabadulni vágyó életét.

Sárikánál egy csésze valódi fekete illata kiszakított a kötelező tömeggyűlések harsány hangulatából, idegen világából. Arany János, Ady, Kosztolányi verseit boncolgattuk, egy-egy klasszikus lemezt tettünk fel a lemezjátszóra. Az irodalombarátok egymásnak adták a hírt, kit hoz, mit hoz a következő csütörtökre.

Nem tudom, melyik esztendőt írtuk, 1957-58?, a könyvtár élére új vezető került Hídvégi Nándor személyében. (Hídvégi Nándor 1957 szeptemberében lett igazgató - a szerk.) Az új vezető ki akarta terebélyesíteni a könyvtár tevékenységét, hogy ne csak könyvkölcsönzők, de a könyveket szívesen megbeszélő, verseket bemutató látogatók is jöhessenek meghatározott napokon a járási könyvtár falai közé. Hallott arról, hogy „működik” itt egy ilyen jellegű kis társaság. Meghívást kaptunk.

Bolváry Sárrika szívesen vette a nagyobb kör gondolatát. Hídvégi Nándorral összegyűjtötték azokat a tanárokat, zenét, művészeteket szerető és művelő személyeket, fiatalokat, diákokat a különböző iskolákból, akik megérezték annak a fontosságát, hogy emberekhez közvetítsenek a múltban megalkotott értékekből. Így alakult meg a Juhász Gyula Irodalmi Színpad.

Miért Juhász Gyula? Hídvégi Nándor Szeged szülötte volt, ott végezte iskoláit, ott töltötte ifjú éveit. Barátai még ismerték Juhász Gyulát, Mórát, az ő műveik gondolatvilága még nagyon közel állt akkori önmagunkhoz. Juhász Gyula versei között mindig találtunk valami nagyon gyönyörűt.

Hídvégi Nándor meghívta előadónak az idős Dutka Ákost, Magyar László szegedi újságírót. Juhász Gyula nővérét, aki itt élt a Grassalkovich kastély szociális otthonában, úgy emlékszem, szintén vendégül láthattuk.

Volt állandó fővárosi előadóművésznők: Nagy Marianne. Egy-egy alkalomra eljött Jancsó Adrienn, Kohut Magda, Berek Kati, Bitskey Tibor és még sokan, sokan. Az esztendők során már váltakoztak az irodalmi estek a zenei műsoros estekkel. A Zeneművészeti Főiskola fiatal hallgatói közül felléptek itt sokan, akik országos sőt nemzetközi hírű művészek lettek.

Nem tudom, pontosan meddig tartott az Irodalmi Színpad címszó alatt működő tevékenység. Azt tudom, hogy a meghirdetett esteken nagyon bensőséges volt a hangulat, a kis könyvtár egyre szűkebb lett. A helyszínt változtatni kellett. Így került a rendezvény a Járási Hivatal nagytermébe, vagy a lepusztult kastély ékességeitől megfosztott dísztermébe, ahol a Fővárosi Szociális Otthon lakóival bővült az érdeklődő közönség száma.

Régi papírjaim között megtaláltam néhány műsor szórólapját. Ezeken látom, milyen változatos volt egy-egy esztendő előadássorozata és mennyi kedves ismerős a közreműködők sorában, és hányan vannak, akikre már csak emlékezünk!... (A szórólapok anyagát helyhiány

miatt nem tudjuk közölni, de a Mellékletben található Eseménynaptárban *-gal jelöltük az Irodalmi Színpad műsorait. - a szerk.)

dr. Akác Jánosné
ny. tanár

Gödöllő, 2003. Július 11.

Táboraink

A Gödöllői Művésztelep Olvasótábor 1992-1996 (Bana Éva)

A századforduló egyik legmarkánsabb művészeti csoportosulása volt Gödöllőn a Kőrösfői Kriesch Aladár és Nagy Sándor festő és iparművészek körül kialakult művésztelep.

A mindenféle nemzeti megkötöttség nélkül működő kolóniához rövidesen újabb festők, szobrászok, grafikusok, iparművészek csatlakoztak. Törekvéseikről Petrovics Elek művészettörténész a következőket írta: "Az életet átszövő, vele elválaszthatatlan egységbe forrott művészet irányában halad a gödöllőiek törekvése, és az egész társadalmat átható művészi kultúra eszméje lebeg felette. Az étellel összeforrott művészet kell, hogy a mi életünkben gyökerező művészet legyen. A gödöllőiek törekvése a magyar művészeti kultúra jegyében folyik."

A szecessziós "összművészet" szellemében minden műfaj otthonra talált Gödöllőn. A grafika, szobrászat, bőr és asztalosmunkák, hímzések, faliszőnyeg tervezés kezdetektől fogva jelentős szerephez jutottak. A freskó és táblakép, textilművesség, bábkészítés és bábjáték kibontakozása mellett az irodalom, a zene, a tánc szeretete is meghatározó volt a telep életében. Sikerült olyan közösségi életet kialakítaniuk, amely sajátos művészi légkört teremtett a remekművek születéséhez.

Öt olvasótábor keretjétként választottuk az egykori Gödöllői Művésztelep sajátos világát, példamutató életformáját, egyedülálló szellemiségét. A programokat úgy szerveztük, hogy minden évben egy-egy dolog kapott nagyobb hangsúlyt abból a sokszínűségből, amit a művésztelep hordozott.

Az első táborban (1992.) az életmód, a másodikban (1993.) az irodalom és a művészet kapcsolata. A harmadik (1994.) táborban a gödöllői művészek alkotásait inspiráló népművészetre koncentráltunk. A negyedik táborban (1995.) a gödöllőiek sajátos "szeretet vallása" került a középpontba, az ötödikben (1996.) pedig a zene és a tánc kapott kiemelkedő szerepet.

A jelentkezők érdeklődésük alapján kerültek be a grafikus-festő, szövő, vagy színjátszó, zenei csoportokba. A csoportok vezetői az egykori művésztelep szellemében szervezték meg a kisközösségek programját.

Legfontosabb szempontok voltak:

- természetközeli életmód, a természet szeretete
- a kézműves munka tisztelete, s benne az egyéniség megjelenése
- nyitottság a művészet valamennyi ágára
- közösségteremtés és formálás a társadalmi igazságosság szellemében
- otthon és műhelyformálás, családi meghittség

A tábori programok úgy épültek fel, hogy a kiscsoportban folyó művészi munkát követően olyan kiegészítő programokba kapcsolódhattak a táborozók, amelyek alkalmat adtak egymás jobb megismerésére és más jellegű alkotótevékenységre, mint amit csoportjukban végeztek.

Táboraink célja az volt, hogy megidézzük az egykori Gödöllői Művésztelep szellemiségét, s ezt a sajátos művészi hitvallást, életmódot, filozófiát megismertessük a résztvevőkkel, akik az ország számos településéről érkeztek. Az öt esztendő alatt 141 gyerekkel, felnőttel táboroztunk együtt, közülük 21 fő több éven keresztül visszatért, és voltak olyan gyerekek, akik mindegyik táborban részt vettek.

Fontosnak tartottuk, hogy az alkotó kiscsoportokat gödöllői művészek vezessék.

- A szövőcsoportot négy éven át Remsey Flóra iparművész irányította, az utolsó esztendőben átadva Mattyasovszky Erzsébet gobelin szövőnek a stafétát.
- A festő csoport munkáját Anti-Szabó János képzőművész vezette, de a Debreczeni Zsófia festőművész és Remsey Gábor grafikus gondozta csoportokban is emlékezetes alkotások születtek. Az utolsó évben Remsey Flóra volt a festő csoport vezetője.
- Az irodalmi színjátszó csoportot Mácsainé Verók Irén magyar-ének szakos pedagógus, később Riedlné Péter Eta költő, pedagógus, végül Körömi Gábor drámapedagógus irányította.

A táborvezetés munkáját négy éven keresztül Bana Éva és Fülöp Attiláné könyvtárosok látták el. Az utolsó esztendőben Fülöp Attiláné és Kovács Krisztina könyvtárosok vezették a tábort.

Legkedvesebb tábori pillanataink voltak:

- Szent Iván éji boszorkány-bál a labdaházban
- tábori jósda
- jutalom Trabantozás a mezőn, majd titkos éjszakai Trabantmosás fogkefével a tisztelet jeléül
- a herencsényi mesemondó Bartus Józsefné mesédélutánja
- csillagnézések
- zsíroskenyér-partyk este 10 után
- “Nincs bocsánat, avagy átok rátok maskarások” című darab ősbemutatója

Az olvasótáborok helyszínei és csoportvezetői :

1992. MAFILM telep

Kiscsoportok

- 1.Szőnyegszövők - vezette Remsey Flóra iparművész
- 2.Festés, grafika - vezette Anti-Szabó János festőművész
- 3.Színház, irodalom, zene - vezette Mácsainé Verók Irén magyar-ének szakos pedagógus

1993. MAFILM telep

Kiscsoportok

- 1.Szővőcsoport - vezette Remsey Flóra iparművész
- 2.Grafikus csoport - vezette Remsey Gábor grafikus
- 3.Festő csoport - vezette Anti-Szabó János festőművész
- 4.Irodalmi, színjátszó csoport - vezette Riedlné Péter Eta költő, pedagógus

1994. MAFILM telep

Kiscsoportok

- 1.Szővő csoport - vezette Remsey Flóra iparművész
- 2.Festő, grafika csoport - vezette Anti-Szabó János festőművész és Debreczeni Zsófia festőművész, tanár
- 3.Színjátszó csoport - vezette Körömi Gábor drámapedagógus
- 4.Zene, tánc csoport - Szabó Károly zenetanár

1995. Repülőtér vendégházai

Kiscsoportok

- 1.Szövő csoport - vezette Remsey Flóra iparművész
- 2.Festő, grafikus csoport - vezette Anti-Szabó János festőművész
- 3.Helytörténeti kutató csoport - vezette Fülöp Attiláné könyvtáros

1996. Repülőtér vendégházai

Kiscsoportok

- 1.Szövőcsoport - vezette Mattyasovszky Erzsébet gobelin szövő
- 2.Festő, grafika - vezette Remsey Flóra iparművész
- 3.Színjátész csoport - vezette Körömi Gábor drámapedagógus

Táboraink nyitottságára jellemző, hogy a szülők, testvérek, barátok bármikor meglátogathattak bennünket, bekapcsolódhattak a programokba, sőt alkothattak is, aki kedvet kapott hozzá. Egy-egy tábor befejezése után próbáltuk tartani a kapcsolatot a volt táborozókkal. A gödöllői festő-grafikusoknak a gyermekkönyvtárban szerveztünk képzőművészeti kört, a szövők Remsey Flóra Szövőkörét látogathatták a Művelődési Központban.

A többi táborlakóval sem szűnt meg a kapcsolatunk. Az őszi baráti összejöveteleken tűzzománcoltunk, beszélgettünk Zombori Ottóval, vagy éppen a Magyar Nemzeti Múzeum História Társaságának tagjaival játszottunk szecessziós játszótérrel, és készültünk az őszi kiállításra, melynek anyagát az azévi tábori munkák legsikerültebb darabjai adták, kiállítás-megnyitó műsorát pedig a volt táborozók.

Kiállításaink:

1992.	Polgármesteri Hivatal Tanácsterem
1993.	Művelődési Központ Galéria
1994.	Polgármesteri Hivatal Kiállítóterme
1995.	Polgármesteri Hivatal Kiállítóterme
1996.	Művelődési Központ Galéria
1997.	Művelődési Központ Galéria (5 év anyagából)

Öt éven át szerveztünk művésztelep táborokat, vagy ahogy magunk között neveztük „szeci táborokat” és ezzel az öt évvel lezárult egy fejezet a Városi Könyvtár és a mi életünkben is.

A táborok vendégei voltak :

1. Antal Sándor nyomdász
2. Bálványosiné Gelencsér Katalin egyetemi oktató
3. Bari Károly költő
4. Bartus Józsefné herencsényi mesemondó
5. Dick Zsuzsanna pszichológus
6. Faludi Ildikó muzeológus
7. Gloserné Szabó Györgyi
8. Gulyás János, Gulyás Gyula filmrendezők
9. Györe Zoltán zeneszerző, családfakutató
10. Helencsár Viktória cimbalomművész
11. Hufnagl Katalin zenepedagógus
12. Iglói Márta pedagógus
13. Kaposi László és a Kerekasztal Színházi Társulat
14. Keserű Katalin művészettörténész
15. Kiss Éva pedagógus, helytörténész
16. Körömi Csenge népművelő
17. Kubassek János földrajztudós

- 18.Mátis András csillagász
- 19.Mélykúti Csaba helytörténész
- 20.Pál István tereskei dudás
- 21.Polónyi Péter nyugalmazott múzeumigazgató
- 22.Polónyiné Hajnal Irén pedagógus
- 23.Rajnai Nadinka pszichológus
- 24.Reisinger János irodalomtörténész
- 25.Remsey András művész
- 26.Remsey Iván bábművész
- 27.Sápi Katalin könyvtáros
- 28.Seres Imre népművelő
- 29.R. Sipos Ilma festő, költő
- 30.Somogyi István sámán, Arvisura Színházi Társulat
- 31.Szabó Tánya és barátai
- 32.Szabó József nyomdász, fotós
- 33.Szekeres Erzsébet iparművész
- 34.Tar Sándor író
- 35.Vértés Istvánné népművelő
- 36.Vogel Eric jelmeztervező
- 37.Zombori Ottó csillagász

Ifjúsági tábor Gödöllőn (Nádudvari Anna)

A holnap művésztelepe ma kezdődik

- Kik a híres ceglédi lányok? - kérdeztem az esti tábortőznel a gödöllői Mafilm-telepen rendezett művésztelep-olvasótáborban. Felnyújtotta a kezét Kiss Tímea, Molnár Gyöngyi, Péter Annamária, Szomorú Katalin, azok, akik rajzainak a „csodájára jártam” délután.

Véget ért a tíznapos tábor, utolsó estéjén ültek össze a tűz körül. Délután kiállították, kirakták a teremben mindazt, amit a táborban alkottak. Legtöbbet rajzokat – azok közt tűntek fel a ceglédi gimnazista lányok szép rajzai.

Erkeztek ide Pest megye több településéről, más megyékből, de még Erdélyből is egy kislány, sőt, Ausztráliából is egy fiú. A negyven résztvevő négy csoportban foglalatostkodott különböző művészetekkel. A grafikai foglalkozásokat Remsey Gábor grafikusművész, az irodalmikat Péter Eta vezette, szövéstre Remsey Flóra iparművész, festésre, faragásra Anti Szabó János iparvész-szobrász oktatta a gyerekeket.

De jöttek mások is, Iglói Éva pedagógus irányításával ruhát varrtak, Gelencsér Katalin, a Művelődési Központ igazgatóhelyettese „Tolsztoji eszmék és szeretetvallás Gödöllőn” címmel tartott számukra előadást, Zombori Ottó csillagással az égbolt titkairól beszélgethettek. Meghallgathatták Helencsár Viktória cimbalomművész koncertjét, ellátogattak közéjük jeles irodalmárok, Bari Károly és Tar Sándor, többször is megfordultak itt Gulyás Gyula és Gulyás János filmrendezők.

Szabó József nyomdásztól különleges dolgot, homokszobrászatot tanultak. Mi a homokszobrászat? Mindenféle üvegekben különböző színű homokrétegek, timföld, cement elhelyezésével ábrákat alakítanak ki. Szabó József tiltakozik az ellen, hogy ez művészet lenne, ennek csak az a célja, hogy a környezetünkben lévő tárgyak érdekességét, lehetőségét észrevesse a gyerekekkel – mondja.

Ki is mozdultak a táborból. Az Iparművészeti Múzeumba mentek, a Művelődési Központba, ahol Vértes Istvánné népművelő irányításával a tűzzománc készítésével ismerkedtek, a „Remsey moziba” a „Remsey bábszínházba”. Remsey András Remsey Gábor és Remsey Iván mutatták be nekik ezeket

A régi gödöllői művésztelep hangulatát kívánta feléleszteni ez a tábor, annak szellemiségét feléleszteni azáltal, hogy itt is, mint ott, a legkülönfélébb művészetekkel foglalkoztak, a legkülönfélébb dolgokról beszélgettek.

A tábor kezdeményezői a gödöllői városi könyvtár munkatársai voltak. Pest megyei középiskolákkal tudatták a táborban való részvétel lehetőségét. Létrehozták a Gödöllői Művésztelep Olvasótábort Szervezők Baráti Körét. Különböző alapítványoktól pénzt szereztek a működtetéshez. Az idei (tavaly után a második) táborba már annyian jelentkeztek – nem is tudtak mindenkit fogadni.

A tábortűz körül megnézzük a táborzáró műsort. A kedves paródiákat, melyeket gyerekek mutatnak be: hogyan látták ők a foglalkozásvezetőket, előadókat. Talán majd ősszel megint összejönnek, megint bemutatják ezt a műsort. Akkor, amikor a táborban készült mintákat kiállítják a Művelődési Központban.

Nádudvari Anna

(Megjelent: Pest Megyei Hírlap, 1993. július 2. péntek, 7. oldal)

Szóműves Tábor 1993 -1996 (Liskáné Fóthi Zsuzsa)

1993 és 1996 között minden év augusztusában került megrendezésre Szóműves Olvasótáborunk. Célunk az volt, hogy a könyvtár keretei között felelevenítsük a régi olvasótábori hagyományokat. A táborokat 10-12 éves, az irodalom, a zene, a képzőművészetek iránt érdeklődő gyerekeknek szerveztük.

Az első három évben a szűkösebb anyagi lehetőségek miatt csak napközbeni foglalkozásokat szerveztünk, így az estéket a gyerekek otthon töltötték. A negyedik, utolsó évben a több sikeres pályázatnak köszönhetően bentlakásos, igazi táborra nőttünk.

A tábor minden nyáron egy hétig tartott. A hét napjait egy közös téma tartotta össze, mely az első évben a mese volt. Felkért programvezetőink egész héten át, minden nap foglalkozásokat tartottak a központi program keretében, amelyből a hét végére egy bemutató produkció született.

Az első tábor hetében próbálkoztunk meseírással, mese-illusztrálással (Macskássy Katalin vezetésével), verses mese írásával (vendégünk Tóth Csaba költő volt.) Közben egész héten készültünk Faludi Ildikó muzeológussal a hétvégi mese bemutatására. Jelmezeket készítettünk, szöveget tanultunk, jeleneteket dramatizáltunk. Előadásunknak nagy sikere volt a szülők és a meghívott barátok körében.

1994-ben szintén a mese volt a táborát átfogó szervező erő. Elkalandoztunk Keletre Joshi Judittal és Szávitriivel, melynek során megismerkedhettünk India kultúrájával. A következő napok már Mikkamakka és Dömdödöm világában, a Négyszögletű kerek erdőben zajlottak. Vendégeink (Szabó Károly, Németh Viktor, Kánai Zsuzsa, Faludi Ildikó) mind segítségünkre voltak abban, hogy a hét végén egy kedves jelenet előadásával lepjük meg barátainkat és a hozzátartozókat.

A harmadik tábor során egy időutazáson vettünk részt, hiszen a középkor világát ismerhettük meg. A tábor életét Körömi Gábor drámapedagógus vezényelte ebben az évben. Az időutazásban segítségünkre volt Lovas Márta, a Nemzeti Múzeum munkatársa középkori játszóházával, valamint a Kerekasztal Színházi Társulat, ahol egy lovagi tornán vehettünk részt. A középkori zenével Kobzos Kiss Tamás és a Musica Historica együttes segítségével ismerkedtünk, melyre a táncokat Csomó Orsolya zenetanár tanította meg a tábor lakóinak. A középkori foglalkozásokkal párhuzamosan folytak a hétvégi előadandó vásári komédia előkészületei: jeleneteket írtunk, jelmezeket készítettünk, zenét szereztünk, díszleteket rajzoltunk, festettünk. Ezen a táboron már nagyon sok ismerős, évről évre visszajáró táborozóval töltöttük együtt napjainkat nagyon jó hangulatban és sok-sok munkával, amelynek hétvégére beérett a gyümölcse: a maguk által írt darabot a gyerekek nagy lelkesedéssel és jó kedvvel adták elő a város főterén az összegyűlt nézőközönség előtt.

1996-ban már lehetőségünk nyílt arra, hogy bentlakásos tábor hirdessünk. A helyszín a gödöllői repülőtér és vendégháza volt. A résztvevő gyerekek többsége már régi Szóműves volt, de sok új arcot is köszönthettünk. Az együtt töltött esték és az éjszakáknak köszönhetően sokkal több program szervezésére volt lehetőségünk. A hét központi témája a vásári komédia maradt, melynek megalkotásához sok segítséget és ötletet kaptunk a Ládafia Bábszínháztól, akik szekérszínház előadásukkal szórakoztattak minket.

A Kerekasztal Színházi Társulat segítségével pedig egy napig mint vándorszínészek éltünk. Körömi Csenge segítségével készítettünk maszkokat, díszleteket. Körömi Gáborral pedig napról napra továbbírtuk a mi saját vásári komédiánkat, amellyel az előző évekhez hasonlóan nagy sikert arattunk. Úgy éreztük a gyerekekkel együtt, hogy ez a tábor sikerült a legjobban, hiszen itt végre éjjel nappal együtt dolgozhattunk és mulathattunk.

Nagyon szívesen emlékezünk vissza Szóműves táborainkra, hiszen a gyerekek évről évre visszajártak hozzánk, majd a tábor megszűnésével a könyvtárban láttuk őket viszont. Egy évig a többség együtt játszott Körömi Gáborral a Szóműves Színjátszó körben. A gyerekek a

szemünk előtt nőttek fel, de még most is, sok év után sokszor együtt emlékezünk vissza a legemlékezetesebb tábori pillanatokra. Mi könyvtárosok (Egeres Katalin, Sápi Katalin, Liskáné Fóthi Zsuzsanna) nagy szeretettel és odaadással szerveztük ezeket a táborokat és reméljük, hogy a jövőben módunk lesz talán a folytatáson dolgozni.

Nagyobb rendezvényeink

„Verecke híres útján...” (Bana Éva)

Ez a cím azt a városi szintű rendezvényt, portyázó játékot takarta, amellyel honfoglalásunk 1100. évfordulójára emlékeztünk. A játékot 1995. szeptemberében hirdettük meg 10-18 éves tanulók 5 fős csapatainak. Felhívásunkra 102x5 fős csapat jelentkezett, ez 510 portyázó gyereket jelentett, s örömkre a város mindegyik alsó és középfokú oktatási intézménye képviseltette magát csapattal.

Célként a következőket jelöltük meg: a játékban résztvevő gyerekek új ismereteket szerezzenek elődeink életmódjával, hitvilágával kapcsolatban és próbálják felfedezni azt, hogy környezetünkben, mindennapi életünkben, kultúránkban mennyi minden van, amelynek eredete ilyen messzi időkre nyúlik vissza. Természetesen mindezt egy jó játék keretein belül, amely a kevésbé jó képességű tanulóknak is ad sikerélményt. Elképzelésünk helyességét és a játék sikerét bizonyította, hogy az egy tanévet átfogó játékról csupán 7 csapat morzsolódott le.

A játék felépítése a következő volt:

- „Kutatómunka”

Havonta rovásírással készített portyázó lapon kapták meg a feladatokat, melyek megoldásához a könyvekben való búvárkodás mellett a fantáziára és a kreativitásra is nagy szükség volt. Így ismerkedhettek meg a magyar népmesékből jól ismert Óperenciával, lehettek régészek a nagyszentmiklósi aranykincs megtalálásánál, tervezhettek tarsolylemez mintákat, tanulmányozták és készítettek honfoglalás kori öltözetet, stb.

- „Kézműves portya”

Egész évre 6 féle kézműves foglalkozást ajánlottunk, ezek közül minden csapat 3 foglalkozást választott és vett részt azokon. Ezek a következők voltak: fazekasság, nemezelés, szövés-fonás, csuhézés, lószőrészer készítés, nádsíp, sámándob készítése. A legjobban sikerült munkákból kiállítást készítettünk a gyermeknap zárórendezvényen.

- „Valódi portya”

A „kicsikkel” a budapesti Történeti Múzeum játszóházas foglalkozásán vettünk részt, még alaposabban megismerve honfoglaló őseink életét, szokásait. A „nagyokkal” gyalogos portyára indultunk a Sződ-Rákos patak első forrásához Remsey Gábor vezetésével.

- Portyázás előadókkal

- Kalandoztunk a csillagos égbolton Zombori Ottó csillagással.
- Kutattuk a jelek, jelképek értelmét, üzenetét Jankovich Marcell filmrendezővel
- Kubassek János földrajztudóssal Körösi Csoma Sándor útját kísértük végig egy diaképes vetítéssel egybekötött előadáson.

Igaz játékként hirdettük meg ezt a portyázást, de a feladatok megoldását és a többi portyán való részvételt értékelni kellett. A csapatok teljesítményét kincseszsákokkal jutalmaztuk. A gyermekrészleg falára kiakasztott, jurta formát idéző pontozótablán lévő kincseszsákok mennyisége havonta hozta izgalomba a portyázókat.

A valódi jutalmazásra és a játék zárására az 1996. évi gyermeknapon került sor. A programon volt jurta építés, lovas-íjász bemutató, kézműves foglalkozások, zenélt a Vagantes együttes, vetítettük Jankovich Marcell: Fehérlófia című rajzfilmjét. Az esti szürkületben gyűjtöttük meg tábortűzünket az Alsó-parkban, ahol népdalok és táncok tanulása mellett

hirdettünk eredményt. Támogatóinknak köszönhetően minden csapat kapott valamilyen jutalmat.

A három legtöbb kincseszsákot összegyűjtő csapat tagjaival egy napos autóbuzos kiránduláson vettünk részt Bécsben. Természetesen a város nevezetességeinek felderítése mellett nem felejtettük el megcsodálni a nagyszentmiklósi aranykincs néven ismert leletet.

Szerettünk „Verecke híres útján” portyázni – a gyermekkönyvtárban hatalmas nyüzsgés volt nyitástól zárásig. Nagyszerű gyerekeket ismertünk meg, némelyikükkel baráti viszonyba is kerülve. Jó volt együtt dolgozni a társintézmények munkatársaival, hiszen a portya ötlete és megvalósítása a könyvtár két munkatársát (Bana Éva, Liskáné Fóthy Zsuzsanna) dicséri, de sokat dolgozott benne a Művelődési Központból Vértes Istvánné és Kecskés József, valamint a Városi Múzeum munkatársa Öryné Nagy Cecília is. Szívesen emlékezünk a közös munkára, a „nagy” vitákra, a nevetésekre, a bosszankodásokra és az örömökre.

Így írunk mi - Vers- és novellaíró pályázat, 1996, 1999 (Liskáné Fóthi Zsuzsa)

mottó:

„Ha zeng az ég,
ha szíved megszakad,
igényesen fejezd
ki magad”

Több éven át foglalkoztatott minket, könyvtárosokat egy irodalmi pályázat gondolata. Sokszor előfordult a hétköznapiak során, hogy régi olvasóink közül többen bátortalanul a kezünkbe csúsztták féltve őrzött írásaikat, kérdezve a mi véleményünket. Talán ezek a találkozások adták a végső lökést a pályázat átgondolásához, megtervezéséhez, megvalósításához.

Először 1995. novemberében hirdettük meg irodalmi pályázatunkat ÍGY ÍRUNK MI címmel vers- és novella kategóriában, a Gödöllőn és környékén élő 14 év feletti fiatalok részére. A pályázati határidő lejártakor 190 pályázó írásait fogadtuk 72 településről. Bár kiírásunkban Gödöllőről és közvetlen környékéről vártuk az alkotásokat, Keszthelytől Debrecenig, Pécestől Szarvasig nagyon sok helyről, az ország minden tájáról, sőt a határon túlról is kaptunk verseket, novellákat. Jónéhányan pár kedves sorral kísérték pályázatukat, mely szerint az ilyen és hasonló felhívás mennyire ritka, a fiatal tehetségeknek nincs lehetőségük a megmérettetésre, így tehát úgy döntöttünk, hogy elfogadjuk minden munkát.

A pályázat tervezésekor úgy gondoltuk, hogy a megfelelő színvonalat akkor tudjuk biztosítani, ha azt komoly szakmai zsűrivel fémjelezzük. Így esett a választásunk Gyurkovics Tibor Kossuth-díjas íróra, aki rövid unszolás után elvállalta a feladatot barátaival: Szakonyi Károly József Attila díjas és Kiss Dénes József Attila díjas íróval. A beérkezett pályaművek mennyiségétől egy kicsit megrettenve, hosszas előválogatás és előzetes értékelés után (köszönet Szikra Jánosnak és Szász Endrének) látott hozzá a zsűri a közel 3 hétig tartó munkának.

Mi, könyvtárosok ámulattal és csodálattal forgattuk a beérkezett műveket. Boldogok voltunk, hiszen rengetegen éltek a lehetőséggel, hogy elővegyék a fiók mélyén rejlő régi alkotásaikat, vagy esetleg a felhívásnak köszönhetően tollat ragadjanak. Sok pályázót személyesen is megismertünk, több lehetőséget is teremtve a velük való találkozásra.

Az Ünnepi Könyvhét remek alkalmat nyújtott az eredményhirdetésre és a díjkiosztásra. (El kell mondani, hogy példa nélküli volt az az összefogás, segítőkészség, amit a pályázat lebonyolítása, a díjak összegyűjtése során tapasztaltunk). Az ünnepségen közel 200 ember jelent meg, a Művelődési Ház Galga-terme zsúfolásig megtelt. A nagy tömeg ellenére egy bensőséges, rendkívül jó hangulatú est részesei voltunk mindannyian, beleértve a zsűriből megjelent Gyurkovics Tibort és Szakonyi Károlyt.

A pályázatok beérkezésekor érlelődött bennünk a gondolat, hogy a legjobb írásokból válogatva egy kötetet jelentessünk meg az Ünnepi Könyvhétre. A zsűri értékelése után, a zsűrivel együttműködve válogattuk össze a „Hajtások” című kiadvány anyagát. Kresz Albert gyönyörű fotója került könyvünk borítójára, melyhez a címet is találtuk. 10 nap állt rendelkezésünkre, hogy a válogatás, a szerkesztés elkészüljön. Intézmények, gazdasági szervezetek, magánemberek anyagi segítségével összesen 20 nap alatt a kezünkben volt a kiadvány, amelyet a pályázók az ünnepélyes eredményhirdetésen már a kezükbe foghattak.

1999-ben a volt pályázóink ösztönzésére, és talán a saját örömeinkre ismét közzé tettük pályázati felhívásunkat. A beadási határidő rövidebb volt, de ezalatt az idő alatt közel ugyanannyi pályamű érkezett, mint 1996-ban. Az országos méretűvé növekedett pályázatra 55 településről 186 pályázat érkezett. A „korábbi” zsűri (Gyurkovics Tibor, Szakonyi Károly, Kiss Dénes) most is szívesen vállalta a feladatot. „A gödöllői Juhász Gyula Városi Könyvtár szép

pályázatot rendezett, melyre igen sok írás érkezett, vagy kétszáz. Mindenki írni akar. Egy verset, egy történetet, hogy jelezze: él, van, lehet még. Ez gyönyörű dolog. Mai napság, midőn minden befűl a politikába, hősies tett akár egyetlen vers is. Eskenázy (Gyurkovics Tibor írói álneve - a szerk.), ez a vén csirkefogó is így gondolta, ezért is vállalta el, hogy részt vegyen a zsűri munkájában” - írta a pályázatunkról Gyurkovics Tibor.

A beküldött írások a korábbi munkához hasonlóan több hetes előválogatás és olvasgatás után kerültek döntés elé. Az eredményhirdetés szintén az Ünnepi Könyvhét keretei között, nagyon jó hangulatban, viszontlátott ismerős arcok között zajlott le.

Felhívásunk ilgen sikeres lett, és sok fiatal tehetséget mozgatott meg mind a két alkalommal. Örömmel látjuk viszont irodalmi folyóiratokban, kiadványokban az „Így írunk mi” pályázaton résztvettek nevét, alkotásait. Bízunk abban, hogy talán lehet még ennek a szép munkának folytatása, amelyben oroszánrészt Schwáb Jolán, Duhonyi Anna, Zsigmond Istvánné és Liskáné Fóthi Zsuzsanna könyvtárosok vállaltak magukra.

Az 1996. évi pályázat nyertesei:

PRÓZA KATEGÓRIA:

- I. Csaja Péter
- II. Kovács Ildikó
- III. Bakos Péter

VERS KATEGÓRIA:

- I. Barna T. Attila
- II. Dékán Szabolcs
- III. Petró György

Az 1999. évi pályázat nyertesei:

PRÓZA KATEGÓRIA:

- I. Karánsebessy Balázs
- II. Szilágyi Veronika
- III. Szőnyi Attila

VERS KATEGÓRIA:

- I. Szabó András Dániel
- II. Mészáros Péter
- III. Petró György

Fa Ága Rügyével - Kárpát-medencei Magyar Népmesemondók Találkozója 1997., 2000. (Liskáné Fóthi Zsuzsa)

A városi könyvtár 1995-ben rendezett először népmesemondó versenyt gödöllői gyerekek részére. Ennek sikerén felbuzdulva a következő években már a Galga-mentén is meghirdettük a versenyt. Az évek alatt az ott elhangzott mesék, a látott tehetséges mesemondók adták az ötletet, hogy tovább bővítsük ezt a kört. Így alakult ki az az elképzelés, hogy ne csak az országból, de a határon túli, magyar anyanyelvű területekről is hívjuk el Gödöllőre a magyar népmese lelkes híveit.

A találkozók megszervezésével célunk az volt, hogy felkutassuk és bemutassuk a Kárpát-medence magyar nyelvterületén még élő magyar népmese hagyományait. Szerettük volna meghívni azokat a népmesemondókat határainkon innen és túl, akik meséiket közösségeiktől tanulták, akiknek életéhez természetes módon hozzátartoznak a magyar népmesék és ezt a szájhagyomány útján örökítik az utánuk következő nemzedékre.

A találkozóra korhatár nélkül vártuk mindazokat a mesélőket, akik a magyar népmesemondás hagyományát őrzik, példájukkal maguk nevelték ki a nyomdokaikba lépő fiatalokat, és mindazokat, akik ezt a csodálatos örökséget átvették, továbbviszik, folytatják. Együtt mutatkozott be „fa ága rügyével”, azaz „a természetes fákként tisztelt nagyszülők, az ágakat megtettesítő édes szülék, a gyermekekben kipattant rügyek” (Győri Nagy Sándor). A két alkalommal megrendezett találkozó tehát nem verseny volt, hanem egy szép, régi hagyomány bemutatása, átörökítése.

1997 májusában került első ízben megrendezésre ez a nagyszabású vállalkozásunk, közös rendezésben a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet Kultúrókológiai csoportjával, valamint a Petőfi Sándor Művelődési Központtal. A felhívás várakozásunkon felül nagy sikert aratott: 50 népmesemondót fogadtunk a magyarországi résztvevők mellett Kárpátaljáról, Szlovákiából, a Vajdaságból és Erdélyből. Már a megérkezés napján tartott esti baráti találkozón kiderült, hogy a rendezvényre érkezettek a népmesén túl sok egyéb más is összeköti: a népzene, az együttmuzsikálás, a tánc öröme. Ezen az estén nagyon jó barátságok kötődtek mind a mesemondók, mind a szervezők között.

A találkozó második napja így nagyon baráti és családi hangulatban zajlott a sok megjelent érdeklődő társaságában. A mesedél előtt és a mesedél után során együtt mesélt a színpadon mester és tanítványa, a „fa ága rügyével”. A hosszúra nyúlt mesefolyamot nem lehetett ott hagyni, így mindannyian hol mosollyal a szánk, hol könnyes szemekkel hallgattuk a népmeséket egészen estig. A nap végén a három tagú szakértői gárda (Agócs Gergely, Győri Nagy Sándor és Tóth Béla) értékelte a mesemondókat. A rengeteg felajánlott díjnak köszönhetően senki nem távozott ajándék nélkül.

A találkozó megrendezése nem csupán Gödöllőn, de országosan is kedvező visszhangra talált, ami arra ösztönzött bennünket, szervezőket, hogy 2000-ben újra megrendezzük a Kárpát-medencei Magyar Népmesemondók találkozóját. A májusban megrendezett 3 napos találkozóra 80 mesemondót és kísérőiket vártuk. Vendégeket fogadtunk Jugoszláviából, Szlovákiából, Szerbiából, Csehországból, Erdélyből, Kárpátaljáról és Magyarország különböző tájegységeiről.

A programot három naposra terveztük. Az első nap a megérkezéssel, egy kellemes városnéző sétával és egy finom, hangulatos vacsorával telt. Szombaton a nagy számú résztvevő miatt két helyszínen folyt a mesélés. A jelentkezők, megértve a szervezők szándékát, az előző találkozóhoz hasonlóan jobbra családi, rokoni, baráti közösségek tagjaiként érkeztek, s hozták magukkal egy kisebb közösség népmesekincsét és mesélő modorát. Igen emlékezetes percek voltak, amikor az érdi Farkas család (anya, apa és hat gyermek) ült a színpadon és adta elő azokat a népmeséket, melyet kisgyermekkoruktól fogva hallanak, ismernek.

A másik nagy család a jugoszláviai Pancsováról érkezett. Az édesapa, fiai, lánya és az unokatestvérek együtt mesélése és zenélése mindannyiunk számára szívet melengető emlék. Az Al-Duna menti székelyek csodálatos magyar nyelvjárásában csendültek fel a székely népmesék. Különös hangulatot adott a találkozónak a Felvidékről és Kárpátaljáról érkező magyar népmesemondók színes meseválasztása, tiszta, szép palóc nyelvjárásban elmondott meséi és Riasz Mária csodálatos éneke.

A hazaiakat hagyományörző csoportok népmesemondói képviselték. A lengyeli közösség székely mesélői szülőföldüktől való elszakadást, a magyarországi áttelepülés keserveit, örömeit mesélték. Az idős asszonyok eredeti, nem mesterkélte mesemondása jó példa volt a fiatal mesemondók számára.

A szakmai értékelést, melyet neves szakemberek végeztek ez alkalommal is (Balázs Géza, Krizsa Ildikó és Fauszt Dezsőné), az ajándék átadása, majd egy vidám, zenés, jó hangulatban telt hagyományörző est és vacsora követték. A mulatozás egészen az éjszakába nyúlt.

Vasárnap délelőtt szakmai találkozót szerveztünk a Szent István Egyetemen. Igazán őszinte hangú beszélgetés alakult ki arról, hogy egyes vidékeken mennyire élnek a meseörző közösségek, milyen érzelmek, elvárások munkálnak azokban, akik a média mindenhatóságával szemben a saját értékeiket őrzik és átörökítik.

A vendégek elutazása után mi, szervezők is egy úrt éreztünk, hiszen máris hiányoztak ezek a vidám, színes élettel, szívvel teli barátságos emberek, akiket egy dolog: a népmese és annak szeretete szervesen összekötött akár Magyarországról, akár a határon túlról érkeztek is. Szoros barátságok és szakmai kapcsolatok szövődtek, amelyek megerősítettek minket abban, hogy folytatnunk kell a népmesemondó találkozók szervezését. Végezetül álljon itt azoknak a személyeknek a neve, akik a találkozók megszervezésében, lebonyolításában a legnagyobb feladatot vállalták: Fülöp Attiláné, Lecza Jolán, Liskáné Főthi Zsuzsa, Győri Nagy Sándor és Kecskés József.

Régi könyvtártagok visszaemlékezése

„Egy kicsit többet kapni a világból...” - Kókai István interjúja Dr. Kendy Erika orvossal

Dr. Kendy Erika köztisztviselőként álló orvos, fül-orr-gégész, hosszú évtizedek óta. Aki gödöllői, és volt már ilyen szervi panasz, jól ismeri a doktornőt, vagy ha más nem, talán „beugrik” egy arc, egy tekintet vagy egy kézmozdulat. Mi könyvtárosok, ezzel a beszélgetéssel is szeretnénk hozzájárulni ahhoz, hogy jobban megismerjük azokat, akik törődnek velünk.

Mióta él Gödöllőn?

Egészen pontosan 1965. december 15. óta. Családi ok miatt jöttünk el Egerből, s azóta dolgozom a gödöllői rendelőintézetben. Szülőhelyem, Nyíregyháza mellett a fiatal éveimet Egerben töltöttem, és itt is kezdtem el a szakmámban dolgozni, éppen ezért fájó szívvel hagytam el a várost, de akkor lakásproblémáink voltak, és a férjem is Gödöllőn kapott állást.

Mióta jár a gödöllői könyvtárba?

1966. óta vagyok szorgalmas látogatója a könyvtárnak. Eleinte hetente olvastam el 1-1 könyvet, és kb. a 90-es évek óta évi 30 könyvre jut időm. A könyvtárral mindig meg voltam elégedve.

Milyen irodalmat kedvel? Milyen típusú könyveket kölcsönöz a leggyakrabban?

Sok minden érdekel, többek között a természeti könyvek, az új természetgyógyászati írások. Ami az én fájó pontom, hogy ez utóbbiak sajnos nem mindig vannak meg a könyvtárunkban, így ezeket időnként máshol kell beszereznem, megvennem.

Természetesen olvasok szépirodalmat is. Hogy néhányat említsek, kimondottan szeretem a hazai szerzők közül Jókai, Mikszáth, Gárdonyi, Madách, Szerb Antal, Passuth László, Kertész Imre, Benedek István, Szabó Magda műveit; a külföldiektől pedig Shakespeare, Gogol mellett John Knittel, Ken Follett, Bromfield, Redfield, W. Smith, Däniken és még sok-sok szerző munkáit. E mellett számos képzőművészettel foglalkozó irodalmat is kölcsönöztem, lévén, hogy csodálója vagyok a festészetnek, szobrászatnak.

Nagyon szeretek utazni, s volt szerencsém sok országba eljutni. Ezért olvasásomat úgy csoportosítottam, hogy irodalmat gyűjtöttem ezzel a területtel kapcsolatban. Utazások előtt megvizsgáltam az adott ország természetrajzát, földrajzi viszonyait valamint népességét. Megnéztem térképen, a Panoráma útikönyvben, majd ezt követően a hozzátartozó irodalmat olvastam el. Sok országgal ismerkedtem meg ily módon, de ahová végül sikerült is eljutnom, azok olyan nagyszerű országok, mint Portugália, Jordánia, Marokkó, Izrael, Egyiptom, Görögország, Törökország, Spanyolország, Olaszország, Oroszország, Kréta, Korzika.

A legjobban mégis a művelődéstörténeti irodalom vonz. Azon belül is az ókori történelem érdekel. Rengeteg szakkönyvet olvastam a keleti kultúráról, az arab világról, Izraelről és még sok másról. Nagyon szeretem Kákosy László és Germanus Gyula munkáit.

Az évek, évtizedek folyamán milyen emlékezetes programokon vett részt a régi - Juhász Gyula - könyvtárban?

Pontos dátumokkal nem tudok szolgálni, de több emlékezetes író-olvasó találkozón is részt vettem, amiket nagyon élveztem. A legemlékezetesebb Nemerének volt, ahol maga az

egyénisége fogott meg az írónak. E mellett még Végh Antalnak a rendezvénye tetszett rendkívülien. Ők hagyták a legkedvesebb, legmélyebb emléket bennem.

Voltak-e a könyvtárunkhoz fűződő rossz, kellemetlen élményei?

Nem. A könyvtárról mindig csak pozitívan tudtam nyilatkozni, mert ha valamire szükségem volt, ha könyvet kerestem, akkor a könyvtáros kollégák jöttek, segítettek. Ha úgy alakult, könyvtárközivel hozatták meg nekem a kért könyvet. Kedvesek, készségesek, korrektek voltak hozzám, ennél fogva én végig olyan hozzám tartozónak éreztem a könyvtárat, és nagy szeretettel jöttem ide, mert úgy is fogadtak.

Mi a benyomása az új épületről? Mik az előnyei, hátrányai?

Igazán jó, mert áttekinthető és tetszik, hogy külön le van bontva témakörökre. Úgy érzem így könnyebben hozzáférhető. A hangulata is megnyerő, ha figyelmen kívül hagyom a konferenciatermet. Ami egy kicsit talán zord. Azt a nagy kürtőt a teremben nem tartom szerencsésnek, mert sejtelmessé teszi a légkört.

Viszont öröndetes dolog, hogy a mozgássérültekre és az idősekre is gondoltak, s ezáltal már mindenki hozzáférhet a könyvhöz. Azok is, akiknek talán csak az olvasás lehet az egyedüli szórakozás, mert úgy érzem, hogy ebben a világban - ilyen műsorok mellett - a TV nem nyújt lelki felüdülést, s így marad a könyv mindannyiunknak. Ha tehetem, én is olvasok. A régi könyvtárba többit jártam, nagyon szerettem. Az újba nem járok olyan sűrűn, mert kevesebb az időm, leköt a munkám.

Mi a véleménye az új, fiatal kollégákról?

Nagyon kedvesek, udvariasak. Készségesen útba igazítanak. E mellett kiemelném, hogy a számítógép révén sokkal frappánsabban működik a kölcsönzés és ügyintézés, mint azelőtt. Hogy idősebb vagy fiatalabb, újabb-e a kolléga, nem tudom van-e jelentősége, mert én nem vettem észre, hogy tájékozatlanabbak lennének, mint az elődeik. Éppen úgy a segítségemre tudtak lenni a kölcsönzésnél, a kérdéseknél, illetve tanácsadásban is egyaránt.

Mit jelent Önnek a Gödöllői Városi Könyvtár?

Az ember mindig igyekszik egy kicsit művelni magát, egy kicsit többit kapni a világból. Ha a valósággal sokszor nem is tud lépést tartani, a könyvekben mindent megtalál. S aki olvas, tudja, hogy a könyv felemel, töltést és erőt ad a nehéz hétköznapiokban.

Gödöllő, 2003 július

„Személyesen a lakásomra” - Kókai István interjúja dr. Zsembery Sándorné pedagógussal

Dr. Zsembery Sándorné közel 40 éve aktív látogatója könyvtárunknak. 12 évig pedagógusként dolgozott a Petőfi Sándor Általános Iskolában, majd a Városi Tanács Művelődési Osztályán folytatta tevékeny munkáját, s jelenleg is a gödöllői oktatásüggyel, közoktatással foglalkozik a Városházán. Szakmailag elismert, tiszteletben álló személyiség, családanya, nagymama. Úgy éreztem ennyi érv éppen elegendő ahhoz, hogy felhívjam és megkérdezzem, lenne-e kedve megosztani az olvasókkal a könyvtárhoz szövődő évtizedes élményeit, benyomásait, tapasztalatait...

Törzsgyökeres gödöllői lakos lévén az ország könyvtárai közül az itteni kiemelt szerepet töltött, illetve tölt be ma is az Ön életében. Mióta jár a gödöllői könyvtárba?

Kapcsolatom a könyvtárunkkal több szálon indult. Helybéliként adott volt számomra, illetve a későbbiekben, 1969-től már gödöllői tanárként a munkámból, szakmámból kifolyólag is igényeltem szolgáltatásait. Ez idő tájt még az akkori munkahelyemen a Petőfi Sándor Általános Iskolában volt a kihelyezett gyermekkönyvtár, s ennél fogva nem volt nehéz összeegyeztetnem a kellemest a haszonnal. Aktívabb tagja pedig akkor lettem a könyvtárnak, mikor az ELTE-n végeztem a pedagógia szakot, és számos szakirodalomra volt szükségem, amit a könyvtár dolgozói szinte minden esetben a rendelkezésemre bocsátottak.

Milyen irodalmat kedvel? Milyen típusú könyveket kölcsönöz a leggyakrabban?

A tanulmányaim miatt, illetve a munkámból adódóan rengeteg oktatásügyi, pedagógiai - neveléstörténettel kapcsolatos, illetve pszichológiával, gyermeklélektannal foglalkozó - olvasmányt forgattam nem csak kötelezőszerűen.

A 90-es évektől kezdődően már kifejezetten a szépirodalmat kölcsönözöm, melyben az érdeklődésem széles palettán mozog. A legtöbb klasszikust még korábban elolvastam, így az utóbbi években, kérésemre a frissen megjelent szépirodalmat teszik félre nekem a kedves könyvtáros ismerőseim, barátaim.

Az életemben voltak olyan időszakok, mikor kimondottan egy-egy szerzőnek akartam megismerni az írói világát, s ekkor hagyatkoztam a könyvtárosok segítségére, tudására is. E mellett kifejezetten kedvelem az életrajzi regényeket, útleírásokat, amiket kikapcsolódásként élvezettel szoktam olvasgatni nyaranként, illetve, mikor több időm van. Szeretek olvasni, ezért nincs olyan, hogy ne vennék a kezembe valamilyen könyvet.

Az évek, évtizedek folyamán milyen emlékezetes programokon vett részt a régi - Juhász Gyula - könyvtárban?

Mint említettem, annak idején olyan kényelmes helyzetben voltam, hogy mikor tanítottam, a gyermekkönyvtár az iskolában működött, így az általuk rendezett kiállításokon, értelmiségi találkozókon, gyermekprogramokon vettem részt a tanítványaimmal. A legemlékezetesebb gyermekrendezvények Vítay Ildikó előadásai voltak, aki megzenésített verseit adta elő gitáron. Ő ebben az időben - 70-es évek - ismert előadóművész volt.

Meg kell említenem Dékán Antalt, aki ekkor az iskolaigazgató volt. Róla tudni kell, hogy nagyon szerette a művészetet, s nem csak az irodalmat, hanem a képzőművészeteket is. Ő volt az, aki egy kulturális „műhelyt” alakított ki az iskolában. Ezekben az időkben mágnesként vonzotta a különböző művészeket, írókat, költőket, akiket könnyen meg lehetett nyerni arra, hogy eljöjjenek hozzánk. Ebben a munkájában nagyon sokat segítettek neki a könyvtárosok.

Miután elköltözött a gyerekkönyvtár és itt a Dózsa György úton teljesebben ki, sajnos kevés író-olvasótalálkozóra tudtam eljutni. Ekkor már a Városházán - akkori tanácsnál - dolgoztam, és minden energiámat az kötötte le, hogy hétközben az iskolákat jártam, hétvégeken pedig különböző programokon vettem részt, amit az intézmények szerveztek. Ennek ellenére egy-két rendezvényen részt vettem, illetve zsűriztem is gyermekvetélkedőkön. Természetesen jelen voltam az éves ünnepi könyvheteken, és egyéb konferenciákat is látogattam, nem csupán hivatalból, hanem kíváncsiságból is. Mindig tudom, hogy mit szervez a könyvtár, s jó a viszonyom a kollégákkal is.

Voltak-e a könyvtárunkhoz fűződő rossz, kellemetlen élményei?

Nem. Soha nem volt. Rendkívül udvariasak, készségesek a munkatársak. Ha nem érek rá bemenni, csak átszólok telefonon és már készítik is elő számomra a kért könyvet. Ha új könyvek érkeznek, ők szólnak át telefonon. Azonnal értesítenek a leendő rendezvényekről, s még csak nem is hivatalosan, hanem személyesen a lakásomra címezik a meghívót. Tehát nem csak hivatalos személyként, mint a közoktatásban dolgozóként kezelnek, hanem mint egy régi olvasót. Ez ilyen szempontból mindenképpen elismerésre méltó, hogy a kettőt különválasztják. Kifejezi azt is, hogy tisztelnek, szeretnek, s ez jól esik.

Az évek során természetesen személyesebb, barátságosabb viszonyt alakítottam ki a könyvtárosokkal. Fülöp Attiláné, Gloserné Szabó Györgyike, Pintérné Jolika, Bana Éva neveit kell itt megemlítenem, ők azok, akikkel nagyon régi a kapcsolat. Tehát csak pozitívan tudok nyilatkozni a kollégákról. Úgy gondolom, hogy egy nagyon jól együttműködő könyvtáros gárda dolgozik most, ami irigylésre méltó. A munkából kifolyólag napi kapcsolatban vagyok a pedagógusokkal, ezért elmondhatom, hogy ez nem csak a személyes véleményem, hanem az iskolák dolgozóit is.

Mi a benyomása az új épületről? Mik az előnyei, hátrányai Ön szerint?

Annak mindenképpen örülni kell, hogy egy ekkora, többféle szolgáltatást nyújtó könyvtár épült meg, jött létre Gödöllőn. Ez már nagyon régi vágya volt a városlakóknak. Azt gondolom, van, akinek kifejezetten tetszik, és van, akinek esetleg kevésbé. Számomra kissé ridegnek tűnnek a falak, ezáltal a belső tér nem olyan otthonos. Nekem konzervatívabb elképzelésem van az elrendezéssel kapcsolatban, de lehet, hogy csak meg kell szokni. Nagyon hangulatos viszont a belső udvar. A könyvtár megfelel a kor igényeinek, a technikai elvárásoknak, valóban információs központ, a városi közművelődés igen jelentős színtere lett.

A 2002-es nyitást követően a kölcsönzés önálló részlegekre bomlott, melyeknek külön felelősei, „gazdái” vannak. Ön szerint mennyit és milyen irányban változott ez által az olvasószolgálat arculata?

Sokat változott. Sokrétűbb lett. Gyakorlatilag, amilyen funkciót ellát a könyvtár egyes részlege, ahhoz hozzárendelte a könyvtárost. Nem túl szép szóval úgy is mondhatnánk, hogy leszakosította a szolgáltatást. Azt hiszem ez mindenképpen hasznára válik az olvasóknak, mert így több információval rendelkezik az illető, aki az adott területnek a gazdája, tulajdonképpen ugyanúgy, mint az iskolákban a szakos tanár. Egy ekkora méretű épületben mindenképpen előnyös, ha egy-egy szakterületnek is van gazdája, irányítója, aki többet tud a saját részlegéről, mint a más területen dolgozó kollégái.

Persze lehet ennek hátránya is. Nehéz lehet áthidalni a különbségeket a kollégák munkája között. Lehetséges, hogy érdemes volna bizonyos időszakonként cserélni és megismerni egy másik részleget, területet is.

Mit jelent Önnek a Gödöllői Városi Könyvtár?

Mindenképpen büszke vagyok, hogy egy ilyen szép nagy, korszerű könyvtár épült a városban, amit sokan látogatnak, és amit sokan irigyelnek tőlünk, gödöllőiektől. Elégedett vagyok, hogy az iskolák is rendszeresen látogatják diákcsoportokkal, és mindent megtalálnak itt, ami az érdeklődésüket kielégíti. Egy ilyen sokrétű szolgáltatást nyújtó intézmény különösen nagy jelentőséggel bír egy akkora településen, mint Gödöllő. A régi épülethez viszont évtizedes emlékek kötnek, amiket nem felejték el soha.

Gödöllő, 2003 július

Egy notórius olvasó gondolatai (Solt Lajos pedagógus)

Valamely település kultúrájának egyik legfontosabb eleme és felmérője a könyvtár. Ha ennek a fejlődését nyomon követjük, képet kapunk pl. egy kisváros, adott esetben Gödöllő szellemi életének alakulásáról, fejlődéséről.

Kezdetben vala a könyvszekrény, amellyel azonban nem voltam személyes kapcsolatban, mert „csak” a 60-as évek elején lettem könyvtári tag, és az is maradtam mind a mai napig, intenzíven és folyamatosan. Akkoriban a Dózsa György út jókora saroképületének néhány szobáját foglalta el a könyvtár, amely e szerény környezetben is meglepően gazdag volt, és kiválóan működött akkorra. Emlékezetem szerint a 70-es évek elején alaposan kibővült a könyvek háza, amely mostanra a vadonatúj épületnek köszönhetően a könyvek (filmek, „diszkek”, folyóiratok, napilapok, stb.) templomává, sőt katedrálisává magasztosult, messze előre tekintőn, és a könyvek hatalmába vetett hitet sugárzón. Kívül aránylag szerény, belül funkcionálisan jól tagolt, humánus környezetet kínálva.

Ám a könyvtár mit sem ér könyvtárosok, szakavatott, kedves, segítőkész, csinos és vonzó hölgyek nélkül, például Szabó Györgyi nélkül, akinek most hosszabb a neve és magasabb a beosztása, mint hajdanán. Jól emlékszem Farkasnéra, Faragónéra, továbbá Kamarás Erszire, Mirzára. És nem volt nehéz megkedvelni Simon Juditot, Gémesi Rékát, Petrák Lászlót... (kezd megtörni a bájos hölgyek egyeduralma?)

S most hadd szóljak arról, mit köszönhetek személy szerint a könyvtár könyveinek. 1962 táján érett, de betűre mindig falánk olvasóként léptem át a könyvtár küszöbét, és azóta egyfolytában koptatom ezt a valóságos és jelképes küszöböt. Mit nekem Széchenyi Könyvtár, Egyetemi Könyvtár, amikor itt is megtalálom a magyar, de a francia, német, orosz, olasz, angol, amerikai irodalom legjobb műveit is, kiváló fordításban.

Vörösmarty Mihály kételkedve kérdi: „Vajon ment-e a könyvek által a világ elébb?” A kérdésre azóta sem született, nem is fog születni végleges válasz, magam azonban úgy vélem, szellemi fejlődésemben, gazdagodásomban feltétlenül sokat segítettek éppen a gödöllői könyvtár könyvei. Már csak azért is, mert az intézmény a 60-as, 70-es évek, majd a rendszerváltozás idejének könyvkiadásával lépést tudott tartani. Úgy vélem, hogy napjainkra ez a megállapítás - a könyvtár önhibáján kívül - nem teljesen érvényes. Aki azonban olvasási ügyekben kellőképpen agyafúrt, mindig megtalálja a maga számára az olvasnivalót. Az ún. három T (túrt, tiltott, támogatott - Aczél György kultúrpolitikája) idején valamilyen rejtélyes módon csak-csak eljutottak az ember kezébe Szolzsenyicin és Orwell művei, a korosabb ember pedig azt is tudja, hogy a régi könyvek újraolvasása is új szellemi kalandot jelenthet. Titkos élvezet, bár szomorúság forrása is lehet pl. annak tanulmányozása, hogy valamely könyvet hányan és milyen gyakorisággal kölcsönöznek ki. Mulatságos rejtély számomra, hogy ki az a titokzatos személy, aki hosszú időn keresztül ugyanazokat a könyveket kaparintotta meg az orrom elől, amelyekre magam is vadásztam.

Végezetül pedig Márai Sándor gondolatát említem: „Olvasni állandóan kell, teljes erőből, szellemi energiánk teljes bevetésével”. Így tehát: ha nem telik könyvre, irány a könyvtár, ahol nemcsak könyvet, hanem jó szót is kapsz, te szegény értelmiségi.

Solt Lajos
Gödöllő, 2003. július

Gondolatok a városi könyvtárról (Rudnay Károly egyetemi tanár)

Egészen valószínű, hogy 1979. januárban lettem a városi könyvtár tagja, ugyanis ekkor mentem nyugdíjba. Addig az Agrártudományi Egyetem könyvtárát látogattam, minthogy az egyetem Idegennyelvi Lektorátusának nyelvtanára, majd vezetője voltam.

A régi városi könyvtárnak nyugdíjas koromban mondhatni minden nap látogatója voltam. Ámbár az egyik napilapnak évtizedek óta előfizetője vagyok, de vallom a római jognak azt a tételét, miszerint: Audiatur et altera pars (azaz: Hallgattassék meg a másik fél is). Tehát a többi lapba is bele szoktam lapozgatni. Rendszeres olvasója vagyok az Élet és irodalom, a História, a Rubikon, és a 168 óra folyóiratoknak.

Minthogy nyugdíjasként is tíz évig még az IBUSZ Utazási Iroda ún. külső idegenvezetője voltam, sokszor kellett kezembe venni a könyvtár lexikonjait, mert a házi könyvtárban csak a kis Révai lexikon, a háromkötetes Franklin lexikon valamint egy 1937-es kiadású kis Larousse áll rendelkezésemre. Azért jelentkeztem már a 60-as évek elején IBUSZ idegenvezetőnek, mert az egyetemi oktatás keretében nem tudtam gyakorolni a beszélt idegen nyelveket (orosz, szlovák, francia). Az IBUSZ-nál főleg a szláv nyelvtudásomat vették figyelembe: 50%-ban Magyarországon kísértem szláv csoportokat, 50%-ban pedig szláv területen vezettem magyar csoportokat. Sokszor fordultam a könyvtár állományához történelmi, művészettörténeti kérdések, problémák megoldása érdekében.

Az idegen vendégeknek a magyar történelemtől főleg a Hősök terén kellett kis előadást tartanom, a magyar művészettörténetet a Nemzeti Galériában, az általános művészettörténetet a Szépművészeti Múzeumban ismertettem. E két nagy terület alapos tanulmányozásában mindig segítséget kaptam a városi könyvtárban, amiért nagyon hálás vagyok. Csak példaként említem meg, egy mongol kinézésű szovjet állampolgár megkért, beszéljek a csoportnak a magyarok kettős államfoglalásának problémájáról. Vagy pl. egy magyar utasom megkérdezte a prágai Husz János szobornál a huszitizmus ismertetésekor, mit jelent az egyszín és kétszín alatti áldozás.

Amikor az új könyvtár kezdett épülni és láttam, hogy kétemeletes lesz, az volt az első gondolatom, hogy koromnál fogva csak a földszintet fogom tudni látogatni. A könyvtár ünnepélyes megnyitásakor nagy kő esett le a szívemről, észrevettem, hogy van lift. Úgy gondolom, minden tekintetben eurokomfortos épület, intézmény lett a könyvtár, amely egy 30 ezer lakosú városnak a büszkesége. A kastély mellett ezt az épületet is érdemes lenne az idegeneknek megmutatni. Örömmel tölt el, hogy gimnazista korú fiatalok nagy számban látogatják a könyvtárat, írásbeli feladatokat oldanak meg. 70 évvel ezelőtt gimnazista koromban nem jártam Rozsnyón a könyvtárba, annál inkább egyetemista koromban Pozsonyban és Debrecenben.

A régi könyvtár könyvtárosai is készségesek, szívesek voltak hozzám, az új könyvtár fiatal könyvtárosai még kedvesebbek, segítőkészek. Ez év elején eszembe jutott, hogy a 30-as évek közepén André Gide-nek „Visszatérés a SZU-ból” című könyve nagy port vert fel, érdemes lenne újra elolvasni. A gödöllői könyvtárban nem találtam meg a könyvet, Petrák László könyvtáros felajánlotta, hogy más könyvtárból megszerzi. Sőt, Illyés Gyula hasonló tárgyú könyvét is megrendelte számomra. Az egyik könyvtáros kislány Rudnay Sándor egykori hercegprímásról szóló füzetet hozatta meg számomra a szegedi egyetemi könyvtárból. Egy másik kislány (Zsófia) elvállalta, hogy Cleveland-be küldi internetes leveletem és kapott is rá választ. Ezek a külön szolgáltatások nagyon jól esnek az embernek, látszik, hogy ők szolgálni, segíteni igyekeznek a hozzájuk fordulóknak. Elárulom, hogy egyszer egy cseh-magyar szótárt kértem és kaptam meg 10 napra otthoni használatra. Úgy gondolom, hogy ez a kölcsönzés nem felelt meg a szigorú szabályoknak, de nekem nagyon jól esett, mert nem kellett naponta bejárnom a könyvtárba.

A könyvtár esti rendezvényein általában részt veszek. A gödöllői közönség egy bizonyos része szívesen látogatja ezeket az előadásokat a könyvtár tágas külön termében. A közönségnek ez a része nagyon hálás a város vezetőségének, hogy ezt az intézményt létrehozta.

Gödöllő, 2003. július 8.

Rudnay Károly
ny. tanár
2100 Gödöllő
Mihály Dénes köz 1.

VI. Adattár

A könyvtár munkatársainak névjegyzéke a kezdetektől napjainkig (Seres Nóra)

A gödöllői könyvtár munkatársai 1953-2002

Igazgatók

László Miklós	1953-57
Kondora Tibor	1957
Hidvégi Nándor	1957-61
Nagy Lajosné (Kovács Sándorné Rákász Irén)	1961-1985
Antal Teréz	1985-1993
Gloserné Szabó Györgyi	1993-

Könyvtáros beosztásban

Allmann-né Kovács Krisztina	1994 -
+ Balázs Klára	1997-1985
Balláné Szaniszlai Éva	2002 -
Bana Éva	1983 -
Bautista Soldevila Katalin, Sápi Katalin	1993 -
Bereczky Magdolna	1978-1991
Csiba Jánosné, Simon Gyöngyvér	1981-1984
Desseffy Arisztidné Szepessy Aranka	1974-1976
Dóczi Lajosné	1986
Dömötör Szilvia	2000
Duhonyi Anna	1989-1996
Egeres Katalin	1993
Fazekas Ernőné Witmann Éva	1961-1975
dr. Fekete Györgyné Bencsik Julianna	1999
Frantsik Ágnes	1974-1979
Fülöp Attiláné Szalay Margit	1975
Gál Antónia	1958
Gémesi Réka	2002 -
Gloserné Szabó Györgyi	1963 -
Gogolák Rita	1988-1991
Gugán Józsefné Purjesz Zsuzsanna	1987-1993
Gyapai Vera	2003 -
Heltainé Kocsis Anita	2003 -
Horváth Péter	1985-1998
Hőgye Gergelyné dr. Garabuczi Katalin	1981-1985
Istók Anna	2002 -
Jósvai Lajosné Kiss Mária	1953-1959
Karácsony Katalin	2002 -
Kókai István	2002 -
Nagy Lajosné (Kovács Sándorné Rákász Irén)	1955-1985
Kustosné Kertész Márta	1993-1994
Lakatos Györgyi	1999
Lakatos Györgyi	2003 -

Lakatos Györgyné Balogh Ildikó	2003 -
Lénárt Mónika	1999 -
Liskáné Fóthi Zsuzsanna	1992 -
Lutzné Pál Anikó	1976-1982
Madarász Imre	1987-1989
Márta Jánosné	1987-1997
Mihályné Kiss Simon Judit	2001-
+ Moór Terézia dr.	1960-1973
Nagy Erzsébet	1989-1994
Nerád Erzsébet	1953-1955
Ocsovszky Zsófia	2000 -
Orosz Ágnes	2002 -
Papp Anna	1979-1984
Petrák László	1996 -
Pintér Zoltánné Sárosi Jolán	1977-
Pintérné Papp Melinda dr.	2000
Pusztaszeri Antónia	1959-1960
Rólik Imre	2002-
Romankovicsné Tóth Julianna	2002
Schwáb Jolán (Lecza Jolán)	1994-1999
Szauzer Ildikó	1998
Szemeti Olga	1977 -
Szlávik Jánosné Kamrás Erzsébet	1975-1981
Dr. Szőke Károlyné Vasas Mária	2000 -
Tóth Katalin	1988
Tóth Zsuzsanna	1988
Vértes Balázs	1999 -
Zámbori Lászlóné Báthy Ágnes	1970- 1980

Kisegítő könyvtárosok

Balogh Gyuláné Majnai Ilona	1977-1983
+ Bárdos Judit	2002
Bényi Ferenc	1987
Borosnyayné Király Judit	1999-2001
Both Ágnes	1986-1988
Divald Tünde Edina	2002 -
Dóka Károlyné Fazekas Anikó	1998
+ Farkas Ágnes Terézia	1989-1991
+ dr. Farkas Györgyné Reponi Mária	1978-1994
Fekete Zsolt	1988-1990
Ferge Gabriella	1984-1985
+ Frantsik Gézáné Juhász Piroska özv.	1974-1978
Galitz Ágota	1976
Guba Lajos	2000
Gyurcsik Istvánné	1954
Havas Regina	2001 -
Hávor Györgyné Csontos Anna	1960
Herczeg Béla	1986
+ Kecskeméti Győző	1987-1988
+ Keleti Iréne	1960-975
Kémenczné Kozák Elvira	1977

Kerékné dr. Vida Paula	1989-1994
Klotz Dezsőné Petruska Borbála	1998
Kovács Ibolya	2003 -
Kőber Tamás	1999
Kőrösfői Anna	1986-1987
+ Molnár József	1977
Molnár Józsefné Kolzs Rozália	1978-1979
Molnár Józsefné Tóth Mária	1966-1984
Pintér Edina	2000
Seres Nóra	2003 -
Szénási Anna	1979
Sztankovics Tatyjana Ivanovna	2000
+ Tóth Rezső	1962-1963
Török Béláné	1954
Turi Imréne Maglóczky Ilona	1971-1988
Újváry Ferencné Bruchner Magdolna	1975-1989
Vályi Nagy Dezső	1961-1962

Gazdasági munkatársak

Buzás Lászlóné Baglyas Mária	2002 -
Hedrich Márta	2002 -
Jakubecz Józsefné Kovács Ilona	2002 -
Kerényi Béla Károly	1989-1994
Ladányi Krisztina	2003
Zsigmond Istvánné Szabó Erzsébet	1994 -

Technikai munkatársak

Aszódi László	1979-1980
Babinszki Béla János	1973-1974
Balázs István	2002 -
Banga Mihály	1975-1977
Benkő Sándorné Kőrösi Erzsébet	1996-1997
Bereczky Lászlóné Fehér Erzsébet	2002 -
Berki Kálmánné Baranyai Eleonóra	1989-1992
Bordács Gábor	2003
Daróczy Lajos	1975-1977
Esenczki József	1983-1984
Fityus László	1980-1986
Gódor Ferencné Pintér Erzsébet	1992-1993
+ Gubcsó Jánosné Rab Mária	1960-1980
Hrustinszki Sándor	1976-1977
Kárpáthy Vincéné Zsigri Magdolna	2002 -
Király Friderika	2002-2003
Kiss Attila	1996-1997
Kókai László	1981-1989
Kókai Mária	1987-1990
Kolesza Balázs	2002-2003
+ Kolozs Istvánné Kovács Mária	1964-1977
Kovács Imre	1977
Kuti András	1988-1992

Lászlóvszki Józsefné Németh Rozália	1987-1988
Lencsés Balázs	2001-2002
Lévai Zsolt	2003-
Lukács Istvánné	1983-1984
Molnár Imre	1983-1984
Muri András János	1979
Nagy Ferenc	1979-1980
Nagy József	2003 -
Palkó Erzsébet	1999 -
Papp Erzsébet	1959-1960
+ Papp József	1997
Pintér Lajosné Müller Margit	1981-1982
Pleizer Lászlóné Sári Ágnes	2002 -
Rácz Péter	1974, 1976-1982
Rákász Lajosné Botka Irén	1964-1971
Rózsa Gyuláné Szeidensticker Mária	1959
Szabó Lászlóné	2003-
Szalka Gyula	1979-1980
Szathmári László	1971-1973
Szilágyi László	1975-1976
Szirtes István	1977-1978
Takács Lászlóné özv.	1959
Tóth Lajosné Juhász Erzsébet	2002 -
Zenker Anna	1993-1996

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ jelenlegi munkatársai

Igazgató

Gloserné Szabó Györgyi 1993 -

Igazgatóhelyettesek

Fülöp Attiláné szakmai helyettes

Hedrich Márta gazdasági helyettes

Könyvtáros munkakörben

Allmann-né Kovács Krisztina	GYES
Balláné Szaniszlai Éva	tájékoztató könyvtáros
Bana Éva	feldolgozó könyvtáros
Bautista Soldevila Katalin	GYES
Gémesi Réka	tájékoztató könyvtáros
Heltainé Kocsis Anita	tájékoztató könyvtáros
Karácsony Katalin	gyermekkönyvtáros, csoportvezető
Kókai István	zenei könyvtáros
Lakatos Györgyi	tájékoztató könyvtáros
Lakatos Györgyné Balogh Ildikó	helytörténész könyvtáros
Lénárt Mónika	gyermekkönyvtáros
Liskáné Fóthi Zsuzsanna	GYES
Mihályné Kiss Simon Judit	tájékoztató könyvtáros

Ocsovszky Zsófia	csoporthvezető
Orosz Ágnes	tájékoztató könyvtáros
Petrák László	tájékoztató könyvtáros
Pintér Zoltánné Sárosi Jolán	tájékoztató könyvtáros
Rólik Imre	zenei könyvtáros
Szemeti Olga	feldolgozó könyvtáros
dr. Szőke Károlyné	tájékoztató könyvtáros
Vértes Balázs	rendszergazda

Könyvtári munkát segítők

Buzás Lászlóné Baglyas Mária	gazdasági ügyintéző
Balázs István	gondnok
Bereczki Lászlóné Fehér Erzsébet	takarító
Divald Tünde Edina	számítógépes adatrögzítő
Gyapay Vera	regisztrációs munkatárs
Havas Regina	regisztrációs munkatárs
Istók Anna	programszervező
Jakubecz Józsefné Kovács Ilona	gazdasági ügyintéző
Kárpáthi Vincéné Zsigri Magdolna	ruhatáros
Kovács Ibolya	regisztrációs munkatárs
Lévai Zsolt	polgári szolgálatos
Nagy József	gondnok
Palkó Erzsébet	takarító
Pleizer Lászlóné Sári Ágnes	takarító
Seres Nóra	regisztrációs munkatárs
Szabó Lászlóné	ruhatáros
Tóth Lajosné Juhász Erzsébet	ruhatáros
Zsigmond Istvánné Szabó Erzsébet	ügyviteli munkatárs

A könyvtár kiadványainak jegyzéke (Lakatos Györgyné)

1. Gödöllő és vidéke kalendárium 1992. szerk. Szikra János. Összeáll. Bana Éva, Fülöp Attiláné. Kiad. A Juhász Gyula Városi Könyvtár, Gödöllő Könyvtárért Alapítvány. Gödöllő. 1991.
2. Gödöllő és Vidéke Könyvtári Hírmondó. A Juhász Gyula Városi Könyvtár könyvheti tájékoztatója. Megjelenik az Ünnepi Könyvhét és Információs Napok alkalmából. Gödöllő. 1986.
3. Gödöllő és Vidéke Könyvtári Hírmondó. A Juhász Gyula Városi Könyvtár könyvheti tájékoztatója. Megjelenik az Ünnepi Könyvhét és Információs Napok alkalmából. Gödöllő. 1987.

4. Gödöllő és Vidéke Könyvtári Hírmondó. A Juhász Gyula Városi Könyvtár könyvheti tájékoztatója. Megjelenik az Ünnepi Könyvhét és Információs Napok alkalmából. Gödöllő. 1988.
5. Gödöllő város eseménynaptára 1966-1985. összeáll. Bana Éva, Fülöp Attiláné. Kiad. A Juhász Gyula Városi Könyvtár. Gödöllő. 1986.
6. Hajtások: antológia: válogatás a Juhász Gyula Városi Könyvtár „Így írunk mi” irodalmi pályázatára beküldött munkákból. Vál. Liskáné Fóthi Zsuzsanna, Schwáb Joli. Gödöllő: Híd. 1996.
7. Kalmár Rózsa: Vadvirágok. Gödöllő, Gödöllői Könyvtárért Alapítvány. 1992.
8. Könyvtár pont hu. A Gödöllői Könyvtár negyedéves híradója. I. Évfolyam 1. sz. 2003. április
9. Könyvtár pont hu. A Gödöllői Könyvtár negyedéves híradója. I. Évfolyam. 2. sz. 2003. június
10. Könyvtárak és művelődési intézmények Gödöllőn. Készült a Magyar Könyvtárosok Egyesülete alapításának 50. évfordulóján, a gödöllői vándorgyűlés alkalmából. 1985. szerk. Balázs Klára. Közread. A gödöllői Könyvtárközi Bizottság.
11. Könyvtári Hírmondó: Ünnepi Könyvhét '94. Juhász Gyula Városi Könyvtár. Gödöllő.
12. Könyvtári Hírmondó '96. Ünnepi Könyvhét. Juhász Gyula Városi Könyvtár. Gödöllő.
13. Könyvtári Hírmondó. 1998/1. Kiad a Juhász Gyula Városi Könyvtár . Gödöllő. 1998.
14. R. Sipos Ilma: Édenkereső. Gödöllő, Petőfi Sándor Művelődési Központ, Juhász Gyula Városi Könyvtár. 1995.
15. Szeci 94. Volt egy táborunk 1994. június 23 – július 2. Gödöllő. 1994.
16. Szeci '96. A gödöllői Juhász Gyula Városi Könyvtár Művésztelepi Táborának lapja. Gödöllő. 1996.
17. Ünnepi Könyvhét 2003. A Könyvtár pont hu könyvünnepi melléklete. Gödöllő. 2003.
18. Természet és környezetvédelem. Annotált ajánló bibliográfia 5-8. osztályosoknak. Összeáll. Bana Éva. Gödöllő. Juhász Gyula Városi Könyvtár, Városi Helytörténeti Gyűjtemény Környezetvédelmi Oktatóközpontja. 1986.

50 év statisztikája (Ocsovszky Zsófia)

Statisztikát elemezni olyan, mint magyarázni a bizonyítványt. Ám néha ezt is, azt is muszáj. Az alábbi adatok 50 év statisztikáját reprezentálják, melyből könyvtárunk folyamatos fejlődése a kisebb-nagyobb hullámvölgyekkel együtt igen jól nyomon követhető.

Könyvtárunk sikertörténete a statisztikák tanúsága szerint is egyértelmű: 1953 óta szinte folyamatos, és évről évre nő az érdeklődés könyvtárunk iránt. Jól látható ez minden adaton, bár érdemes azt is észrevenni, hogy rövidebb stagnálások, visszaesések mindig is voltak a forgalmi adatokban. Az egyik ilyen jelentős rossz periódus az 1985-1990 közé eső időszak, mikor valószínűleg a társadalmi, gazdasági változások hatására minden mutató leromlott. (Ez egyébként nem elszigetelt, hanem országos jelenség is egyben.) Ettől eltekintve azonban úgy tűnik, hogy a rendszerváltás negatív hatásait is átvészelve könyvtárunk egyre több dokumentummal egyre több olvasót és látogatót szolgál ki vagyis újfent egy virágzó szakaszába jutott.

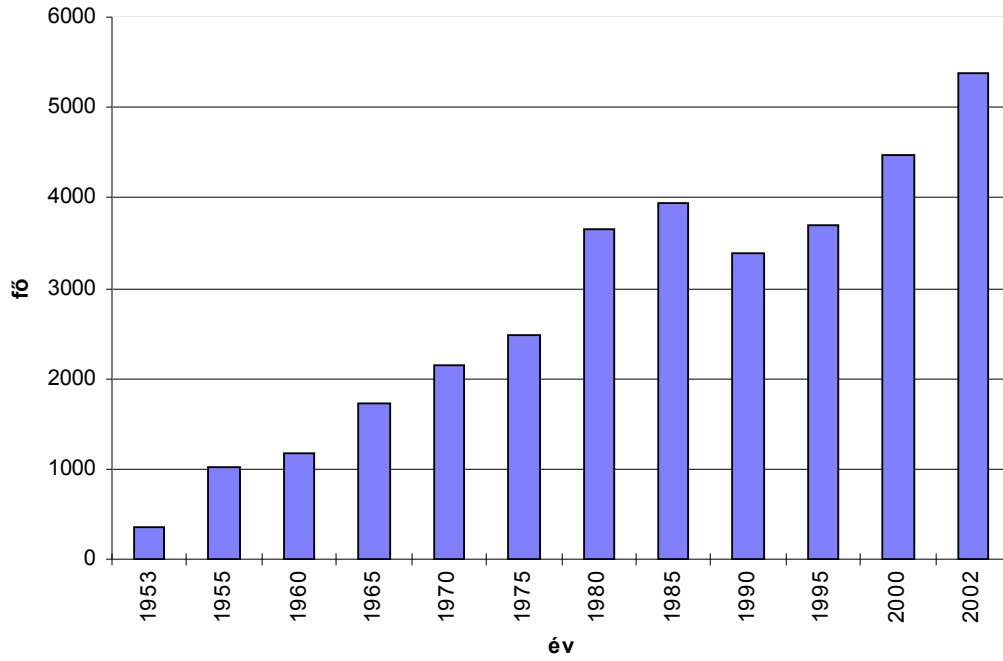
Egyetlen adat zavarba ejtő csupán, ám erre is van magyarázat: a kölcsönzött dokumentumok száma jócskán lecsökkent a 2002-es évben. Ez betudható egyrészt annak a két hónapos zárva tartásnak, ami az új könyvtár megnyitását előzte meg, másrészt pedig egy országos tendenciának lehetünk megtapasztalói mi is: egyre kevesebben és egyre kevesebbet olvasnak az emberek, viszont újfajta információkra van szükségük, melynek következtében a könyvtár is új értelmet nyer. Már nem csak könyvért jönnek hozzánk az olvasók, hanem tájékozódni, információt szerezni munkájukhoz, tanulmányaikhoz, mindennapjaikhoz kapcsolódóan.

A gödöllői könyvtár emellett egyre inkább közösségi térévé válik, ahol össze lehet futni egy-egy rég nem látott ismerőssel, a buszra várás kellemetlen perceit lehet enyhíteni egy kis újságolvasással, vagy épp új randevühelyként is használható. Ezt az elméletet támasztja alá a látogatók számának megduplázódása az új könyvtár megnyitását követően és az egyes részlegek helyi statisztikái is. Nincs okunk azonban az aggodalomra, hiszen ezek a látogatók válnak majd olvasókká, azonban ez már rajtunk, könyvtárosokon múlik.

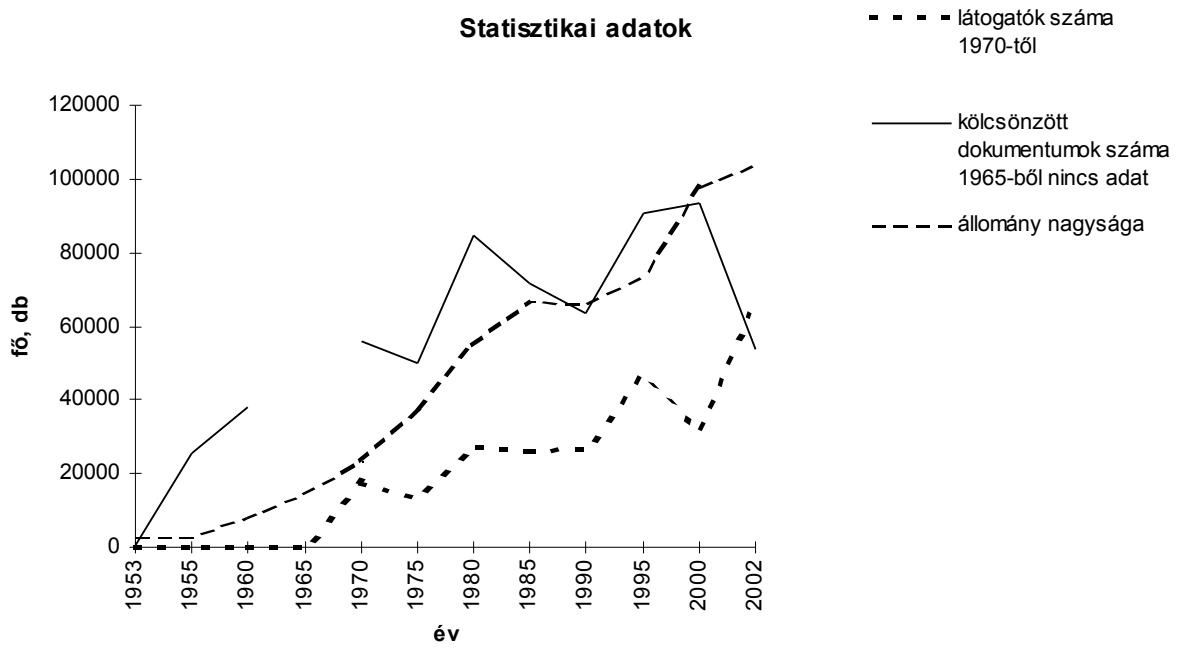
	Beiratkozott olvasók száma (fő)	Látogatók száma (fő)	Kölcsönzött dokumentumok száma (db)	Állomány nagysága (db)
1953	349	n.a.	760	2 603
1955	1 012	n.a.	25 722	2 747
1960	1 163	n.a.	39 084	8 120
1965	1 734	n.a.	n.a.	14 721
1970	2 143	17 217	55 778	23 602
1975	2 490	12 937	50 139	37 694
1980	3 651	27 305	84 728	54 904
1985	3 950	26 237	71 901	66 800
1990	3 395	26 873	63 261	65 983
1995	3 700	46 227	90 928	73 382
2000	4 473	31 653	93 206	97 654
2002	5 386	66 910	53 922	103 789

(Forrás: Éves statisztikai jelentések. Gödöllői Városi Könyvtár, Irrattár)

Beiratkozott olvasók száma

Statisztikai adatok

50 év eseménynaptára (Istók Anna)

1954

január 23.	Illyés Gyula: A puszták népe - könyvankét
május 29.	Könyvismertetés
augusztus 20.	Könyvkiállítás
szeptember 26.	Irodalmi emlékest Pécelen
október 9.	Könyvismertetés Csömörön
november 14.	Irodalmi est Gödöllőn
október 3-10.	Ünnepi Könyvhét Pest megyében
december 12.	Könyvismertetés Valkón
december 19.	Könyvismertetés Dányon

1955

márciustól	József Attila olvasómozgalom
március 7-12.	Szovjet Könyv Hete
április 10.	József Attila est - dr. Víg Károllyal és Csohány Gabriellával
április 25.	Ankét József Attila kötelező és ajánlott irodalmából
június 5-12.	Ünnepi Könyvhét Pest megyében
június	A könyv története kiállítás
szeptember	ifjúsági irodalmi fejtörő
november 26.	Verne: A rejtelmes sziget - könyvankét

1956

József Attila olvasómozgalom	
június 2-8.	Ünnepi Könyvhét Pest megyében

1957

október 10.	Arany János emlékest
-------------	----------------------

1958

április	Gaál György Sándor: Erkel Bánk bánja
május	Benedek Marcell: Az irodalom élvezete
szeptember	Lengyel Hét
október	Szabó Pál egyik regényének bemutatója
október	kínai irodalom
november	Öveges József: Az ismeretterjesztő irodalom
november 21.	„Anna örök” - Juhász Gyula est* ¹

1959

február 20.	„Üllői úti fák” - Kosztolányi est*
március 13.	Tóth Árpád est*
március 20.	Liszt Ferenc est*
április 3.	A két Carmen - Bizet est*
április 10.	Ibsen - Grieg est*
április 17.	A két Traviata - Verdi est*
április 24.	A nő az irodalomban*
május 15.	Shakespeare jellemábrázolása*

¹ A *-gal jelölt események a Juhász Gyula Irodalmi Színpad műsorai, melyek kezdetben a könyvtárban, később a megnövekedett érdeklődés miatt más helyszíneken voltak megtartva (kastély, járási tanács nagyterme, művelődési ház), ám a könyvtár mindig tevékeny részt vállalt a szervezésükben.

május 19. A nép a magyar költészetben*
 május 29. A szerelem a költészetben*
 június 5. Csajkovszkij és R. Strauss est*
 június 12. Beethoven, J.S. Bach est*
 augusztus 18. Richard Wagner est*
 szeptember 22. „Testamentum” - Juhász Gyula emlékest, a Járási Könyvtár névadó ünnepe
 október 2. „Még nyílnak a völgyben a kerti virágok...” - Petőfi emlékest és kiállítás*
 október 16. Victor Hugo lírája*
 október 23. Arany János, a balladairás Shakespeare-je*
 november 6. „Egy rózsaszál szebben beszél” - Heltai Jenő est*
 november 12-13. A bevonuló honvédeknek irodalmi műsor*
 november 27. „Ének a búzamezőkről” - Móra Ferenc est*
 december 4. József Attila emlékest*
 december 11. Nagy Marianne előadóestje*

1960

február 26. Észak irodalma*
 március 11. Petőfi est*
 március 18. Olasz irodalom*
 március 25. Voltaire*
 április 1. „A szabadság mártírjai” - Radnóti - Garcia Lorca est*
 április 8. Dél keresztje - néger költészet*
 április 8. „Tamás bátyja kunyhója” - Pest megyei Petőfi Színpad műsora
 május 6. Csehszlovák irodalom*
 szeptember 23. Dankó Pista est*
 október 7. Móricz Zsigmond est*
 október 21. Dutka Ákos szerzői estje*
 november 4. Erkel emlékest*
 november 11. Gödöllői est*
 november 18. Ady-est*
 december 16. „...hull a hó és álom hull a hóban.” - a tél költészet, Kardos László irodalomtörténész*

1961

január 13. Rabindranath Tagore*
 január 27. Szabó Lőrinc*
 február 3. Ária és dalest*
 február 10. Vallomás - a világirodalom nagy szerelmesei*
 február 24. A két Anyegin*
 március 10. Az évszakok költészet*
 március 24. Ballada est*
 április 8. Üvegfigurák - felolvasó színház*
 április 15. Villon est*
 április 29. Kosztolányi est*
 május 7. Bolgár irodalom*
 május 26. „Könyvekben élek...” - Ünnepi Könyvhét megnyitója, vendég: Szántó György
 május 28-június 4. Könyvvásár az Ünnepi Könyvhét alkalmából
 november 23. „Szállj gondolat aranyszárnyakon...” - irodalmi est*
 december 8. Villon est - a Ceglédi Irodalmi Színpad vendéjátéka*

1962

április 14. Juhász Gyula Járási Könyvtár átalakítás utáni ünnepélyes megnyitója
május 26. Ünnepi Könyvhét ünnepélyes megnyitója, vendég: Hegedűs Géza
június 1. Műsoros olvasó találkozó az Ünnepi Könyvhét alkalmából
október 22. „Míntha pásztortűz ég...” - Arany - Garay est*
november 9. Puskintól Jevtusenkáig - orosz, szovjet est*
december 7. József Attila emlékest*

1963

január 18. Faust a zenében és az irodalomban*
február 15. Lengyel est*
március 15. „Tűztánc” - fiatal költők estje*
április 5. Juhász Gyula emlékest
április 19. Radnóti est*
május 17. Humor az irodalomban*
május 29. Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó
június 18. Ünnepi Könyvhét - Petőfi est
október 29. Emlékest Körösfői Kriesch Aladár festőművész születésének 100.
évfordulója alkalmából
november 15. Népköltészet, népzene*
november 29. Jubileumi est a könyvtár fennállásának 10. évfordulója alkalmából
december 13. „Föld fénye légy...” - Majakovszkij est*
december 16. Gyermek könyvbarátok műsora

1964

január 17. Beethoven est*
február 6. Az 1963. Évi József Attila jelvények ünnepélyes kiosztása
február 21. Gödöllő az irodalom és a zene tükrében*
március 20. Tavaszköszöntés*
április 10. Költészet Napja
május 8. Shakespeare est*
május 25. Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó Várnai Zsenivel
június 19. „Költő a jelenkorban” - Csitos Lajos szerzői estje
október 9. „Magyar irodalmi alkotások filmen” - Földeák Róbert előadása
október 28. „Ember, küzdj és bízva bízzál...” - Madách est
november 27. Fialat magyar költők estje*
december 11. Baranyi Ferenc költői estje
december 18. Verdi est*

1965

január 22. „Hazádnak rendületlenül...” - Vörösmarty est*
február 26. „Dunának - Oltnak egy a hangja...” - szomszéd népek művészete*
március 26. „Hús esztendő” - emlékműsor felszabadulásunk 20. évfordulója
alkalmából*
április 13. Költészet Napja - „Legkedvesebb verseim...” Bodai Tibor estje
május 31. Ünnepi Könyvhét - Gyermekműsor és szellemi vetélkedő
október 8. Őszi könyvhetek - Író-olvasó találkozó dr. Karsay Elekkel
november 5. Magyar est*
november 19. Arab est*
december 17. Svéd est*

1966	
január 21.	Olasz est*
február 18.	Japán est*
március 29.	Görög est*
április 15.	Költészet Napja
június 3.	Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó Szakonyi Károllyal
június 10-12.	Agrárszakreferensek I. Országos Találkozója
szeptember 23.	Széchenyi emlékest születésének 175. évfordulója alkalmából
november 4.	„Hideg napok” c. film ankétja
december 12.	„Nő az irodalomban” Szalay Károly előadása - klubdélután
1967	
március 2.	Író-olvasó találkozó Janikovszky Évával a gyermekkönyvtárban
május 8.	Pest megyei gyermekkönyvtárosok I. konferenciája
június 2.	Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó Fábíán Zoltánnal
július 13.	Író-olvasó találkozó Rónaszegi Miklóssal
október 30.	Színes szelek - szovjet irodalmi est
december 18.	Élet és Tudomány ankét
1968	
május 31.	Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó Kolozsvári Grandpierre Emillel
1969	
január 27.	Író-olvasó találkozó Molnár Gáborral
november 17.	Irodalmi est felszabadulásunk 25. évfordulója alkalmából
december 12.	„Tizán innen - Dunán túl...” - rádióvetélkedő
1970	
február 20.	Képek Egyiptomról - Makra Csaba
március 24.	„Lenin nevét zengi a világ” - irodalmi est Lenin születésének 100. évfordulója tiszteletére
május 11.	Jubileumi könyvtáros nap
november 30.	„Hagyományos vagy korszerű életmód”
december 11.	Találkozás Magyar Lászlóval - a gyermekrésztleg rendezvénye
1971	
február 22.	„Szeged nagyjai” - a gödöllői Váci Mihály ifiklub tagjai találkozhattak Magyar Lászlóval
március 1.	Dr. Czenner Mihály előadása Bajor Giziről
1972	
március 20.	„Fésületlen gondolatok” - Szentpál Mónika előadói estje a kastélyban
április 16.	„Mit mondanak a mának 1848 hősei” - író-olvasó találkozó Fekete Sándorral
május 29.	Ünnepi Könyvhét megnyitója - „Goda Gábor élete és művei” irodalmi est és könyvvásár
június 26.	Elefántvadászat Afrikában - Ignác Ferenc élménybeszámolója
szeptember 26.	Gyermekkönyv hetek Pest megyében - Gödöllő: találkozó Varga Domokossal
1973	
április 12.	Költészet Napja - „Kétféle boldogság” - Papp János előadóestje

- május 30.
június 4-9. „Tavaszi szél” - a Képes Újság irodalmi délutánja
Ex libris kiállítás az Ünnepi Könyvhét és a magyar könyvnyomtatás
500. évfordulója alkalmából - Nagy László grafikusművész
- június 12. „Levél a könyvről” - zenés irodalmi műsor a Magyar Könyv Éve és az
Ünnepi Könyvhét alkalmából
- október 4.
október 8.
október 19. Játék a könyvtárban - a Kossuth Rádió vetélkedője
Ifjú Olvasók Hónapja - Rendhagyó irodalomóra Váci Mihályról
Ifjú Olvasók Hónapja - Fantasztikus irodalom és tudomány - Csernai
Zoltánnal
- december 11.
december 16. „Mitológia és történelem” - rendhagyó irodalomóra Horgas Bélával
„Üdvözlét az olvasónak” - a Magyar Rádió irodalmi rejtvényműsora a
Téli Könyvvásár könyveiből
- 1974
- február
március 21. Mezőgazdasági könyvhónap
„Játék a könyvtárban” - könyvtárak országos vetélkedője, középöntő:
Gödöllő - Szentes
- április 13.
június 4.
június 6-10. „Szellem és szerelem” - Keres Emil József Attila estje
Ünnepi Könyvhét - „Ki hogyan szeret” - Szemes Mari irodalmi estje
Ünnepi Könyvhét - Könyvillusztráció kiállítás - Balogh László grafikus
- 1975
- június 6. Költészet és zene - zenés irodalmi műsor Baranyi Ferencsel, Fasang
Árpáddal, Szersén Gyulával és Merényi Judittal
- augusztus 19.
szeptember 7.
november 4. A felújított Juhász Gyula városi-járési könyvtár ünnepélyes átadása
„Gödöllő képzőművészete” - Beszélgetések a könyvtárban
„Véradás és vérvizsgálat” - Beszélgetések a könyvtárban
- 1976
- április 12.
április 27. Író-olvasó találkozó Bella István és Tóth Bálint költőkkel
Találkozás a Pest Megyei Hírlap Gödöllő és vidéke mutációjának
munkatársaival
- június 2.
október 8-31.
november 10.
november 4.
december 10. Ünnepi Könyvhét - „Híreken túli Magyarország” - irodalmi műsor
Műszaki Könyvnapok
Politikai Könyvnapok - Külpolitikai fórum Kulcsár Istvánnal
Szovjet Kultúra Hete - „A Szovjetunió népeinek művészete” előadás
A III. számú fiókkönyvtár megnyitása a Stromfeld Aurél sétányon
- 1977
- április 13.
június 4.
november 10. Költészet Napja - „Örök barátaink” - irodalmi est
Ünnepi Könyvhét - Találkozás Dudás Juló népművésszel
Politikai Könyvnapok - Külpolitikai tájékoztató Harmath Endrével az
Esti Hírlap szerkesztőjével
- 1978
- február 9. Mezőgazdasági Könyvhónap - „A háztájiban használt kisgépek
jelentősége” - Kaszáné Kerék Csilla előadása
- április 11.
május 15.
május 25.
október 12.
október 26. Költészet Napja - „Dal a manézsbán” - zenés irodalmi műsor
Pest Megyei Hírlap szerkesztőségi ankétja
Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó
„Kell a jó könyv” - irodalmi est
Rendhagyó irodalomóra Krúdy Gyula írói pályafutásáról Dr. Katona

október 5-31.	Bélával Műszaki Könyvnapok
1979	
február	Mezőgazdasági Könyvhónap
február	„Kedvenc olvasmányaim naplója”- pályázat gyermekeknek
június 6.	Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó Berkesi Andrással
június 7.	Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó Szentiványi Jenővel
szeptember 17.	Képzőművészeti Világhét - „A hátrányos helyzetű gyermekek vizuális nevelése” - Fábián Dénes előadása
december 3.	Gyermekkönyvhét - Író-olvasó találkozó Bálint Ágnessel
december 7.	„A gödöllői járás népművészete képekben” - Polónyi Péter előadása
december 8.	„Ha én felnőtt volnék” zenés játékos műsor gyerekeknek
1980	
február 6.	Mezőgazdasági Könyvhónap - ankét a Kertészet és szőlészet szaklappal
február 11.	Mezőgazdasági Könyvhónap - „Négy lábú barátaink” - Akác János előadása gyerekeknek
február 25.	Mezőgazdasági Könyvhónap - „Mezőgazdaságunk az új árendszemben és a világgazdaságban” - dr. Villányi László előadása
március 3.	„Az igazat mondd ne csak a valódit!” - József Attila vetélkedő előadása dr. Nagy Péterrel
április 16.	„Csak tiszta forrásból!” - József Attila vetélkedő előadása Györe Zoltánnal
május 15.	„Ez a kovácsolt hideg e villanó, e kés-idő” József Attila vetélkedő előadása Merész Gáborral
június 2.	„Jó szóval is oktasd, játszani is engedd” - a József Attila vetélkedő döntője
március 5.	„Az olvasáskutatás kérdései” - Kamarás István előadása
április 10.	József Attila szavalóverseny a Költészet Napja alkalmából
április 22.	Születésnapomra - Tordy Géza és a Kaláka együttes József Attila estje
május 31.	Ünnepi Könyvhét - „Hárfakalitka” - író-olvasó találkozó Petróczi Éva költővel
június 2.	Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó Jókai Annával
október 2-31.	Műszaki Könyvnapok
november	Politikai Könyvhét - A Hét munkatársa
december 1.	A Gyermekkönyvhét megnyitója és a gödöllői Gyermekkönyvtár átadása
december 1.	„Múzsától - múzsáig” - a MKKE irodalmi ismeretterjesztő műsora
december 2.	Író-olvasó találkozó Marék Veronikával
december 4.	Rendhagyó irodalomóra Bari Károllyal
december 4.	Játékkészítés Nagy Máriával, a népművészet ifjú mesterével
december 5.	Bemutatjuk a könyvtárat - szülőknek
1981	
április 11.	Költészet Napja - Vitai Ildikó és Varga Rita gyermekműsora
április 13.	„Hazám” - Juhász Jácint és Walla Ervin zenés irodalmi műsora
április 16.	„Kisváros, közéletiség, értelmiség” ankét Bánlaky Pállal, Varga Csabával és Kamarás Istvánnal
május 29-június 6.	Ünnepi Könyvhét - „Tanzániai vadászélmények” - Fuchs Antal előadása
október 7-31.	Műszaki és közgazdasági könyvnapok
november 2.	Politikai Könyvhét - „Első kézből” - aktuális külpolitikai tájékoztató

- november 10. Ipper Pállal
 Pest Megyei Honismereti Módszertani Nap - Honismereti módszertani kiadványok kiállítása
- november 12. Politikai Könyvnapok - Író-olvasó találkozó Gecse Gusztávval
 november 30. Gyermekkönyvhét - Író-olvasó találkozó Bálint Ágnessel
 december 3. Gyermekkönyvhét - Mesefilmek - gyermekversek diafilmvetítés
 december 4. Gyermekkönyvhét - Magyar népmesék - filmvetítés
- 1982
- február 5. Író-olvasó találkozó Heinz Kahlau, német költővel
 március 5. „Könyvtári beszélgetések” Miskolczi Miklós újságíróval
 május 24. Ünnepi Könyvhét - „A könyvkötészet múltja és jelene” Váci György aranydíjas könyvkötőmester kiállítás megnyitója
 szeptember 29. Magyar próza az 1970-es években - Tóbiás Áron az Olvasó Nép szerkesztője
- 1983
- március 30. Juhász Gyula szavalóverseny – a költő születésének 100. évfordulója alkalmából
 április 13. „Fiatalok még itt vagyok!” Juhász Gyula emlékünnepe, könyvkiállítás és irodalmi est
 május 14-15. szegedi emléktúra, a költő sírjának megkoszorúzása
 május 27. Ünnepi Könyvhét - „A falusi lakosság olvasáskultúrája” - Gereben Ferenc olvasáskutató előadása
 szeptember 28. Őszi Könyvhét - Író-olvasó találkozó Bólya Péter íróval
 október 12. „A kedves közelléte” - Kun János irodalmi estje
 november 24. Pest Megyei Ifjúsági Könyvnapok - „Fantasztikus rögeszmék”, író-olvasó találkozó Nemere Istvánnal
 december 2. Politikai Könyvnapok - „Ami a hírekből kimaradt” Kerekes András, újságíró előadása
 december 7. Gyermekkönyvhét – „Csillagjáró táltos kőparipán” - Kun János műsora
- 1984
- április 18. Költészet Napja - „Embernek fia” - Havas Judit előadóestje
 május 16. „Kell a jó könyv” – irodalmi est és olvasópályázat
 május 24. Ünnepi Könyvhét - „Új írás” est, vendégek: Juhász Ferenc, Bihari Sándor, Kalász Márton, Módos Péter, Ördögh Szilveszter, Farkas László, Csukás István
 július 21 – 30. Olvasótábor
 október 25. „Tények és tanúk” sorozat vendége: Hegedős Mária a Magvető Kiadó szerkesztője
 november 15. „Tények és tanúk” sorozat vendége: Asperján György a Magyar Rádió munkatársa
- 1985
- január 17. „Tények és tanúk” sorozat vendége: Simonffy András író
 február 21. „Tények és tanúk” sorozat vendége: dr. Vigh Károly történész-író
 április 3. „Az irodalom tanúságtétele” vetélkedő a felszabadulás 40. évfordulójára
 április 15. író-olvasó találkozó Nagy Katalinnal
 május 9. író-olvasó találkozó Horgas Bélával
 május 27. Ünnepi Könyvhét '85 - Varjúvári legenda, Koós Károly est
 július 12. író-olvasó találkozó Tordon Ákossal

augusztus 28-30. november 18.	Magyar Könyvtárosok Egyesülete Jubileumi vándorgyűlése Gödöllőn „Nehéz összehozni...” - dalok, jelenetek, kuplák a színházról és környékéről Ambrus Anna és Horváth Károly előadásában
december 2-8. december 5. december 9. december 11.	Gyermekkönyvhét Emberek, csillagok, űrhajók - Zombori Ottó csillagász előadása író-olvasó találkozó Horgas Bélával Hang-játék Dimény Judittal
1986	
február 5.	„Egyedem, begyedem, tengertánc...” - Kokas Klára zenepedagógus foglalkozása
február	Mezőgazdasági Könyvhónap - „Biológiai kertművelés” a Kertészet és Szőlészet c. folyóirat szerkesztőjének előadása
április 11.	Költészet Napja és a zenei könyvtár átadása - „Elmondta mind a sok tréfát” - Dévai Nagy Kamilla és Mohai Gábor műsora
május 14. május 28.	„Magyarország védett növényei”, Seregélyes Tibor botanikus előadása Ünnepi Könyvhét - Kultúra, demokrácia - könyvtáros szakmai nap, előadó: Hidi Péter
május 30.	Ünnepi Könyvhét - Indián délután - Mélykuti Csabával, Remsey Gáborral és Remsey Andrással
május 31. május 31.	Ünnepi Könyvhét - Könyvtári zsebongó - könyvdélután a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat és a könyvtár közös antikvár üzletének megnyitása a II. számú fiókkönyvtárban
június 1.	Ünnepi Könyvhét - Barátunk a könyvtár - levelezős vetélkedő értékelése és a Kaláris együttes műsora
június 4.	Ünnepi Könyvhét - Novotrade Rt. Számítógépes könyvankét, program bemutató, vásár
július	Tollforgató Tábor
október 13.	Múzeumi Hónap - „A történész hivatása” - Kosáry Domokos történész előadása
október	Őszi Megyei Könyvhét - „A régi kereskedelem reklámja” c. előadás
1987	
február 23. I. félévben	Író-olvasó találkozó Vámos Miklóssal Író-olvasó találkozó Kőbányai Jánossal Író-olvasó találkozó Buda Ferencsel Író-olvasó találkozó Reményi József Tamással
február	Mezőgazdasági Könyvhónap - „Fűben, fában orvosság” Oláh Andor előadása
április 11.	Költészet Napja - „A költészet és a csillagok” - Zombori Ottó, csillagász és Sumonyi Papp Zoltán költő előadása
május 29-június 10.	Ünnepi Könyvhét – Gödöllői Szép Könyvek Kiállítás, könyvbörze, Testvérmúzsák, képzőművészeti pályázat kiállítása
június 6.	Író-olvasó találkozó Mezei Andrással „Tiszta szívvel” - országos irodalmi vetélkedő helyi versenye
1988	
február	Mezőgazdasági Könyvhónap - „Nagy öröm a kiskert”, Zatykó Lajos előadása
március 9.	„A századforduló” – Litván György előadása a Reformkorok Magyarországon előadás és vitasorozat keretében
április 1.	„Alkohol és kábítószer” - dr. Kisszékelyi Ödön előadássorozata

- április 13. „Miért lett haladó a reformkor nemessége? Gergely András előadása a Reformkorok Magyarországon sorozat keretében
 május 11., 18. Mándy Iván olvasóvetélkedő elődöntő és döntő, gyermek író-olvasó találkozó Mándy Ivánnal
 június 3-8. Ünnepi Könyvhét – könyvudvar, Helytörténeti Gyűjtemény érem és jelvény kiállítás és vásár
 június 3. Ünnepi Könyvhét megnyitó Tarján Tamással, Maczkó Máriával és a Búzavirág együttesel
 június 3. Tisztelet az olvasónak” - a Magyar Rádió élő adása
 június 4. Író-olvasó találkozó Mezei Andrással
 október 14. „A Monarchia a századfordulón” - Laczkó Miklós előadása a Dunánál avagy Képes- képtelen történelmünk című sorozat keretében
 december 9. „Szellemi áramlatok a két világháború között” - Juhász Gyula akadémikus előadása a Dunánál című sorozat keretében
 december Gyermekkönyvhét – találkozás Nógrádi Gábor íróval, Granasztói Szilvia bábossal, Kósa Klára keramikussal, Zombori Ottó csillagással
- 1989
 január 13. „Nemzeti ünnepeink a két világháború között” - Szabó Miklós történész előadása a Dunánál c. sorozat keretében
 február 17. Hitel-est - vendégek: Bíró Zoltán főszerkesztő és Nagy Gáspár költő
 május 5. „Azok a hatvanas évek” - Liska Tibor közgazdász előadása a Dunánál c. sorozat keretében
 május 12. „Reformesélyek” videofilm vetítése, vendég: Hankiss Ágnes
 június 2-7. Ünnepi Könyvhét
 június 3. Alternatív könyvudvar, író-olvasó találkozó Császárné Benke Máriával, az „Életünk és ételünk” c. könyv szerzőjével
- 1990
 február 21. „Vallás a klasszikus ókorban” - Hegyi Dolores előadása a Vallástörténet sorozatban
 március 7. „A zsidó vallás - a zsidó biblia” - dr. Jelenits István előadása
 március 21. „Jézus és az őskereszténység” - dr. Bolyki János előadása
 március 28. „Az egyház középkorban játszott szerepe, a szerzetesrendek” - Beáta nővér, a Patrona Hungariae Gimnázium tanárának előadása
 április 11. „Irodalom és kereszténység”-dr. Hegedűs Lóránt előadása
 május 9. „Vallás a XIX-XX. században”-dr. Foltin Brúnó előadása
 május 23. „Valláspolitikák tegnap és ma”- dr. Bolberitz Pál előadása
 június 2. Ünnepi Könyvhét - biblia-kiállítás, könyvudvar, gödöllői pünkösdlő, vendég: Jankovics Marcell
 június 4. (Sp)író-olvasó találkozó Spíró Györggyel
 szeptember 27-29. Tóth Krisztina gödöllői Európa bajnoknő minikiállítása
- 1991
 január 21. „A biblia megismerése” - Reisinger János előadása
 április Költészet Napja - Pilinszky est
 június 3. Ünnepi Könyvhét - Író-olvasó találkozó Ancsel Évával
 szeptember 18. „Kopjafaállítás a Don mentén” - Rudnay Károly és Varga Kálmán előadása
- 1992
 június 9. „Világpolgár”- író-olvasó találkozó Határ Győzővel

június 10.	Ünnepi Könyvhét - irodalmi pályázat, könyvudvar, Gödöllői írók estje, „Gödöllő az irodalomban” - Halászné Várady Ildikó előadása
június 22-július 1. december	I. Gödöllői Művésztelep olvasótábor Gyermekkönyvhét - „Csillagjáró táltos kőparipán”, Kun János műsora
1993	
április 20.	„Mi történt a maradék 90%-kal?” - Az ember képességei és korlátai - Kelkó Tamás előadása
június 21-30. augusztus 23-27. december	II. Gödöllői Művésztelep olvasótábor I. „Szóműves” Olvasótábor Gyermekkönyvhét - Író-olvasó találkozó Nógrádi Gáborral
1994	
április 10.	Költészet Napja - „Hatméröldes” - magyar költők versutazásai, irodalmi est Tarján Tamással
április 11.	Költészet Napja - Rendhagyó irodalomóra Kaszás Imrével
április 25.	Az úrhajózás világnapja - vendégünk Farkas Bertalan úrhajós
június 4.	A Könyv Ünnepe - „Századforduló könyvkötészete” kiállítás
június 7.	Péter Eta költői estje
június 20- július 2. augusztus 22-27. november 7. december 12-17. december	III. Gödöllői Művésztelep olvasótábor II. „Szóműves” Olvasótábor „Mi közünk a csillagokhoz?” - Zombori Ottó csillagász előadása Rongyos könyvvásár Gyermekkönyvhét - Író-olvasó találkozó Havas Judittal
1995	
március 20. április 8.	„Valóság és varázslat a Kalevalában” - Varga Domokos előadása Költészet Napja - „Nem mind arany, de mind fénylik” - zenés irodalmi est
június 3. június 21-30. augusztus 21-25. október 6. november november 18. december 4-5. december 9. december 16.	A Könyv Ünnepe Gödöllőn - könyvvásár és egész napos program IV. Gödöllői Művésztelep olvasótábor III. „Szóműves” Olvasótábor „A légzés gyógyító hatása” - dr. Ferencsik István előadása „Így írunk mi” - vers- és novellairó pályázat Erzsébet napi szavalóverseny Rongyos könyvvásár Karácsonyi ajándékkészítő délután „Szóműves” karácsony
1996	
március 13.	„Ősi jelképek, szimbólumok” - Jankovics Marcell előadása a Verecke híres útján... című játéksorozat keretében
április 10.	„Kőrösi Csoma Sándor útján” - Kubassek János előadása a Verecke híres útján... című játéksorozat keretében
április 13. május 26.	Költészet Napja - „Ifjú szívekben élnek” - zenés irodalmi műsor A Könyv Ünnepe Gödöllő - Így írunk mi irodalmi pályázat és a Verecke híres útján... című játéksorozat eredményhirdetése
június 24-július 3. augusztus 26-31. október 16.	V. Gödöllői Művésztelep olvasótábor IV. „Szóműves” Olvasótábor Országos könyvtáros konferencia a Magyar Önkormányzatok Szövetségével
október 26.	„Az év könyvtára” díj átvétele a Magyar Televízió márványtermében

november 17.	Erzsébet napi szavalóverseny
november 18-23.	Rongyos könyvvásár
december 14.	Karácsonyi ajándékkészítő foglalkozás
1997	
február 10 - 14.	Boszorkány hét a Gyermekkönyvhét
április 12.	Költészet Napja - „Mindenkinek - külön, külön” - a Korona Pódium előadása
április 23.	„A barlangok világa itthon és külföldön” - dr. Kubassek János előadása
május 23-24.	„Fa ága rügyével” - Kárpát medencei magyar népmesemondók találkozója
június 6.	„KüldjeteK szép rajzokat” rajzpályázat ünnepélyes megnyitója
június 7.	A könyvtár rajzsakkörének képművelődési Központban
június 7.	Könyv Ünnepe Gödöllőn
június 9.	„Hogy hívnak?” könyv a keresztnevéről - dr. Fercsik Erzsébet és dr. Raátz Judit könyvbemutatója
október 6-11.	Őszi Könyvtári Hetek - Multimédiás Hét
október 7.	Őszi Könyvtári Hetek - „Az Internet világa” - dr. Koltay Tibor előadása
október 9-10.	Őszi Könyvtári Hetek - CD-ROM vásár, börze és bemutató
november 15.	Erzsébet napi szavalóverseny
december 13.	Karácsonyi ajándékkészítő foglalkozás
1998	
március 23.	Márai Sándor est - irodalmi teadélután Pálfy Margittal
április 10.	Költészet Napja - „Hegyi beszéd - dalok Máté evngéliumából” - Gryllus Vilmos és Dániel műsora
június 5-11.	Ünnepi Könyvhét
június 5.	Könyv Ünnepe Gödöllőn
június 8.	Faludi Ildikó: A gödöllői kastély c. könyvének bemutatója
június 9.	Fiatalköltők, költők találkozója, vendégünk: Kiss Dénes költő
június 10.	Európai Utas - folyóirat bemutató
június 11.	„Azt meséld el Pista...” - Örkény István életéből, Mácsai Pál előadása
június 4-13.	Szép könyvek kiállítás
október 6.	„Ez a nyár” - irodalmi teadélután Pálfy Margittal
november 2-14.	Rongyos Könyvvásár
november 21.	Erzsébet királyné szavalóverseny
december 12.	Karácsonyi ajándékkészítő foglalkozás
december	Gyermekkönyvhét - „A Nagyi mesekönyvei” kiállítás
1999	
március 30.	„Az angyalok mindig a földön járnak” - irodalmi teadélután Hajnalváry Lukács András költővel és Szekeres Pál vívóbajnokkal
április 10.	Költészet Napja - Császár Angéla Ady estje
június 4-9.	Ünnepi Könyvhét
június 4.	Könyvnapi sokadalom
június 5.	„Így írunk mi” vers- és novellairó pályázat eredményhirdetése
június 7.	„Barangolás Gödöllőn az irodalomban” - Várady Ildikó előadása
június 8.	„A Szahara bűvöletében” - dr. Kubassek János földrajztudós előadása
június 9.	„A Mágus” - vendégünk volt Gyurkovics Tibor és Ézsias Erzsébet
szeptember 15.	„A könyvtár végvárai” - szakmai nap az MKE-vel
október 15-16.	Őszi Könyvtári Napok - Megbocsátás Hete, Könyvtár éjjel-nappal „Ezredvégi mesék” - Hernádi Gyula est

november	Gyermek író-olvasó találkozó Janikovszky Évával és a Trifólium társulattal
november 20.	Erzsébet királyné szavalóverseny
november 15-25.	Rongyos könyvvásár
december 12.	Karácsonyi ajándékkészítő foglalkozás
2000	
március 22.	Iskolai könyvtárosok konferenciája
április 5.	Lengyel irodalmi est
április 10.	Költészet Napja - „Befogad és kitzít a világ” - Mácsai Pál és Huzella Péter Villon estje
május 19-21.	„Fa ága rügyével” - Kárpát medencei magyar népmesemondó találkozó
június 2-5.	Ünnepi Könyvhét
június 2.	Könyvnap sokadalom
június 4.	„Közönséges életem” - Kulka János Heltai estje
június 5.	Ünnepi könyvképek - irodalmi barangolások Gödöllő híres-neves embereivel
október 9-13.	Őszi Könyvtári Napok
október 9.	„Ami a Márai naplóból kimaradt” - Bálint András irodalmi estje
október 11.	„A sikeres fellépés titka” - továbbképzés dr. Koltay Tiborral
október 13.	Könyvtár éjjel-nappal
november 18.	Erzsébet királyné szavalóverseny
november 25-30.	Rongyos könyvvásár
december 12.	Karácsonyi ajándékkészítő foglalkozás
december	Rendhagyó irodalomóra Kun Jánossal
2001	
február 3.	Mit nem tudna a világ...? vetélkedő eredményhirdetése és történelmi jelmezbál
március 6.	„Ámor kínja, mámore” - irodalmi est Kemény András, Ráckevei Anna, Valcki Anna és Fehér József részvételével
április 11.	„A Boldogok Szigete” - irodalmi est Horányi László előadásában
április 25.	Internet tanfolyam könyvtárosoknak - dr. Koltay Tibor előadásában
május 27.	Gyermeknap sokadalom
szeptember 19.	Fáma szalon - Czigány Zoltán és családjának estje
november 17.	Erzsébet királyné szavalóverseny
november 30.	„Nagyobb mozdulat” - vetélkedő a gödöllői művésztelep megalakulásának 100. évfordulója alkalmából
2002	
június 1.	Új könyvtár átadása
június 1-8.	Ünnepi Könyvhét
június 1.	„Mikszáth különös házasságai” - a Madách Színház előadása
június 4.	„Könyvtár - szálloda - passzázs” - Bognár Endre városi főépítész előadása
június 6.	Irodalmi est a pozsonyi Kalligram Kiadó szerzőivel: Grendel Lajossal és Győry Attilával
június 8.	A Könyv Ünnepe Gödöllőn
szeptember 11.	„Rokonok söre” - Berecz András tréfás történelemórája
szeptember 21.	Petőfi Társaság Közgyűlése
október 25.	Őszi Könyvtári Napok - Kert irodalmi est - gödöllői iparművészekkel
október 26.	Őszi Könyvtári Napok - Könyvtár éjjel-nappal

október 29. Őszi Könyvtári Napok - Könyvtár-építészeti konferencia
 november 22. Trianon irodalmi emlékest
 november 23. Erzsébet királyné szavalóverseny
 december 3. Gyermekkönyvhét - Marék Veronika mesedélelőttje
 december 4. Gyermekkönyvhét - Bán János: Kukacmatyi - bábjáték
 december 9. Antall József emlékest
 december 10.és13. Karácsonyi kézműves foglalkozás
 december 12. Wass Albert irodalmi est
 december 14. Arpeggio karácsonyi koncert

2003. I. félév

március 6. Idegenvezetés a Terror Háza Múzeumban - könyvbemutató Fejér György Jánossal
 március 19. Könyvtár az Infosztrádán - optikai kábel átadási ünnepség
 március 27. Az EU Pont megnyitása - „Az EU munkaügye”, dr. Ónodi Irén és dr. Lukács Éva előadása
 március 28. Gödöllői Tavasz Fesztivál - Pikáns Zsoltár - Pápai Erika előadása
 április 10. „Oktatás az EU-ban” - dr. Boldizsár Gábor előadása
 április 11. „Ne csak olvass, alkoss is!” - versíró verseny díjkiosztó ünnepsége
 április 17. Költészet Napja - „Üzenek lovat” - Pálffy Margit estje
 április 25. „Vállalkozni az EU-ban” - Kocza Mihály előadása
 május 8. „Mezőgazdaságunk az EU-ban” - dr. Székely Csaba előadása
 május 20. „Gödöllő genealógiája” - Györe Zoltán CD bemutatója
 május 22. „Szociális ellátások az EU-ban” - dr. Forgó Györgyné előadása
 május 28. „Bezzeg ha én felnőtt leszek” - olvasóvetélkedő döntője
 május 31. Könyv Ünnepe Gödöllőn
 június 5. Ünnepi Könyvhét - Pest vármegye irodalmi élete - Kerényi Ferenc, Asztalos István, Merva Mária előadása
 június 6. Arpeggio Fiesta koncert

Működő klubok, összejevetelek, előadássorozatok 1953-2003 között:

Könyvtár Barátainak Köre - Gödöllői Könyvtárbarátok Köre 1957-1966
 Juhász Gyula Irodalmi Színpad 1958-1966
 Zenetörténeti Sorozat 1964-1965
 Helyismereti szakkör 1967
 Beszélgetések a könyvtárban 1975-1976
 Komolyzenei klub - Zenekedvelők Klubja 1976-1978
 Gyermekklub - Könyvbarát gyermekklub 1976-1978
 Könyvbarát klub - Könyvtárbarátok Köre 1976-1977
 Nyugdíjasok a könyvtárban - Őszikék Nyugdíjas klub 1977- napjainkig
 GSC Természetbarát Köre 1977-1980
 Eszperantó nyelvtanfolyam 1978
 Gyermek Könyvbarát kör 1981
 Bartók sorozat 1981
 Propagandisták Klubja – Városi Pártbizottsággal közös klub 1983-1988
 Bibliophilus – középiskolások könyvtárbarát kiscsoportja 1983-1988
 „Korok stílusok” - általános iskolák 8. osztályosai számára 1983-1984
 Rejtvényfejtők klubja felnőtteknek 1984
 Felfedezem a könyvtárat – 8. osztályosok számára 1984-1985
 „Tények és tanuk” 1984-1985
 Tollforgatók klubja – irodalmi középiskolások alkotó közössége 1985

Utazók klubja 1985-1988
Muzsikáló Zene­történet – általános iskolások számára 1986-1988
Tollforgatók klubja 1986
Bölcs Bagoly klub 1987-1988
A Dunánál vagy a reformkorok Magyarországon előadás és vitasorozat 1988-1989
Képes-képtelen történelmünk című sorozat 1988
Életmód beszélgetéssorozat 1988
Művelődéstörténeti játszóház 1988
Barátom a számítógép! 1988
Vallástörténet előadássorozat 1990
Angol klub - Angol társalgási klub 1991-1995
Vallástörténeti sorozat 1991
Cserkész csapatok 1991-1993
A Biblia a társművészetekben - Reisinger János előadássorozata 1991-1994
Lutra-csere klub 1992
Irodalombarátok klubja 1994-1995
Várospolitikai fórum 1994
Vállalkozói fórum 1994
Szóműves Színjászó Kör 1995-1996
Verecke híres útján... című játéksorozat 1996
A szexualitás mítoszai c. előadássorozat 1996
Szokatlan szokások c. előadássorozat 1997-1998
Fantasy klub 1997-1998
Irodalmi teadélután 1998-1999
Kártyaklub 1998
Hobby klub 1998
Természetismeret szakkör 1999
Ezredvégi mesék c. előadássorozat 2000
Mit nem tudna a világ...? történelmi játszóház sorozat 2000-2001
„Olvassuk együtt a Bibliát!” - Reisinger János előadássorozata 2002
Gyermek színjászó csoport 2002
„Gondolatok a könyvtárban” - Értelmiségi Találkozó 2002 - napjainkig
Futura Szabadegyetem 2002 - napjainkig

VII. Név- és intézménymutató (Orosz Ágnes)

VIII. 50 év fotói